

de suis. et le. l. j. in prin.

b Aut non iure fecit qz caruit solemnitate testium. vel non habuit testamenti factionem et fecit.

c Ruptu. arrogatione vel agnatione posthumi. vt. s. qui mo. tel. infir. i. rñ. et no. q. non est p oia idem qñ rumpitur ac si nullu factu essz cñ primo casu. f. qñ rñ. pñ legatu vt ex codicillis non valeat. vt C. de codicillis. l. j. secundo sic. vt. s. de fideico heres. s. pte terca. et. ff. d iure co dicilloz. si quiñ. in fi. j. rñ. et in. l. ab in testato. r. s. ti. j. s. n tantum.

d Irritu. vt p capi. di. testatoris. vt. s. quib? mo. te. infirman. s. no tam et facit. ff. de. s. sig. intestatus.

e Extitit. sunt et a lñ duo modi vt per querelaz vel p ptra tabulas testō reciso vt. C. d col. vt liberj

f Supra diximus s. de here. q. et dis se. s. sui.

g Querunt. Item aliud ē necesse vt ne mo eos precedat vt ibidē dñ. vt. s. de here. qua. r. diff. s. sui.

h Filio nato. aliu si ex filia. vt. s. d pa. po. s. fi.

i Pronatus. i. pcul a me natus. qz i quarto gradu est mi hi q vocat abncpos vt. j. de gradibus. s.

iiij. vel dic cōposituz ponit p simplici. i. natū vel natam. r. sic pone p nepote predicto. Vel dic melius loquitur de oibus descendētibz vtericibz. et ideo dicit pñatus qz vsqz in infinitum succedit. vt in auten. de here. et fal. ab intef. s. j. et sic pprie pñatus. i. pculnatus. Accursi.

k Nec interest. naturales. i. legitimi.

l Adoptiu. q ad hoc vt sui dicant. nisi emancipati fuerint tunc cñi interest cñ naturales emancipati iure pretorio succedunt. adoptiu nō. vt. ff. e. l. j. s. suos. r. j. e. s. minus.

m Quibus. scz suis heredibus.

n Curijs. erat enī curia siue corpus in qlibet ciuitate q curia indigebat officialibz vt negocia expedirent. vt in autē. d de fen. et. s. nulla. in fi. col. iij. vñ quicūqz velle naturalē suū filiū dare illi curie vel ipsemet filius post mortē pñs se offerre nō extātibz legitimis. vl pater testō illud dicat legitim? fiebat. vt in autē. quib? mo. na. effi. s. qd do. r. s. si quis igit sic fit remissio peccatoz bis qui vadit vltra mare.

o Scdm diualium. i. principum. i. theodosij et leonis. vt C. de na. li. si quis. r. l. qm.

p Nec nō eos. scz necesse est cōnumerari inter suos.

q Constitutiones. C. de na. li. cum quis. et. l. nuper.

r Sustulerit. i. habuerit. Accursius.

s Instrumenta. in quib? pñeatur matrimoniu inter tñcū et berrā esse ptractū. et dotē datam esse q instrumenta dora-

ere directo pot. Codicillos aut r plures qs facere potest et nullam solemnitate ordinationis desiderant.

Explicit liber secundus
Incipit liber tertius
De hereditatibus que ab intestato def. untur.

Intestatus decedit q aut oino testamentuz non fecit aut nō iure fecit: aut id qd fecerat ruptu irrutu factuz est: aut si ex eo nemo heres institut? ē

Intestator autē hereditates ex lege. xij. tab. primū ad suos heredes pñent. Sui aut heredes estimant vt supra dixim?: q in pñte morientis fuerint. veluti fili? filiaue nepos neptisue. ex filio pñepos pñepitue. ex nepote ex filio nato pñatus pñataue. Nec interest vtruz naturales sint liberi: an adoptiu. Quib? numerari necesse ē etiā eos. q ex legitimis infimomis nō sunt pgeniti curijs tñ ciuitatū dati fm principū diualū pñonū

lia vel nuptialia dicunt. r si his duobus. s. scriptura r dote dixit. p. n. valere matrimoniu quia lex plerumqz de his dixit tali casu. vt hic. r. s. de nup. s. non aks. vt. ff. de reg. iur. nup. nos dicimus valere matrimoniu. vt. C. d nup. si vicin? et in autē. de nup. s. nuptias col. iij. sed nō fieri liberos legitimos. vt in auten. de tri. r se. s. fi. col. iij.

mos. vt in auten. de tri. r se. s. fi. col. iij.

s Prestiterunt. s. pñmi. naz et ob hoc retinet quidā prius pñubias vt experiat an ex eis possint filios habere vt postea accipiant eas in vxores vel repellāt qd. f. vt repellant in vxore phibitum est vt in autē. q mo na. effi. le. s. qm. col. vj

q sup his posite sunt tenorem heredū suoz iura nāciscūtur. Recnō eos quos nre āplexe sunt pñonēs p quas iussim? vt si qs mulierē in suo pñubio copulauerit: si ab initio afseccione maritali eā tñ cñ qua poterat hñe pñugiu r ex ea liberos sustulerit postea vero affectōe pcedente r nuptialia iura r instrumta cñ ea fecerit r filios vl filias habuerit: non solū eos liberos q post dotem editi sunt iustos dicimus et in potestate esse patris sed et anteriores qui et his qui postea nati sunt occasionem legitimi nominis prestiterunt qd obtinere censuimus r si non pgeniti fuerint post dotale instrumntū pfectū liberi vel etiā nati ab hac luce fuerint subtracti. Ita demū tñ nepos neptisue pñepos pñoneptisue suorum heredum numero sunt si pcedens pñona deserit in potestate parentis esse: siue morte id acciderit. siue alia rōe veluti emancipatione. Nam si p id tps quo qs moritur filius

t Censum. q. d. nō solum si nascant postea et viuunt cñ

primis siue non nascuntur aliq. siue et si nascant aliq r moriant. vt. C. de dana. li. nuper. et nota q si etiā legitimos habebant ex vxore quandam tñ hec valent et siue ex libera siue ex liberta siue serua quam postea manumiserit et in vxorem duxerit hec seruantur in auten. de incestu. nup. s. fi. et i auten. de trien. et se. s. fi. et in auten. de filijs ante do. instrumenta natis per to. ti.

v Ita deserit. S. nunqd filius pcedit nepotē ex altero filio vno gradu. vt. j. de gra. cog. s. pmo gradu. r. s. ij. r tam nō excludit. vt. j. eo. s. cñ filius. rñ. nō videtur precedere cuz sui patris locum obtineat vt in dicto. s. e.

v Emancipatione. vel capitis dīminutione maxīma vel media. non aut captiuitate. vt. s. quibus mo. iulpa. po. sol. s. si ab hostibus. r. ff. e. l. j. s. si filius.

x Nam si p id tps. ptra. j. e. s. cum aut queritur in prin. so. vt. j. ti. j. s. primus. Accur. Floren.

y Quis. veluti auus. Accur.

z Eius. scz aut.

r Ex eo. scilicet auo

y Personis. cū omnes liberi appellētur l3 post trinepotē improprie. vt. ff. de gradibus. l. i. iurisconsult. s. parentes. r. ff. de ver. sig. l. liberorum. Accursius.

z Posthumi. heredes cum habeant pro natis quotiens d eorum cōmodis queritur. vt. ff. de sta. bo qui in vtero. r. no.

q posthumus dr pprie q p' humatoez p'ris nascit. z dr etia' in pprie ille q facto testamento nascit. vt. ff. de iustu. rup. te. l. iij. §. j. Accur.

a Ignorates z inuiti. z statim lz iure p'ozio abstinere pos sint. vt. s. de here. q. z dif. §. sui. z. ff. si qs ob ca. te. l. j. §. qui sub. b Peredes

scz fut. als etia' non nisi p curatore fm quoida. vt. C. d. cu. fu. l. h. §. tali itaqz. c Acquiri pot. sic ff. de act. z obli. si a furioso. et. ff. si cer. pe. l. si a furioso.

d Quasi hoc ideo qz in corpalsibus dr pprie cotinuario lz vniuim est incorpale hoc reprobo quia z possessio eres cor: poralis z in vna cu' alia ptinuat. vt. ff. de acq. pos. l. pom. §. p'erea. z §. i do. tis z §. si iusta. z §. sed z legata. z §. pe. nul. dic g' improprie fieri cotinuatorem. qz inter diuersa non eade' fieri dnt lz pa. ter z filius vni fictio ne iuris sunt. vt. C. d' impu. z alijs sub. l. si §. si.

e In pupillis als sic hereditas extra nel. z no patris tuto ris auetas z pupil. li actus necessarius est nisi sit infans q casu sufficit tutor. vt. C. de iur. delibe. potuit. z. l. si infanti §. parere. z ff. de tu. to. z cu. da. ab his. l. impuberi.

f Interdu. sic. ff. de suis. z le. l. j. §. i terdam.

g Suus. ff. de te. sta. lex cor. in fi. §.

h Soli non fuit re. uerf. lz hic sic. b Possimij. qd' fingit eu' sp' i ciuitate fuis se. vt. s. q. mo. ius pa. po. sol. §. si ab hostibus.

i Post morte. no. qda' delicta transire p' heredes. etia' li. no p' tel. vt lese matcstatis in duob' casib'. qn' qs p' p'nci. pem vel rempu. fuit molitus. als no. vt. ff. ad. l. iul. ma. l. si. et his duob' casib' hic nri loquitur. Item de residuis z pe. culatus z reperundaz. vt. ff. ad. l. iul. repe. l. si. Itē apostatatus. vt. C. de apos. l. ij. z. l. apostatarum. in fi. qda' etia' no' transcunt lite no' p' te. vt oia' alia publica. vt. ff. de accu. ex tu. dicioz. alia contestata lite trāseunt als no' vt oia' puata deli. cta. vt. C. de delic. defunc. l. j. z. §. de ppe. tēpo. act. §. no' aut.

k Perduellionis. ideo dicit pduellionis. qz perduellum fiebat certamen si aliquis criminis hui' reus dicebat q' ali' qd' in ipm p'ncipem vel rempublicā fuisset molitus fm. p. et potest dici hoc et defendi qz et fm iura romana videtur posse fieri debere pugna. z sunt ar. aliq. vt. ff. ad. l. aquil.

qua. act. §. si quis q' in colluctatōe. vt. ff. de reg. iur. comodu' et. ff. de his q' no. infa. athletas. z. C. de athletis. l. j. z. C. q' res pig. ob. pos. l. speciem. z. ff. de dona. l. donationes. in fi. his em legibus habet mentio de tali pugna que non fieret nisi d' iure esset. Vel dic perduellionis id ē hostis criminis nam peruelles ho stes dicunt. vt. ff. de

dit. Sed pot' dici ipso iure ef se suum heredem. lz desinere

Cū filius filiaue. z ex altero filio nepos neptisue existant. pariter ad hereditatē auī vo cant. Nec qui gradu proxi mior est. vltiorem excludit. Equum enim esse videtur ne potes neptesq' i patris sui lo cum succedere. pari ratione z si nepos neptesq' ex filio sit et ex nepote pronepos pronep tisue. simul vocant. Et quia placuit nepotes neptesue itez pronepotes proneptesue in parentis sui locum succedere conueniens esse visum est non in capita sed in stirpes hereditatem diuidi vt filius par tem dimidiam hereditatis ha beat. et ex altero filio duo plu resue nepotes alteram dimidi am. Item si ex duobus fi lijs nepotes neptesue existant ex altero vnus forte aut duo ex altero tres aut quattuor. ad vnum aut duos dimidia pars pertineat. ad tres vel quattuor altera dimidia.

Cum autem queritur. an qui suus heres existere potest. eo tempore querendum est. quo certum est aliquem sine testa mento decessisse. qd' accidit testamento destituto. Hac ratione si filius exheredatus

nam peruelles ho stes dicunt. vt. ff. de x. sig. qd' nos.

l Memoria. nam tpe cū sit mortuus n' p' dānari nisi a deo vt. ff. q' snie sine ap. re. l. pe.

m Dānata. hoc. s. mo p'nuccio p' impe rium lucifū fecisse et ideo bona in fiscum inferri. nā p' hoc me moria damnatur et infamia quadā defū ctus afficit. vt. s. q' ma. nō pos. §. j. z ex tpe commissi delicti alienationes ab eo facte nō valebūt. vt C. ad. l. iul. ma. l. pe. in fi. z. ff. de dona. l. donationes. §. fl. n' potest dici. f. verius.

o Desinere. s. lata sententia. nam nō fa ctū ipō iure desinere heredem suum esse tale delictum.

p Cum filius filio secus si ex filia. vt. §.

e. §. item vetustas. z. §. diuī.

q Equū. vt in auē. qui. mo. effi. sui. §. ergo. colla. ix.

r Vocantur. idem est z si p' bo. pos. vocent. vt. ff. de p' ta. l. j. §. vocat. §. 3. ff. d' p' ta. l. ij. §. j. So. n' ē p' qz ibi p'cedit filius. quia patris loco est adoptatus ad nepotem. vt. §. §. ita demum tamen.

s In stirpes. §. e. ti. §. hoc etiam addendum. in fi. contra So. vt ibi.

t Ex altero. sic. §. §. si. sic. ff. de inof. testa. papini. §. p' in de si ex duob'. sic. z. C. de suis z le. nepotes.

v Itē filijs. premortuis ex altero nepote.

x Cū aut. eo diligenter notato q' sunt sui heredes. nunc nota quo tpe querendus est qui suus heres sit.

y Certū ē. §. e. §. ita demū. cōtra solue vt ibi dixi.

z Sine testamento. qd' contingit septem modis. vt. s. e. l. prin. diximus Accu.

margin notes on the left edge of the page, partially cut off.

3 Accidit. s. vt videat quis sine testamento decessisse.
a Mortuo. s. exheredato. Accur. floren.
b Non potuit. morte puentus. vt. s. e. §. ita demum in.
c Solus. s. suus heres. Accur.
d Certum est. s. nepotem suum heredem esse cum nullus p̄cedat eū. vt. s. e. §.
f Mortuo. autēq̄ adeatur ex testamento hereditas vnde constat nō trās mitti ad filiū. de inoffioso querelā imo etiam ea adita non transmittatur olī Sed hodie §. vt. C. de inoffi. testa. sancimus. als. l. si quis filium. §. fi.
e Testamento. s. ab herede q̄ n̄ vult adire.

f Tetigit. nec. n. fuit. p̄xim⁹ cognat⁹ ei. s. auo viuo q̄ viuo nondum animal erat. vt. ff. vii cog. l. §. si quis p̄ximus. Sed nūquid hodie per auē. succedit. vt in auē. de here. que ab intest. §. j. p̄. e. di xit q̄ sic qz naturalis eā n̄m spectat. §. 3o. §. qz nec de iure pretorio quo casu naturalis inspiciēbāt. admittēbāt. vt sequit. §. e. §. emancipati. et ff. de suis et le. l. titius. et l. penul.

f Si aut. concepti et nati post mortem auī.
g Cognati. id est tanq̄ agnati. nam agnati sunt proximiores q̄ cognati. Nunquid §. tertio ordine inter cognatos vocantur. Rñ. m. q̄ sic. vt. ff. e. l. j. in fi. §. 3o. §. qz ibi de cōceptis prius natis postea loquit̄ secus si postea concipiunt̄ et nascunt̄ vt. hic. et ff. de inu. ru. te. si q̄ filio. §. nō fuisse.
h Emancipati quia bona rō. vt. s. de here. quali. et dif. §. vi. et s. e. §. j. ibi sin autem. et c. Accur.
i Nullo iure. s. neqz vt patroni neqz vt agnati q̄s vocat lex. rñ. ta. vt. §. ti. j. in prin. et §. de succes. li. in prin. aliud eōs

tra. vt. §. ti. j. §. si. Accur. §. soli sint emancipati.
l Heredibus. s. cum alijs qui remanserunt in potestate.
m Dimidia. vt. ff. de ver. sig. nomen filia. §. portionis.
n At hi. s. vocant̄ emancipati sed non omnes. et hoc sequitur at hi et c. Accur.

o Adoptionē idēz arrogationem.

emancipato viuo et eo qui tempore mortis in potestate parentis sui fuerit. sane is quidem in potestate parentis fuerit solus iuri civili heres est. et sol⁹ suus heres. Sed cum emancipatus beneficio pretoris in partem admittitur euenit. vt suus heres pro parte heres fiat. **¶** At hi qui emancipati a parente in adoptione se dederunt non admittuntur ad bona naturalis patris q̄si liberi si modo cum is moreretur in adoptiua familia sint. Nam viuo eo emancipati ab adoptiuo patre. perinde admittuntur ad bona naturalis patris. ac si emancipati ab ipso patre essent. Nec vnq̄ in adoptiua familia fuissent et conuenienter quo ad adoptiuum patrem pertinet. extra/ neorum loco esse incipiunt.

¶ Post mortem vero naturalis patris emancipati ab adoptiuo patre. et quantum ad hunc adoptiuum patrem pertinet eque extraneorum loco sunt. et q̄stum ad naturalis patris bona pertinet. nihilomagi liberorum gradum nasciscānt quod ideo placuit sic. q̄a iniquū erat esse in potestate patris adoptiuū ad quos bona naturalis patris pertineant. vtz ad liberos ei⁹ an ad agnatos. **¶** Ad hunc ergo iuris habent adoptiuū filij q̄ naturales. **¶** Namqz naturales emā

p Nō admittunt ff. de §. ta. l. iij. §. si quis filio. Contra. So. ibi nō valuit adoptio §. 3o. §. h va luit. Uel distingue an de extraneo vt hic an detur i adoptione nepos ex filio emancipato patri ei⁹ dem. vt ibi ar. s. de adop. §. sed hodie. Item. C. de adop.

l. penul. §. sed siquidem que est contra. So. illā intellige. vt §. e. §. admonendi.

q Cum is. scz pater naturalis. Accur.

r Viuo eo. s. patre naturali.

s Ab ipso. s. patre naturali.

t Fuissent. vt. s. de here. li. §. emancipatos.

v Extraneorum. si autem morte patris adoptiuū facti essent sui iuris durat agnationis ius inter eos id est inter adoptiuum et naturalem filium adoptantis non emancipatum vt sibi succedant. vt. ff. de gradi. cog. l. filium naturalē. et ff. vnde cog. l. j. §. cognationis. et de adop. l. antepc. **¶** Item et ipsi adoptiuo patri succedit. vt. §. e. §. sed ea.

Adoptiu. post emancipationē non prius. vt. §. e. §. nec interest.

Filius. id est naturalis patris.

Ad agnatos. nam si non emancipat certum est qd filij nō succedunt naturali patri. et ita agnati succedunt. vt. §. pri. et ff. vñ l. l. l. Si au

tem emanciparent filij. vt. §. proxim. §. et sic in eius potestate esset ad que bona naturalis patris pertinent quod est absurdum et contra regulam iur. vt hic. et ff. de here. in sti. l. illa in sti.

Ad ius. ergo iur. quia naturales emancipati iure pretorio vocantur. sed adoptiu emancipati non. vt. §. pri. §. ergo.

Naturales. i. legitimi.

Emancipati. ab adoptiuo patre.

Adiuantur. nisi sint de suis. quia auus adoptauit nepotē in filium et postea emancipauit. vt ff. ad tercul. l. ij. §. adoptiu.

Ratio. id est emancipatio. que iure ciuili est. vt. ff. de re. iu. Actus.

Non potest. sic §. de le. ag. tu. §. si. sic. ff. de re. iu. nihil tam.

Emancipati. ab adoptiuo patre et post mortem naturali. vt. §. §. post mortem.

Essē. nota qd si emancipetur filius vel filia vel deinceps non sunt sui heredes. non tñ desinunt esse filij vel filie.

Eadem. que obseruantur in bo. pos. vnde liberi. et in §. ta. bo. pos. seruantur.

Instituti. his enim institutis nō datur hec bo. pos. naz si preteritus rumpat testamentum. et huic scilicet instituto viam aperit. et hoc est quod dicitur. nisi preteritus committat edictum. vt. ff. de cōtra tabulas. l. ij. §. si quis ex liberis si autem preteritus nolit vti postq̄ semel agnouit. institut⁹ habet contra tabu. iure fm̄ tabu. quod est mirabile. nec expectat preteritum. vt. ff. de contra tabu. l. si post. §. si. et de le. i. non nunq̄.

Oportet. scz masculi nominatim. femine inter ceteros vt. §. de exhere. li. §. i. Accursius

Exhereditis. cum ergo matris preteritio pro exhereditatione habeatur. vt. §. de exhere. li. §. vl. cessat ibi cōtra ta. bo. pos. vt. ff. de contra ta. illud. §. ad testam.

In potestate. emancipatis cōmittentibus edictum non als. fm̄ mar. vt. ff. de contra ta. l. ij. §. si quis ex li. Sed Jo. contra. nam nulli dicere p̄nt. et contra tabu. suo iur. habet vt. ff. de li. pre. si duo. et. C. de li. §. maximum.

Repellit. scz pretor repellit nisi sint instituti. et eis cōmittatur. edictum. vt. ff. de contra ta. nō putauit. §. i. adoptione. et §. vt autē Item contra. ff. de cōtra ta. l. ij. §. si q̄s filio. So. vt. §. eo. §. at hi.

na eius non admittit. quia desinunt in numero liberorum esse.

Admonendi tamen sumus eos qui in adoptiua familia sunt quie post mortem naturalis parentis ab adoptiuo patre emancipati fuerint itestato parente naturali mortuo. licet ea parte edicti qua liberi ad bonorum possessionē vocantur. non admittantur. alia tamen parte vocari id est qua cognati defuncti vocantur. ex qua parte ita admittuntur. si neq̄ sui heredes liberi. neq̄ emancipati obstēt. neq̄ agnatus quidem vllus interueniat.

An te enim pretor liberos vocat tam suos heredes q̄ emancipatos. deinde legitimos heredes. deinde proximos cognatos. Sed et ea omnia quidem antiqui tati placuerunt. Aliq̄ autem emendationem a nostra constitutione acceperunt. quam super his personis composuimus. que a patribus suis naturalibus in adoptionem alij dantur. Inuenimus etenim nonnullos casus in quibus filij et naturalium parentum successionem ppter adoptionem admittebant. et adoptione facile per emancipationem soluta. ad neutrius pa-

Admonendi. licet hos duos qui sequunt non admittim de iure ciuili. vt. §. e. §. at hi. m̄ rē.

Ad bonorum pos. scz vnde liberi.

Emancipati. qui sunt sui per pretorem. vt. §. eodem. §. emancipati.

Legitimos. i. agnatos. vt. §. ti. l. i. m̄.

Proximos. sic. ff. si. ta. re. l. i. sic. ff. quis or. in bo. pos. feruetur. l. i.

Sed omnia. que. §. eo. §. at hi. dicta sunt. si. §. in proxi. §.

Aliquam. q. d. quedā correximus quedā retinimus.

Constitutione. vt. C. de adop. l. penul.

Naturalibus. et legitimis.

Nonnullos. i. aliquos. Accursius.

Ad neutrius. vt. §. eo. §. at hi.

Vocabantur. hoc idem videtur etiam contingere hodie in casu quem habemus §. e. §. nra autē. C. de ado. l. pe.

§. sed hoc. Sed dicitur quod auus adoptans tenetur ei relinquere quartam ut filio arrogato. ut §. e. §. nostra ibi quoadmodum.

e Constitutione. scz predictam.

f Permansisset. nunquid ergo non permansit. Rñ. imo permansit. ut §. de adop. §. sed hodie. sz hoc dixit referendo se ad factum. q. d. ac si dicitur de facto in ei familia permansisset.

g Tantummodo. Nunquid cum in ius vocabitur sine venia. Itē nūquid alimentata tali filio dare tenetur. Rñ. non per hanc lram. et. §. de adop. §. sed hodie.

h Ab intestato. f. simul cum alijs naturalibus. ut. C. de suis. et le. si. tes. nō tamen succedat alijs p sanguineis sui patris adoptiui. ut. C. de adop. l. penul. §. si quidē. in fi. §. Accursus.

i Ab eo. f. adoptiuo patre.

k Iure ciuili. qd non est in potestate sua.

l Neq. p. rōio. qz non ē emancipatus ab eo. ut. §. de exher. lib. i. p. in. §. emancipatos. r. §. fi.

m Inofficiosi. §. de inoff. test. cōtra. §. tam aut. So. illa intelligit p. m. distinctionē huius. §. ut ibi dicitur.

n Consulito. qd nō habemus. sed dicebat q. tres iuuenes arroganti deferebatur ut vnum eligeret quo casu magna erat hec solemnitas. vñ ex p. stitutiōe diuipij quartā ei dabat arrogator quod hodie nō est immo de hoc casu ut et alias ut hic. r. C. d. adop. l. penul. §. q. autem.

o Ad eius. f. q. r. te

p Nostra constitutiōe. ut. C. de adop. l. penul. §. si vero pater.

q Parentes. hoc in infinitum accipere. ut. ff. gra. l. i. iure con. §. parentes.

r Seruamus. ut siue loco filij habeatur siue nepotis ad optes ac si vere naturalis esset. f. filio pcedente nepotem. ut. C. de adop. l. penul. §. qd autē filio.

s Quoadmodū. q. d. sic transit. ut in hoc casu q. sequit.

t Item vetustas. correximus ius antiquuz circa liberos

tris successionez vocabantur. Hoc solito more corrigentes pstitutionem scripsimus: per quam diffinimus quando parens naturalis filium suum adoptandum alij dederit: integra omnia iura ita seruari: atq. si in patris naturalis potestate permansisset: nec penitus adoptio fuerit subsecuta nisi in hoc tantummodo casu ut possit ab intestato ad patris adoptiui venire successione. Testamento autem ab eo facto neq. iure ciuili. neq. pretorio ex hereditate eius aliquid persequi potest: neq. cōtra tabulas bonoz possessione agnita: neq. inofficiosi querela instituta: cum nec necessitas patri adoptiuo iponatur: vel eum heredem instituere. vñ ex hereditate eum facere: ut pote nullo naturali vinculo copulatum neq. si ex sabiniano senatusconsulto. ex tribus maribus fuerit adoptatus. Itaz r. in huiusmodi casu neq. quarta ei seruat: nec vlla actio ad eius persecutionem ei competit. In nostra autem constitutione exceptus est is: quē parens naturalis adoptandū suscepit. utroq. enī iure tam naturali q. legitimo in hac persona concurrente: pristina iura in tali adoptiōe seruauimus: quemadmodum si paterfam. sese dderit ad arrogandum que specialiter r. sigillatim ex prefate constitutionis tenore possūt colligi. Itē

primi gradus naturales siue adoptiuos. nūc circa vltiores v. Solos. in hoc male.

x Anteponebat. in hoc bene.

y Nepotes vocabat. f. vetustas non ciuili iure. auctoritas. ut. §. sed p. rōij. ut. §. ti. i. §. sed qz. Accur.

vetustas ex masculis progenitos plus diligens: solos nepotes vel neptes qui ex virili sexu descendūt: ad suoz vocabat successione: et iuri agnatorū eos anteponebat. Ne potes autem qui ex filiabus nati sunt: r. pronepotes ex neptibus cognatorum loco numerans: post agnatorum lineam eos vocabat tam in aui vel p aui materni q. in aui vel pro aui siue paterne siue materni successione. Diui autem principes nō passi sunt talem contra naturam iniuriam sine competenti emendatione relinquere. Sed cum nepotis vel pronepotis nomē cōmune est vtriusq. qui tam ex masculis q. ex feminis descendunt ideo eundem gradū et ordinē successione eis donauerunt.

Sed ut aliquid amplius sit eis: quia non solum nature sz etiaz veteris iuris suffragijs muniuntur portionem nepotum et neptum vel deinceps de quibus supradiximus paulo minuendam esse existimauerūt: ut minus tertia parte acciperēt q. mater eorum vel aui fuerat acceptura vñ p. eorum lauius p. nus siue maternus quando femina mortua sit de cuius hereditate agitur: hisq. licet soli sunt qui descendūt ex femineo sexu adēntibus agnatos minime vocabant. Et quē admodum lex. xij. tabular. filio mortuo nepotes vñ neptes vñ pronepotes l. p. neptes i locū

z Materni. f. moriēte masculino de cuius bonis agit ut. §. p. r. l.

a Materne. f. moriēte femina. ut. §. p. r. l. §. Accursi.

b Diui principes ut. C. de suis r. legi. si defūctus et. C. de col. l. illam.

c Donauerūt. scz principes. sz nō idē p. modū. ut sequitur d. Suffragio. l. lege. xij. tabularū.

e Diminuit. nō. duas rationes vincere vnam. ut. §. de adop. §. sed hodie i. fi. §.

f Diximus. f. nullo modo nisi tertio ordine succederet. ut. §. p. r. l. §.

g Paulo. nō p. de tertia parte totius rei dici. sic in aut. d. ex h. r. intro. re. l. §. sancimus.

h Estimauerūt. f. principes.

i Mortua sit. nō. duos casus si enim mortū femina nepotes vel neptes ex masculis feminis in nihiluz olim nisi post agnatos. hodie cum diminutione succedūt tertie partis. si moritur masculus. nepotes ex filia tantū vocentur cū diminutione tertie p. r. ut hic dicit.

res vel neptes ex masculis feminis in nihiluz olim nisi post agnatos. hodie cum diminutione succedūt tertie partis. si moritur masculus. nepotes ex filia tantū vocentur cū diminutione tertie p. r. ut hic dicit.

k xij. tabu. qd de diminutiōe hac tertie d. corrigitur per sequentē §. fm. r. d. sz nos fm. b. dicitur sequentem §. lo qui in quadā alia pte q. debebat agnatis. f. q. rta. non autē de hac tertia. sed per autē. dicimus de hac tertia correctū.

scz vt eqlii hodie veniat vt in auē. d. trien. 7 se. §. neq. illo.

l. Vocabat. s. s. eo. §. cum filius. Accursius.

m. Sed p̄stitutionem. quā non habemus vt sequitur.

n. Constitutione. vt. C. de suis. 7. le. l. fi.

o. Transuersa linea. sic in auē. de n̄ ali. §. cū agit. circa fi.

p. Descendunt. s. nepotibus vel pro nepotibus ex filia.

q. Et tempora. vt in futuris casibus tantum valeant. vt C. d. suis. 7. le. l. viē.

r. Ita tñ. hoc qd sequitur est referendū. s. ad. §. diu. n̄ ad proximum.

s. Statuit. vt. s. e. §. cum filius

t. Similiter. habeant. imo i capita vt deē diuidi. vt. §. ti. i. §. hoc etiam addē dum. in fi. §. s. ibi d̄ collateralib⁹. hic d̄ descendētib⁹ loquitur.

v. Diminutōne. s. quartē que d̄bebat agnatis non tertie que debebatur patris. vt. s. pr. §. di ximus.

patris sui ad successionem aut sui vocabat ita et principalis dispositō in locum matris sue vel aucte eos cum iam designata partis tertie diminutione vocat. Sed^m nos cum adhuc dubitatio manebat inter agnatos et memoratos nepotes quartam partem subest defuncti agnati sibi vendicantibus ex cuiusdam constitutōnis auctoritate. memoratam quidez constitutionem a nostro codice segregauimus neq. inseri eaz ex theodosiano codice nostro concessimus. ¶ Nostra autem constitutōne promulgata toti iuri eius derogatum est. et sancimus talibus nepotibus ex filia vel pronepotibus ex nepte et deinceps superstitibus agnatis nullam partem mortui successiōis sibi vēdicare. ne hi qui extransuersa linea veniunt. potiores his habeantur. q̄ qui recto iure descendunt. Quam constitutōnem nostram obtinere fm sui vigore et tempora et nūc facimus. ita tamen vt quem admodum inter filios et nepotes ex filio antiquitas statuit. non in capita. sed in stirpes diuidi hereditatez. Similiter nos inter filios et nepotes ex filia fieri distributōnem iubemus veluti inter omnes nepotes vel neptes et inter pronepotes et proneptes. et alias deinceps personas vt vtraq. progenies matris sue v. patris. aucte v. aucte portionem sine vlla diminutione consequatur vt si forte vnus vel duo ex vna parte.

De legitima agnatorum successione. Rubrica.

Nemo est vnus. ff. de test. tu. si nemo.

Su. s. ti. i. §. i. p̄tor. vt. s. ti. i. §. emancipati.

Constitutiones s. ti. i. §. quibus cōnumerari. 7. §. diu. i.

Extat. dico et amplectat. nam hec duo necessaria sunt

Successionem. defuncti.

Quoquo modo scz. ci. vel pre. iure.

Agnatum. capi tenon minutū. vt. ff. c. captis.

Proximū. i. qui proximior est defuncto. §. e. §. si plures. 7. §. prox. Accursius.

Agnati. sic. ff. de legitima. tu. l. sunt autem.

Libro. vt. s. de le. ag. tu. §. sunt autē.

Cognatione. cognatio est genus. agnatio species. vnde quisquis est agnatus est cognatus. sed non conuertitur.

Itaq. consanguinei quasi ex eodem sanguine nati. ce.

teri agnati non dicuntur consanguinei. vt. ff. de suis. 7. le. l. ij. in prin.

l. Item. inuicem scz filius fratris patruo.

m. Et etiam. consobriini improprie. vt. §. de gra. cog. §. iij.

n. Hi. consanguinitatis. scz ad suos fratres prius natos

ex altera tres aut quatuor extent. vnus aut duo dimidiam alteri tres aut quatuor. alteram dimidiam hereditatis habeant.

De legitima agnatorum successione.

Nemo suus heres vel eorum quos inter suos heredes pretor v. constitutōnes vocant extat. et qui successionem quoquomodo amplectitur. tunc ex lege. xij. tabularum ad agnatum proximum pertinet hereditas. Sunt autē agnati vt primo quoq. libro tradidimus. cognati per virilis sexus personas cognatione cōiuncti quasi a parte cognati. ¶ Itaq. ex eodem patre nati fratres agnati sibi sunt. qui et consanguinei vocantur nec requiritur an etiam eandem matrem habuerint. ¶ Item patruus fratris filio. et inuicem is illi agnatus est. eodem numero sunt fratres patruales id est q. ex duobus fratribus procreati sunt qui etiam consobriini vocantur. qua ratione etiam ad plures gradus cognationis peruenire poterimus. ¶ Hi. etiam qui post mortē patris nascuntur. iura cōsanguinitatis nascuntur. ¶ Non tamen omnibus simul agnatis dat lex hereditatem. sed his qui tūc proximiori gradu sūt cum certum esse ceperit alium quem intestatum decessisse. ¶ Per adoptionem quoq. agnationis ius p̄sistit. veluti iter filios naturales et eos quos

ad reliquos dō agnatos agnationis tantum ius acquiritur vt. s. pri. diximus et est verū hoc si vi uente eo id est de cuius hereditate agit concepti saltē erant vt. ff. de suis et leg. here. ticius. 7. ff. vñ cogna. l. i. §. si quis proximior. Accursius. ¶ Non tamē. quāuis agnati vocentur ad hereditatem nō tamen zē. Dat. l. f. xij. tabu. ¶ Sed his. 7 omnibus his. vt. §. e. §. si plures. Accursius. ¶ Certum. quod est etiaz. scz facto testamento qd emanauit. qd dic. vt. §. pro xi. §.

Quoq. quasi dicat. non solum iure naturali constituit agnatio sed etiam ciuili vt per adoptionem. scz quamlibet iure isto. vt. ff. de adop. l. i. et. s. de adop. in prin. sed hodie per eam tantum ex qua transit in potestatem arrogatoris. vt. s. ti. i. §. nostra autem. sed tamen licz non fiat agnatio scz hodie qz non transit in potestatem extranei arrogantis succedit tñ ab intestato patri nñ non alijs patris agnatis. vt. l. de adop. l. penul. §. siquidem. Accursius. ¶ Naturalis. §. legitimos. nō tamen emancipatos vt. ff. de gra. cogna. si filium. Accursius.

a Item si quis. non solum pater de quo dictum est.
b Suos esse. id est agnoscitur alijs agnatis adoptantis.
 et eis cognatus fit. vt. ff. de adop. qui adop. Accursius.
c Ceterum. id est certe. vel aliter. lex quidem. xij. ta. dese-
 rebat hereditatem agnatis proximis. sed media iuris pru-
 dentia cum distin-
 ctione. et ideo dicit.
 ceterum p. sed.
d Longissimo. id
 est. decennio. vt. ff. d.
 succes. cog. §. finali
 Accursius.
e Quod placebat
 nō caute ponit pla-
 cebat et non placet
 vt. ff. §. nos vero. Et
 hoc erat per mediā
 iuris prudentiaz nō
 per. l. xij. ta. nec p.
 ptoz. vt. ff. e. §. r. hoc
 quidem. r. §. media
 Accursius.
f Seminas. agna-
g Consanguinita-
 tis. i. agnationis.
h Earum. f. femi-
 narum.
i Tua. f. hereditas
k Plerumq; hoc
 ppter consanguine-
 as sorores de quib;
 modo dixit.
l Ad masculos. sic
 s. ti. i. §. Item vetu-
 stas. Accursius.

m Sed qz eas. f.
 agnatas feminas.

n Proximitatis. i. cognationis.

o Interuentat. nec aliquis suoz. vt. s. ti. i. §. admonendi.
 in fi. §. Accursius.

p Quidā. que sunt. f. in. §. ceterum. r. §. sed quia dicta sūt

q Sed simplicitatem. remota differentia agnatorū. vt in-
 ter masculos r. feminas. sic. s. de fideicō. here. §. sed quia.

r Junior. et sic nota qz lex. xij. tabul. est vetustior qz me-

pater eozuz adoptauit nec du-
 bium est quin improprie con-
 sanguinei appellantur. Itēz
 si quis ex ceteris agnatis tuis
 veluti frater: aut patruus aut
 deniq; is qui longiore gradu
 est adoptauerit aliquez. agna-
 tus inter suos heredes eē nō
 dubitatur. Ceterum inter
 masculos quidem agnationis
 iure hereditas etiam si longis-
 simo gradu sint vltro citroq;
 capitur. Quod ad feminas
 vero attinet: ita placebat: vt
 ipse consanguinitatis iure tā-
 tum capiant hereditatez: si so-
 rores sint vltius nō capiant
 Masculi autem ad earuz he-
 reditates etiam si longissimo
 gradu sint: admittantur qua-
 de causa fratris tui aut patru-
 tui filie vel amite tue heredi-
 tates ad te pertinebat: tua vero
 ad illas non pertinebat. Qd
 ideo ita constitutum erat quia
 commodius videbatur ita iu-
 ra constitui: vt plerunq; he-
 reditates ad masculos pflu-
 rent. Sed quia sane iniquuz
 erat in vniuersum eas quasi
 extraneas repelli: pretor eas
 ad bonorum possessionem ad-
 mittit: ea parte qua proximi-
 tatis nomine bonorum pos-
 sessionem pollicetur: ex qua p-
 te ita scilicet admittuntur: si ne-
 q; agnatus vllus: nec proximi-
 or cognatus interueniat.
 Et hoc quidem lex. xij. tabu-
 nullo modo introduxit: sed
 simplicitatem legibus amicaz
 amplexa simili modo omnes
 agnatos siue masculos siue fe-
 minas cuiuscunq; gradus ad

dia iuris prudentia et qz ius pretorum.

s Anterior. i. constitutione anteriori. scripta. que est. C.
 de legitimis here. l. lege. xij. tabularum.

t Prefatam. f. dictam. s. e. §. ceterum. Accursius.

v Eas. agnatas feminas nisi sorores.

similitudinem suozū inuicem
 ad successionē vocabat. Ape-
 dia autem iuris prudentia que
 erat quidem lege. xij. tabula-
 rum iunior imperiali autem
 dispositione anteriori subtili-
 tate quadam excogitata: pre-
 fatam differentiaz inducebat
 et penitus eas a successione
 agnatorum repellebat omni-
 alia successione incognita do-
 nec pretores paulatim asperi-
 tatem iuris civilis corrigē-
 tes siue quod deest adimplen-
 tes humano proposito alium
 ordinem suis edictis addide-
 runt. r. cognationis linea pro-
 ximitatis nomine introducta:
 per bonorum possessionē eas
 adiunabant: et pollicebantur
 his bonorum possessionem
 que vno cognati appellatur.
 Nos vero legem. xij. tabula-
 rum sequētes et eius vestigia
 in hac pte cōseruantes lauda-
 mus quidez pretores siue hu-
 manitatis nō tñ eos in plenū
 huic cause mederi inuenimus
 quare etenim vno eodēq; gra-
 du naturali cōcurrēte r. agna-
 tionis titulis tam in masculis
 q; in feminis equa lance cōsti-
 tutis. masculis quidez daba-
 tur ad successionē venire om-
 nium agnatorū: ex agnatis au-
 tem mulieribus: nullis peni-
 tus nisi soli sorozū ad agnato-
 rum successionez patebat ad-
 itus. Ideo nos in plenū om-
 nia reducentes: et ad ius. xij.
 tabula. eandē dispositionem
 exequentes: nra cōstitutione
 sancimus: omnes legitimas
 personas id est per virilem se-

x Omni. nam or-
 do cognatorum nō
 erat adhuc. vel dic-
 etiam deficientibus
 agnatis ipsi tamen
 non vocabantur

y Civilis. i. medie
 iur prudentie quod
 scz civile dicitur. vt
 ff. d. origi. iuris. l. ij.

z Hec disputatio.
 Accursius.

3 Hic bonorum.
 id est mulierib; ag-
 natis vltra sorores

a Appellabantur
 sic dicta. qz per eam
 cognati vocantur.

b Nos vero. hic
 iustinianus loquit.

c Laus. i. expuls
 onis agnatorum.

d Quare etenim.
 bene dico forte pro

e Titulis. id est nominibus.

ee Constitutis. id est ordinatis.

f Dabatur. id est concedebatur.

g Aditus. certe non erat ratio iusta vel sufficiens licz all
 qua sit. vt. s. §. ceterum in fi.

h Nostra ptoe. vt. C. de legitimis here. l. lege. xij. tabu-

videndum agnatis feminis quare er etenim rē.

e Titulis. id est nominibus.

ee Constitutis. id est ordinatis.

f Dabatur. id est concedebatur.

g Aditus. certe non erat ratio iusta vel sufficiens licz all
 qua sit. vt. s. §. ceterum in fi.

h Nostra ptoe. vt. C. de legitimis here. l. lege. xij. tabu-

I Simili modo. id est hinc inde. vel dic ita femine ut ma- res. **K** Consanguinitatis. id est licet non sint sorores q̄ germane vocantur quasi ex eodem germine nate.

L Hoc etiam existimamus. ut. C. de le. here. l. lex. xij. ta. §. j. et §. in his

M Tantummodo. id est non ulterioz primioz tamen sit ut ipse sorores vel fratres vterini vel vterine sequitur. ut C. de le. here. l. fi. §. sed neq. Accur.

N In legitimā. s. agnatoz.

O Germane. s. nate ex eodem patre et matre cū defun- cto.

P Uterine. s. nate ex eadem matre tantum.

Q Deinceps. s. vlteriores. siue i gra- du remotiores Ac- curus.

rum descendētes. siue mascu- lini generis. siue feminini sint simili modo ad iura successio- nis legitime ab intestato vo- cari fm sui gradus prerogati- uam. nec ideo excludendas. quia consanguinitatis iura sicut germane non habent.

Hoc etiam addendum no- stre constitutioni existimau- mus. ut transferatur vnus tā- tummodo gradus a iure cog- nationis in legitimam suc- cessionem. ut non solum fra- tris filius et filia fm q̄ iā dis- siminimus ad successionez pa- trui sui vocentur. sed etiā ger- mane consanguinee vel soror- is vterine filius et filia soli. et non deinceps persone vna cum his ad iura auunculi sui perueniant. et mortuo eo qui patruus quidem ē. sui fratris filij succedant. auunculo autē sororis sue soboli simili modo ab vtroq̄ latere succedant. tā- q̄ si omnes ex masculis descē- dentes legitimo iure veniant scilicet vbi frater et soror sup- stites non sunt. his etenim p/ sonis precedentibus successi- onem admittentibus. ceteri gradus remanent penitus se- moti videlicet hereditate. nō in stirpes. sed in capita diui- denda. **S**i plures sint gra- dus agnatoz. aperte lex. xij. ta. tabu. proximum vocat. Ita q̄ verbi gratia. si sint defuncti frater et alterius fratris filius aut patruus. frater habet po- tior. Et quāuis singulari nu- mero vsa lex. xij. ta. primum vocet tamen dubium non est quin si plures sint eiusdē gra-

R Superstes. h̄ corrigitur p̄ auē. cessante. quia et euz his admittunt. Itē et in alio qd̄ subijci- tur hic. §. corrigi

quia in stirpes sit diuisio hodie. sed post hos filios fratru sit diuisio in capita. ut in auē. de here. que ab intesta. def. §. reliquum. col. ix. et in auē. ut fratrum filij. §. j. colla. ix. vel sic quod dicit in auē. in stirpes diuidi. verum est quā- do cum alijs. scilicet patruis vocantur nepotes als in capi- ta. ut hic. Accur.

S In capita. s. ti. j. in fi. contra. So. sibi descendētib⁹ lo- quitur hic de collateralibus.

T Si plures sunt in auē. de here. q̄ ab inte. §. si vero neq̄ fratres. colla. ix. et ff. de suis et le. here. l. §. hereditas.

V Habet. hoc corrigi. ut. s. dixi p̄ auē. cessante. Accur.

X Proximus. sic s. ti. §. cum autem queritur sic. s. e. §. non tamen.

Y Tunc enim. s. cū non aditur heredi- tas ex testamento.

Z Tempore id est post mortem.

A Placebat. s. ex l. xij. ta.

B In eo genere. s. iur successionis. Ac- cur.

duos oēs admittunt. **M**ā et p- prie proximus ex plurib⁹ gra- dibus inte. ligi. et tamen non ē dubiū quin licet vn⁹ sit gra- dus agnatoz. pertineat ad eos hereditas. **P**roximus autē siquidē nullo testamento facto quisq̄ decesserit per hoc tempus requiritur quo mor- tuus est is de cuius heredita- te queritur q̄ si facto testamē- to quisq̄ decesserit p̄ hoc tem- pus requiritur quo certuz eē ceperit nullum ex testamento heredem exiturum. tūc enī proprie quisq̄ intestatus de- cessisse intelligit quod quidē aliquādo longo tempore de- claratur. in quo spatio tēpo- ris sepe accidit ut proximioze mortuo proxim⁹. eē incipit. q̄ moriente testatore non erat p- ximus. **P**lacebat autē i eo genere precipiendarum here- ditatum successionem non eē id est ut quamuis proximus qui fm ea que diximus voca- tur ad hereditatem. aut spre- uerit hereditatem aut ante- q̄ adeat decesserit. nihiloma- gis legitimo iure sequentes admittunt. quod iterum pre- tores imperfecto iure corrigē- tes. non in totum sine auun- culo relinq̄bant. sed ex cogna- torum ordine eos vocabant. ut puta agnationis iure eis re- cluso. Sed nos nihil perfe- ctissimo iure deesse cupientes nostra constitutione sancim⁹ quam de iure patronatus hu- manitate suggerente protuli- mus successionem in agnato- rū hereditatib⁹ nō esse eis de- negandā. cū satis absurdum

C Non esse. id est successorum edictū inter agnatos locū non habet. s. de per- sona in personam. s. inter cognatos sic. ut. §. sequitur. et ff. de suc. e. l. §. quibus

sed de ordine in ordinem seu de capite in caput. sic ut de li- beris in agnatos. et de agnatis in cognatos. et post in virū et uxorem. ut sequitur. ut. ff. si ta. te. nul. ex. l. §. j. rū.

D Nihilomāgis. id est non ideo magis.

E Sed nos loquimur in iustinianus.

F Protulimus. s. in greco. Accur.

De sena. terculiano

a An satis. rō prima. b Apertum est. s. successōis edi-
tum de persona in psonā. c Maxime. rō secunda.

d Gradus agnatorū. Accur. e Ad legitimā. ē enī filius
agnatus patri primus. vt. ff. de suis ti. r. e. filius qd ius nō
tollit p ea. dt. sicut nec inter fratres. vt hic. r. C. de le. tu. l.
iij. qd nō erat rectū
vt. ff. de reg. iur. l.
equum ē. vt. s. d. le.
pa. tu. in fi. r. j. d. cō
trahen. emp. l. si p
emprionē.

f Successionē. id
est succ. edictū.

g Parens. secus
ecōtra. vt. s. ti. j. s.
emancipati.

h Constitutiōe. vt
C. de eman. l. si.

i Fiducia. sic dicitur
do illi succedendi i
bonis tuis mibi re-
seruo. Et sic emā-
cipō te p tracta fidu-
cia. Accur.

k Manumississet.
id ē emācipasset. sic
ff. qñ de pe. ac. ē an.
l. j. s. alienatio.

erat qd cognatis a ptoze ap-
tū ē hoc agnatū eē reclusū. ma-
xime cū in honore quidē tute-
larū r prio gradu deficiēte. se-
sequēs succedit. r qd i honore
obtiebat. nō erat in lucro per-
missum. Ad legitimā aut suc-
cessionē nihilomin⁹ vocatur
etiā parens q contracta fidu-
cia filii vel filiiā. nepotē vl ne-
ptē. ac deiceps emācipat qd
ex nra pōtione oīno inducitur
vt emācipationes liberorū sp
videāt qñ p tracta fiducia fie-
ri cū apd veteres nō alit hoc
obtiebat. nisi spāltr cōtracta
fiducia parēs manumississet.

De senatus cōsulto terculiano

L Ex. xij. tabularū
ita stricto iure vte-
bat r proponebat
masculorū pgeniē
et eos qui p feminini sexus ne-
cessitudine sibi iungunt adeo
expellebat. vt neqz quidē inf
mrem r filium filiamue vltro
atrosqz hereditatis capiende
ius daret. nisi qz pretores ex
pmitate cognatorū. eas per-
sonas ad successionem bono-
rum. possessione vñ cognati
accomodata vocabant. Sed
he iuris angustie postea emē-
date sunt. r prim⁹ quidem di-
uus claudius. matri ad sola-
tium liberorū amissorū legiti-

De senatus consul-
to terculiano Ru.

L Ex. ppo-
nebat im-
proprie.
nam co-
gnatos nullo modo
vocabat vt sequit.
Accur. m. Ma-
sculorū. vt. s. ti. j. in
prin.

n Necessitudines
id est cognationem
nam dicunt cognati
necessarij. vt. ff. de iusti. r iur. l. si.

o Filii. qui adinu-
cem sunt cognati. vt. ff. de suc. co. s. vulgo. p Anguste.
nota ius dicit angustiosum vel iniquū. vt. ff. de suc. li. in pn. r
ff. de cuiusqz iur. l. iij. in pn. q Postea. s. post legem. xij.
ta. r p diuū claudiū. r p senatuscōsul. terculi. vt sequit.

r Amissorū. s. acie pncipis. vt ar. s. de excu. tu. in prin. Ut
dic q generaliter statuit. vt. C. de inoffi. testa. liberi. prima
verior est Accur. florentinus. s. Eoz. s. filioz.

t Aue. etiā hodie aua succedit sicut mater. vt in auct. de
here. q ab intest. s. r sequens. v Habens. i. tres hñs fi-
lios. nō aut in potestate. vt. s. de adop. s. femine quos tres
habere videt etiā si tres geminos peperit fm sō. vt. ff. de
ver. sig. l. cum enixa.

x Parens. s. matris et ita nota de iure romanorū vxorē
alicuius esse in potestate parentis. nō mariti nisi quo ad ve-

bitum carnis. aliud de iure longobarдорū. vt hic. r. C. de cō-
di. infer. si vxorem. r in longobarda qualiter mulier aliena
re pmissuz sit. l. j. y Iusu. s. iure antiquorū quilibet he-
reditas patri p filii querit. vt. ff. d. acqui. here. q in aliena.
sed hodie in sola pfecticia nō aduenticia. s. exigit iusu. vt

C. de bo. q. l. l. si. s.
si nō ecōtrario.

am eoz detulit hereditatē.
postea autes; senatusconsulto
terculiano. qd diui adriani tē-
porib⁹ factū est. plenissime de
triste successionē matri nō etiā
aue deferenda cautuz est. vt
mī ingenua trīu liberorū ius
hñs libertina qtuor ad bōa
filiorū filiarumue admittat
intestatorū mortuorū. licet i po-
testate parentis est. vt scz cuz
alieno iuri subiecta est. iusu
eius adeat cuius iuri subiecta
est. Adferuntur autē ma-
tri liberi defuncti qui sui sunt
qui queue suorū loco sunt si/
ue primi gradus siue vltimo-
ris sed et filie sue mortue fili-
us vel filia preponitur ex cō-
stitutōibus mri defuncte id ē
aue sue. Idē vero vtriusqz
nō etiā auus r proauus ma-
tri anteponit. scilicet cum in-
ter eos solos de hereditate
agitur. Frater autem con-
sanguineus tam filij qz filie ex-
cludebat matrem. Soror
aut p sanguinea piter cū ma-
tre admittet. Sed si fu-
erant frater et soror cōsangu-
inei r mater liberis onerata sit
frater quidem matrem exclu-
debat. Cōmunis at erat he-
reditas ex equis ptib⁹ fratri-
bus et sororibus. Sed nos
constitutione quam in codi-
ce nostro nomine decorato

z Preferuntur li-
beri. etiam adopti-
ui. r ita demū si ipsi
succedere velint. vt
ff. e. l. ij. s. liberi r. s.
ita demum.

a Defuncti. s. filij
de cuius hereditate
nunc agitur.

b Suorū. qd dic.
vt. s. de here. abin-
testa. s. j. r. ij. s. emā-
cipati. r. s. diui.

c Primi gradus
vt filij. Accur.

d Vltioris. vt
nepotes r similes.

e Et filie. q. d. non
solū nepos ex filio
masculo excludit ma-
trem defuncti sed et
nepotes ex filia.

f Preponitur. i.
pfer.

g Defuncte. s. filie

h Pater. nō ado.
vt. ff. e. l. ij. s. sed ne-
qz auus.

i Vtriusqz. s. filij r filie hoc est maritus huius mulier. vo-
lentis succedere filio suo mortuo.

k Solos. s. auum r matrem defuncti. si autem sit auus r
pater et mater defuncti pferuntur auus matri. et etiam pa-
tri. vt. ff. e. equissimum. s. j. r no. qz hic fallit regula si vinco
vincentem rē. vt. ff. de di. et tem. pre. l. de access. nam au⁹
patri defuncti pferuntur. vt. ff. e. l. equissimū. s. j. r pater ma-
tri. non autē auus pferuntur matri quando soli sunt. sic fallit i
auct. de equali. do. s. is consequens. Item in auct. quib⁹ mo-
natu. effi. sui. s. discretis. Itē. ff. qui po. in peri. ba. l. claudi-
us. sic. ff. de iniusto ru. te. s. penulti.

l Excludebat. sed male hodie. vt. j. e. s. sed cum.

m Admittetatur. et bene. vt. j. e. s. sed cum.

n Sed si liberis. tribus vl qtuor. vt. s. e. s. postea autē

a Sed codice. s. que non habemus. sed in primo. C. reman
sit que est. C. de iure deli. l. ij. Accur. Glozen.

b Soruitum. s. herede vel non habere tot filios cu ex di
uina gratia hoc descendat.

c Peccauit. na si peccatum est. magis fuisset mariti. vt. C.
de le. here. l. xij. ra. i
fi. j. rñ.

d Intercepti. id e
cui succedere vult.

e Sed cuz antea.
pstitutes quas no
habem? fm Jo. an.

f Personis. pa
truo z filio z nepoti
patru. vt. C. e. l. fi.
in fi. j. rñ.

g Faciebant. id e
nil dabant nisi pre
dictis. Accur. Glo.

h Usus est. vt. C.
eo. l. fi.

i Personis. etiaz
patri defuncti. nisi i
usufruc. et toto qua
do habebat defun
ctu in prate alias in
vescendo tm. sed et
in hoc casu hodie in
toru habet. vt. C. e.
l. fi. de le. here. l. de
emancipatis. Iure
vero autem. descende
tib? deserit equalit
paternis z maternis
vt in auct. de here.
ab intro. s. psequens
z. s. hoc quidem.

posuimus matri subuenien /
dum esse existimauimus. respici
entes ad natura et puerperi
um et periculum et sepe mor /
tem ex hoc casu matribus illa
tam. Ideoq; impium esse
credimus casum fortuitum in
eius admitti detrimentum.

Si enim ingenua ter vel liber
ta quater non peperit. imme /
rito defraudabatur a successio /
ne suorum filioruz. Quid eni
peccauit si no plures sed pau
cos peperit. et dedimus ius le
gitimum plenum matribus si
ue ingenuis siue libertinis z si
non ter enixe fuerit vel quater
sed cum tantum vel eam qui
queue morte interempti sunt
vt et sic vocentur in liberoruz
suorum legitimam successio /
nem. Sed cum antea con /
stitutiones iura legitima suc
cessionis perscrutantes. par
tim matrem adiuuabant. par
tim eam pregrauabant et non
solum insolidum eam voca /
bant. sed in quibusdam casib?
tertiam partem ei abstrahen /
tes certis legitimis dabant p /
sonis in alijs autem contrari
um faciebant. nobis autez vi
sum est recta z simplicia via ma
trem omnibus personis legi
timis ante poni et sine vlla di
minutione filiorum suoru suc
cessionez accipere. excepta fra
tris et sororis persona. siue co
sanguinei sint siue sola cogna
tionis iura habentes. vt que /
admodum eam totu alijs ordi
ni legitimo preposuimus. ita
omnes fratres et sorores siue
legitimi sint siue non ad capi
endas hereditates similr vo /

k Diminutione. q
fiebat per agnatos
supradictos in prin.
stius. s.

l Quemadmodu. q. d. qui in vno honozatur in alio graue
tur. sic. ff. de iureiuran. eum qui.

m Eam. scz matrem.

n Similiter. scz cum matre.

o Sorores. hoc casu est hodie idez qd in sequenti. s. vt in
autem. de nup. s. penul. z. s. quoniam col. iij.

p Si vero matre legitima. qz sunt ex vtroq; parente.

q Cognationis. qz sunt tm ex matre sorores.

r Prospeximus. in successione.

s Consulere. s. in tutore petendo. Accur. Glo.

t Scituris. s. matribus negligentib? als non pdunt. vt. C.

qui pe. tu. l. cu a ma
tribus z maioribus
altas silt non pdit.
vt. C. si aduersus. de
lic. l. ij.

v Impuberu. als
ud si puberes mori
antur. vt. C. e. mtes

x Questus. nisi
hec mater sit illustri
sic ecotra talis filius
illustri matri no suc
cedit. vt. C. ad orfi.
si qua illustri. Accu.

cemus. Ita tamen vt siquide
sole sorores agnate vel cog
nate et mater defuncti vel de
functi supersint diuidiaz qui
dem mater. alteraz vero diui
diam partem omnes sorores
habeant. Si vero matre
superstite et fratre vel fratrib?
solis vel etiam cum sororibus
siue legitima siue sola cogna
tionis iura habentibus inte
status quis vel intestata mo
riatur. in capita distribuatur
hereditas eius. Sed quemad
modum nos matrib? prospe
ximus ita eas oportet sue so
boli consulere scituris eis. qz
si tutores liberis non petierut
vel in locum remoti vel excu
sati intra annum petere negle
xerunt. ab eoruz impuberum
morientium successione meri
to repellentur. Licet autez
vulgo questus sit filius filia
ue. potest ad bona eius mater
ex tercul. senatuscon. admitti.

De senatuscon. orfi.
to orficiario.

De senatuscon. orficiario.

PEr contrarium au
tem fit. vt liberi ad
bona matrum inte
statarum admittan
tur ex senatuscon. orfi. qd orfi
cio et rufo consulibus effectuz
est. quod latum est diui marci
temporibus et data est tam fi
lio qz filie legitima hereditas
etiã si alieno iuri subiecti sunt.
et preferunt consanguineis
et agnatis defuncte matris.
Sed cum ex hoc senatuscon
sulto nepotes ad aute successio
ne legitimo iure non vocaban
tur. postea hoc cõstitutionib?

PEr cõtra
riũ. i. cõ
trario na
supra. ti.

1. tractatu est qualis
mater filio succedit
tuc dicit ecotra vn
de xsus. Succedit
matri filius p orfici
anti. Inuidiam por
tans ecotra ter cult
anum.

3 Liberi. stricte
ponit pro filijs tm.
vt. j. e. s. j. als ptra.
vt. ff. de h. sig. libe
rorum.

a Matrum. inge
nuaru vel libertaru
vt. ff. e. l. j. j. rñ. imo
et ancillarum vmo
do sit sibi facta mo
ra in fideicõ. liberta
te. vt. C. eo. l. fi.

b Legitima. non qz lex. xij. tabu. daret imo denegabatur.
vt. s. ti. j. in prin. sed senatuscon. dat qd vicem legis obti
net. vt. j. de excep. s. hoc exempli. Accursius.

c Et preferuntur. scz filij. Accursius.

d Consanguineis. id est cognatis.

e Constitutionibus. quas non habemus. Accur.

bb

De successione cog.

F Nepotes. idem in alijs descenditib⁹ ex hac linea. Sed qd si nepos iste fuit pceptus post mortem autem. Rñ. vt. s. de here. que ab intesta. s. cum autem diximus.

Sciendū. diminutione. s. minima. nam per alias omne ius etiā cognationis tollit. vt. s. de capitis dimi. s. qd aut.

Regulā. tenor cuius est hic. r. ff. d. capi. di. tutelae. f. rñ.

Sed ille sole. ff. unde li. l. si. in fine. s. So. hic dicit sole vt excludat eas tantū qd ex senatuscō. deferunt non pretorias successiōes. vt ibi.

Duodecim. sic ff. e. l. s. capitis sic. ff. de iuis. r. l. capi.

Deferunt. quare magis. xij. tab. data here. pditur. per ca. di. minimā. qd senatuscōsui. delata. rñ. qz illa agnat⁹ deferē qd agnatio p ca. di. minimā tollit. ac senatuscōsul. filio qd matri est cognatus. r cognatio nō tollit p ca. di. m. vt. s. de leg. ag. tu. s. fi.

Nouissime. vulgo qz nō habent certum patrē. vt. s. de iup. s. si aduersus multo magis in naturali tantuz. vt. C. eo. l. pe.

Dereditatez. f. vna cū legitimis nisi erat mater illustrum enī cum legitimis ab intestato non veniunt. fecus in naturalibus ex licita p̄suetudine p̄creatis. vt. C. e. l. pe.

Admitti. nunqd hodie succedit vulgo quesitus videtur q non. vt in auten. quibus mo. na. effi. sui. s. vlti. sed tamen distingue. aut est ex tali coitu qui possit damnari. vt incesti. adulteri. nefarij. et simili. quo casu non succedit cum ob hoc ipsum damnandus est. vt in dicta autē. r. ff. so. ma. si ab hostibus aut non. r tūc succedit matri. vt hic. non patri cū sit incertus. nā et si habet certū patrem naturalē. non tñ succedit ei nisi in duobus vncis ab intestato n̄ extantibus legitimis alijs in nihilum. vt in auten. qui. mo. na. effi. sui. s. discretis

Sed si ex pluribus. iste. s. est cōis ad omēs titulos qd in hoc tertio libro habuimus. nō tñ ad hunc titulum. et de iure accrescendi inter legitimos tñ tractat. vt hic et. ff. e. l. f. s. si nemo. r. C. de cadu. toll. s. is tra. idē et est in his qui de iure p̄torio succedunt. vt. ff. de bo. pos. l. iij. in fi. r. l. iij. r. v.

Alia causa. vt si defecerit p̄ditio sub qua instituti erant. vt. s. quibus mo. tes infir. s. posteriore.

Adierint. sic. ff. de. le. ij. cum pater. s. libertis. ibi ceteruz prout rē.

Accrescit. sed pro qua parte. Rñ. prout erant instituti. vt. C. de cadu. toll. s. is tra. r. s. de vul. sub. s. j. Item nunqd est necesse iterum adire. Rñ. non nisi qñ ex alterius persona puta serui fiat mibi augmentum. vt. ff. de acqui. here. si sol⁹ in fi. f. rñ. et in fi. li.

principalib⁹ emendatū est: vt ad similitudinem filioz filiarūqz nepotes neptesqz vocent.

Sciendū autē est hmoi successiones q a terculiano r orficia no senatuscō. deferunt capitis diminutiōe nō perunt p̄ter illā regulā qua noue hereditates legitime capiti diminutione nō pereūt. s. ille sole q ex lege. xij. ta. deferunt. Nouissime sciendum est et illos liberos qui vulgo quesiti sunt: ad mris hereditatem ex hoc senatuscō. admitti. Sed si ex pluribus legitis hereditibus qdam omiserint hereditatē vel morte vel alia causa impediti fuerint quomin⁹ adeant: reliquis qui adierint accrescit illoz portio. et licet ante defecerit q adierint ad heredes tamen eoz pertinet.

De successione cognatorū
Post suos heredes eosqz quos inter suos heredes p̄tor et p̄stōnes vocat: et post legitimos quoz numero sunt agna

Et licet. anteqz accresceret eis vel anteqz isti qui repudiauerunt non autem anteqz suam partem adirent immo aduerant vt sequitur. alias non transmitterent olim vel bodic. vt C. de. ca. tol. l. in nouissimo. nisi in p̄sonis liberoz. vt. C. d. bis. qui ante aper. ta. l. f.

Pertinet. scilicet augmentum supra dictum.

Et hi quos i loco agnatoz tā supradicta senatuscōsulta q nra erexit p̄stitutio proximos cognatos p̄tor vocat. qua pte natural agnatio spectat. Nam agnati capite diminuti: qui queue ex his p̄geniti sunt ex lege. xij. tab. inter legitimos non habent: sed a p̄tore tertio ordine vocantur exceptis solis tantummodo fratre r sorore emancipatis: nō etiam liberis eoz quos lex anastasiāna cū fratribus integri iuris p̄stituti vocat quidem ad legitimam fratris hereditatez sine sororis non eqs tamen partibus sed cum aliqua diminutione: quam facile est ipsi p̄stitutionis verbis colligere. Alijs vero agnatis inferioris gradus: licet capiti diminutionem passi non sunt: tñ anteponit eos et proculdubio cognatis. eos etiā qui p̄ feminini sexus p̄sonas ex transuerso cognatione iunguntur: tertio gradu p̄ximitatis noie p̄tor ad successionez vocat.

De successione cognatorum.

Post suos. vt. s. de here. ab intest. s. j. p̄tor. s. de here. ab intest. s. mancipari. r. s. de here. ab intest. s. nec non et. s. diui.

Agnati. vt. s. de leg. ag. su. in prin.

Et hi quos. scz qui sunt de numero legit.

Consulta. vt. s. pri. duobus ti.

Constitutio. vt. s. de leg. ag. su. s. hoc etiam.

Proximos. scz quos nemo cognatus antecedit vel p̄cedit siue vnus sit siue plures. et in spicitur quis proximior scilicet eo tempore quo bo. poss. defertur. vt. ff. eo. l. f. s. proximus. r. s. gradatim.

Cognatio. nunquid ergo inter seruos datur hec bono: tñ pos. Rñ. etiam si fiat postea liber non datur. vt. ff. e. l. f. s. p̄tinet. et. l. bis qui. sed nunquid adoptiui. scz qz non videtur ibi naturalis causa. Rñ. sic quia quibus agnascitur. et cognascitur. vt. ff. eo. l. f. s. cognationem.

Nam quicqz. breue debet esse.

Non habentur. vt. s. ti. f. s. sciendum.

Tertio ordine. nam sunt quattuor ordines succedendi. vt. ff. i. ta. te. nulle ex. l. f.

Exceptis. nam isti inter legitimos numerantur.

Duos. s. fratres emancipatos et sorores.

Anastasia. quam non habemus. sed de ea habetur mentio. C. de le. tu. l. iij. et de le. here. l. si. s. j.

Integri. i. non emancipati.

Diminutione. tertie partis forte.

Anteponit eos. scz fratres emancipatos.

Cognatis. scz anteponit r sic vocantur cum fratribus

et agnatis et cognatis vltorio: bus preferuntur.
rhos. et non solos agnatos capite minutos et. Accur.
a Gradus cognationis.

b Liberi. vt. s. de here. ab intesta. §. admonendi.

c Eodem gradu. scz tercio. puta cognationis.

d Hi aut. spes est

na cognatio genus

est. panguinitas est

illa que iter frēs nū

est. vt. ff. de suis. et

le. l. ij. §. i. Rū. et. s. d

le. ag. su. §. j.

e Sunt sibi. sic. ff.

eo. si spurius.

f Graus omnibus.

intra se. et cum ma-

tre. vt. ff. vnde cog.

hac parte.

g Hoc loco. iste

§. pmutis est ad to

tū istū ti. et illum. s.

de le. ag. su. sic. s. ti.

j. §. si.

h Legitimus. scilz

agnatis.

i Proximitatis. i.

cognationis.

k Pretor. caute

tacet hic de iure ci.

nam cognati de iure

ci. nō vocantur.

l Ad sextū. imo vi

det q vsq ad quin-

tum nū vocentur tā

agnati qz cognati.

vt. ff. de vetera. mi.

suc. l. ij. §. si. Sz nū.

illa et in castrensibz

loquit. hec in alijs.

Uel dic qz ibi ita es-

rat de facto quidaz

in qnto gradu. et ita

factum narrat.

m Ex septimo. sub

audi qui sunt.

n Nataue. sed nū

quid sunt alijs in. vij

gradu. Rū. multi et

alijs esse pnt vt collr

§. ti. j. §. vij. Item et

quare magis hi vo-

cantur qz alijs in. vij.

gradu. Rū. quia hi respiciunt inferius lineam transuersales

alijs omnes superius. vt ar. ff. vnde. li. l. scripto in fi. sz nunqd

corrigitur hodie distinctio huius. §. p autē. de here. ab inte

§. j. vbi nulla inter agnatos et cognatos differentia sit. p.

dixit omnes in infinitū succedere. et sic corrigi qd hic dicit.

nos omnes vsq ad decimū gradum vocamus. non aut tra-

himus ad agnatos. cum extendere successiones debeamus

id est velimus. vt. §. de bo. pos. §. ad huc. ar. cōtra. C. de pac.

l. lege. et in autē. de nup. §. deinceps.

De gradibus cognationis. Rubrica.

o De loco necessarium. Sed quid ad nos de his.

Rū. ppter hereditates que p gradus deferuntur

et tutelas. et ppter testimonia non dicenda. vt. ff.

p Gradus. quid sit. dic. vt. §. e. §. hactenus. eo. iure con.

q Admonendi. sic. ff. e. l. j.

r Transuerso. hec supflua videtur. vt. ff. eo. stigmata. ptra

Liberi quoqz qui in adop
 tiua familia sunt. ad naturali-
 um parentū hereditatem hoc
 eodem gradu vocantur.

Uulgo queſitos habere nul
 los agnatos manifestum est.
 cum agnatio a patre cognatio
 a matre est. hi autem habere
 nullum patrem intelliguntur.

Eadez ratione nec inter se qui
 dam possunt videri consang/
 uinei esse. quia consanguini/
 tatis ius species est agnatio/
 nis tantum ergo cognati sunt

sibi sicut ex matre cognati sūt
Itaqz omnibus istis ex ea p
 te competit bonorum posses/
 sio. qua primitas nomine co/
 gnati vocantur. **Hoc loco**
 et illud necessario admonendi

sumus agnationis quidem iu
 re admitti aliquem ad heredi-
 tatem. et si decimo gradu sit si
 ue de lege. xij. tabu. queram⁹

siue de edicto quo pretor legi-
 timis heredibus daturum se
 bonorum pos. pollicet. **Pro-**
 ximitatis vero nomine his so-

lis pretor promittit bo. pos. q
 vsq ad sextum gradum cog/
 nationis sunt. et ex gradu. vij.^m

a sobrino sobrinaqz nato nata
 ue.
De gradibus cognationis.

H De loco necessarium
 est exponere. que ad

So. ibi in directa linea nū loquitur hic i indirecta.

s **Al** secundo. sed quare non a primo. Rū. cum ego patri
 meo sim in vno gradu. et ipse pater fratri meo in alio. sumus
 ergo in duob⁹ gradibus ego cu3 fratre facto ascensu ad pa-
 trem quasi p quendā gradum. vt. ff. e. l. i. iurisconsult. §. qdus

moduz gradus⁹ cognationis
 numerentur. quare in primis
 admonendi sumus. cognatio
 nem aliam supra numerari. a
 liam infra. aliā extranverso.

q etiam a latere dicitur. Supe-
 rior cognatio est parentū. infe-
 rior liberorū. Extranverso fra-

truz sororumue et eoz qui que-
 ue ex his generantur. et pueni-
 enter patrum amite auūculi ma-
 tertere. Et superior quidē et in-

ferior cognatō a primo gradu
 incipit. at ea que extranverso
 numeratur. a secundo incipit

Primo gradu e supra pa
 ter mater. infra filius⁹ filia.
Secundo gradu supra a/
 uus auia. infra nepos neptis.
 extranverso frater et soror.

Tertio gradu supra proa
 uus proauia. infra pronepos
 pneptis. et extranverso fratris
 sororuz filius filia. et pueni-

ter patruus⁹ et amita. auuncu-
 lus et matertera. **Patruus e**
 frater patris. qui grece patros

appellatur. auunculus est fra-
 ter matris. q grece matros di-
 citur. et pmiscue seior dicitur.
 Amita est patris soror. mater-

tera est mris soror vtraqz eua
 vel apud quosdam euitus ap-
 pellatur. **Quarto gradu**
 supra. abauus abauia. infra ab-
 nepos abneptis. Extranverso

hoc ordine pmo gradu inuenta. vt. ff. e. l. j. in prin.
γ **Tertio extranverso. no. caute q etiam illi qui sunt ex-**
 tranverso diuidunt in superiore et inferiore lineā. et sic reper-
 es in sequentib⁹ gradibus et quib⁹ in parentib⁹. vt. §. e. §. iij.

z **Patruus. soror. vnde versus. Sunt patrum patris fra-**
 tres amiteqz sorores. Frater auunculus est soror est mater-
 tera matris.
a **Quarto. abnepos. hoc inferius respicit.**

b **Patruus. hoc refertur ad superiore lineā transuersalē.**
c **Itē auunculus. hoc autem pstat q qui est mei patris pa-**
 truis mihi erit magnus patruus. qui mee matris auuncul⁹
 mihi erit magnus auunculus. sed quid si erat patruus ma-
 tris mee vel auunculus mei patris. Rū. Jo. oēm illum mi-
 hi esse patruuz vel auunculū magnum qui est meo patri vel
 matri simplex. vt. ff. e. l. i. iurisconsult. §. patruus. et. C. de suc. l. j.
 sed Respon. contra.

sz nullus extranverso
 primor fratre in
 uenit. ergo non pot
 inueniri pmo gra-
 dus a latere. vt. ff. et
 ff. e. l. j. in prin.

r **Primo. patre et**
 matre. si pater e mi-
 hi in pmo et ego sibi
 in alio pmo ergo su-
 mus in duob⁹ Rū.

non sequit. naz sum
 ei in primo ita q in
 eodem et inter me et
 ipsum vnum tm gra-

dum facimus ad si-
 militudinez fenestre
 nā due colūne ex la-
 teribus vnā faciunt
 fenestrā. tertia etiaz
 adiecta fiet alia fene-

tra. et ita in gradu p
 sona adiecta et vna
 deinceps facit qdū
 vt. §. e. §. hactenus.

v **Filius. qui licz**
 multi sint oēs patri
 sunt in pmo. inter se
 aut in scdo. vt. ff. e.
 iurisconsult. §. transea-

mus.
x **Extranverso.**
 nunc de hoc gradu
 incipit cu3 nemo ex

hoc ordine pmo gradu inuenta. vt. ff. e. l. j. in prin.
γ **Tertio extranverso. no. caute q etiam illi qui sunt ex-**
 tranverso diuidunt in superiore et inferiore lineā. et sic reper-
 es in sequentib⁹ gradibus et quib⁹ in parentib⁹. vt. §. e. §. iij.

z **Patruus. soror. vnde versus. Sunt patrum patris fra-**
 tres amiteqz sorores. Frater auunculus est soror est mater-
 tera matris.
a **Quarto. abnepos. hoc inferius respicit.**

b **Patruus. hoc refertur ad superiore lineā transuersalē.**
c **Itē auunculus. hoc autem pstat q qui est mei patris pa-**
 truis mihi erit magnus patruus. qui mee matris auuncul⁹
 mihi erit magnus auunculus. sed quid si erat patruus ma-
 tris mee vel auunculus mei patris. Rū. Jo. oēm illum mi-
 hi esse patruuz vel auunculū magnum qui est meo patri vel
 matri simplex. vt. ff. e. l. i. iurisconsult. §. patruus. et. C. de suc. l. j.
 sed Respon. contra.

De seruli cognatione

Dilla. isti nominatiui regit superiores genitiuos ab illo
ver. It. fratris zc. z sunt isti oēs in quinto gradu linee colla-
teralis respectu descendendum.

E Propior sobrinus. quasi dicat qui filius d. ppior cō-
sobrinus et q̄ filla dicitur ppior sobrina. Accursi.

F Hi sunt. subau-
di in quinto gradu
linee collateralium
ex parte ascendenti-
um scz filius patru-
mei magni. z similiti
de quib⁹ dicit hic. z
ff. eo. l. j. in fi. z. l. ij.
G Hacenus. ge-
nerata gradum. hoc
est verum si vna ab
vna. nō si plures ab
vna. vt. ff. e. iuriscō.
s. transeamus et h
est vep ex omni or-
die graduū fm nos.
Sed fm canon. ex
latere trāsverso ali-
ud est. nā quem nos
dicimus in scdo. ipsi
dicūt in pmo. et quē
nos in quarto ipsi i
secundo z sic de sin-
gulis. vt in decretis
xxxv. q. v. c. ij. s. fu-
it eorum p̄sideratio
bona ppter matri-
monia nostra. etiam
bona ppter heredi-
tates q̄ per gradus
deferunt. vt. j. d. bo.
pos. s. quos autē. et
ff. e. l. iuriscō. in pn.
Accursius.

fratris sororisq; nepos neptis-
ue: et conuenienter patruus
magnus: amita magna. id est
aui frater et soror. Item auun-
culus magn⁹ et matertera ma-
gna. id est aui frater et soror
consobrinus cōsobrina. id est
qui queue ex sororib⁹ aut fra-
tribus procreantur. sed qui/
dam recte consobrinos eos p-
prie dici putant. qui ex duab⁹
sororibus progenerantur qua-
si consobrinos. ¶ Eos vero
qui ex duobus fratribus pge-
nerant proprie fratres patru-
les vocari. Si autem ex duo-
bus fratribus filie nascuntur
sorores patruales appellant.
At eos qui ex fratre et sorore
pgenerantur: amitinos pro-
prie dici putant. Amite tue fi-
lij sobrinum te appellat: tu il-
los amitinos. ¶ Quinto su-
pra tritauus tritauiā. Infra at
nepos atneptis. Extrāuerso
fratris sororisq; p̄nepos p̄nep-
tis et cōuenienter p̄patruus
proamita id est proaui frater
et soror. et pauunculus et pro-
matertera id est proaui frater z
soror. ¶ Item fratris patru-
elis vel sororis patruelis cōso-
brini et consobrine: amitini et
amitine filius filia propior so-
brinus sobrina. hi sunt patru-
magni: et amite magne: auun-
culi magni matertere magne
filius filia. ¶ Sexto gradu su-
pra tritauus tritauiā. Infra:
trinepos trineptis. Extrā-
uerso: fratris sororisq; abne-

H Adiciat. hic potest colligi definitio gradus vt dicatur.
Gradus est numeratio singularum personarum cognatione
vel affinitate coniunctarum quoto gradu vna persona distat
ab altera optime indicās. dictus quasi lapideus gradus. vt
ff. e. iuriscō. s. gradus.

I Quoto. scz octauo vel decimo. Accursi.

K Appellationem. ppter duas rationes. et quia vltra tri-
nepo: em vel tritauum vocabula nō inueniunt specialia. sed
superiores et inferiores vocant. vt. ff. eo. l. si. s. parentes. et
qz sunt plura negocia q̄ vocabula. vt. ff. de prescrip. ver. l.
iij. sed vsq; ad quem numerabimus. Rñ. vsq; ad. vij. cogna-

torum. et vsq; ad. x. agnatorum. vt. ff. eo. non facile. z. s. si.
j. s. si. nisi ratione demonstrandi vellemus vltimus numera-
re. non vtilitatis. licet decre. iste hic aliter dicant.

L Modo. scz adiecta persona.

M Sed cum. per aures. vnde Oratius. Segnius irritant
animos emissa per
aures. q̄ que sunt o-
culi subiecta fidelib⁹

pos abneptisq; z conuenienter
abpatruus abamita: id est ab
aui frater et soror abauuncul⁹
abmatertera. id est ab aui fra-
ter et soror. Item sobrini sobri-
neq; id est qui queue ex fratri-
bus et sororibus patruclibus
vel consobrinis vel amitinis
progenerantur. Item propa-
trui proamite proauunculi p-
matertere sobrini sobrineq; eo-
rumq; qui queue ex fratribus
vel sororibus patruclibus vl
consobrinis vel amitinis pro-
generantur: filius filia. ¶ Ha-
cenus⁹ oñdisse sufficiat quem
admodum gradus cognatio-
nis numerent. ¶ Itaq; ex his
palā est intelligere quē admo-
dum quoq; vltiores gradus
numerare debem⁹. ¶ Quip-
pe sp̄ genera queq; plona gra-
dū adiciat: vt lōge facili⁹ sit
rñdere quoto gradu quisq; sit
q̄ propria cognationis appel-
lationem quēq; denotare.
¶ Agnationis quoq; gradus
eodē modo numerant. Sed
cum magis veritas oculata si-
de q̄ p̄ aures animis hoīm in-
figit: ideo necessarius duxim⁹
post narrationem graduū eti-
am eos presenti libero inscri-
bi: quatenus possint et aurib⁹
et oculorum inspectione ado-
lescentes perfectissimam gra-
duum doctrinam adipisci.

De seruli cognatione.

Illud certum est ad sui
les cognatōes illā ptem
edicti qua proximitatis noie

N Etiam adipiscit.
vnde quidem habet
hic arborem.

De seruli cognatione.

Illud. alias est hec rubrica de seruli cognatione.
alias non.

Edicti sunt enim. iij. partes successionis ab
intestato. vt. ff. quis or. in bo. pos. l. j. Accursi.

Proximitatis. i. cognationis vt sequitur. et vt. ff. vnde
cog. l. j. s. pertinet. Accursi.

Quod pertinet. sed nec aliam aliquam vt vel ipse succedat.
vel ei succedatur. vt. C. communia d. suc. seruius nisi in trib⁹
casibus. vt. C. ad fill. l. pen. z. C. de suis et le. apud hostes. et
C. ad or. l. si. Accursius.

A Computabatur. hec videt mala ratio. cum magis iure pretorio quod naturalē causaz intuebatur deberet computari. vt. s. de here. ab intesta. §. emancipati. q̄. ciuili. Sed dic q̄ etiam ad alta. vt ad tutelaz ⁊ similia. nisi quo ad nup. vt s. de nup. §. illud. ⁊ ff. de ritu nup. l. adoptiu. §. seruales.

Sed nūquid domitus ex sui persona succedit cognatis s̄ ui. Rñ. non vt hic dicitur.

b Tempora. loq̄tur iustinianus.

c Peruenientib⁹ sc̄z parentibus.

d In seru. i. parētes.

e In seruitute. id est donec serui erāt

f Venerunt. scilicet parentes.

g Veniant. aliquid si liber factus serui

iterum manumittatur. vt. ff. vnde cog. l. is qui contra. ⁊ s.

de ca. di. §. q̄ autē q̄ est ibi quod sibi i

putetur. Sed nunquid etiā iste hodie succederet naturali causa ipecta. vt. C. s̄ suis. ⁊ le. he. auē.

successione. Rñ. nō s̄m iō. quia pretorio naturalē causam in

tuebatur. ⁊ tñ non vocabatur cū vt dictū ē.

Item p̄tra. C. de suis. et le. l. ex libera.

So. hic nouus ius. vel ibi loquitur quan

do nec de facto erat matrimonium. Vel

ibi quo ad honores loquitur hic quo ad

successiones.

b Alterius. i. parentes liberis econtra excludo patrono et hoc s̄m omnes.

Item liberum vnū alteri eidem fratri suo. et ita fratri lib

ti refertur patrono. Et hoc s̄m quosdaz vt hic.

Sed iō. cōtra. p̄fert enī patronum fratri. vt. ff. de bo. li. l. liber. ⁊ ff. s̄ suis. et le. he. intesta

to. ⁊ s̄. ti. i. §. s̄m aut.

i Ex illa. s̄. supra dicta greca.

k Reperitis. hic §. cōmunitis est ad omnes ti. s̄. hoc tertio libro positos. et idem in sequenti primo §. sic et als. s̄.

de suc. cog. §. vltimo. et ad orsi. §. fi.

l Tradidimus. a principio tertij libri.

m Enumerauimus. vt curie datos et emancipatos. vt. s̄ de here. ab intesta. §. i. ⁊ §. emancipati.

n Suerunt. hoc subdiuiditur.

honoruz possessio permittitur non pertinere. Nam nec vlla antiqua lege talis cognatio computabatur. Sed nostra constitutione quam pro iure patronatus fecimus. q̄d ius vsq̄ ad nostra tempora satis obscurum atq̄ nube plenum et vndiq̄ confusum fuerat. et hoc humanitate suggerente concessimus. vt si quis in seruil constitutus consortio liberum vel liberos habuerit. siue ex libera siue ex seruil conditionis muliere. vel cōtra si serua mulier ex libero vel seruo habuerit liberos cuiuscunq̄ sexus et ad libertatem his peruenientibus et his qui ex huius ventre nati sunt. libertatez metuerunt. vel dum mulieres libere erant. et ipsi in seruitute eos habuerunt ⁊ postea ad libertatem peruenierunt vt hi omnes ad successionem patris vel matris veniant. patronatus iure in hac parte sospito.

hos enim liberos non solum in suorum parentum successionem. sed etiam alterum in alterius successionem mutua vocauimus ex illa lege specialiter eos suos vocantes siue soli inueniantur qui in seruitute nati et postea manumissi sunt. siue vna cum alijs qui post libertatem parentum concepti sūt siue ex eodem patre siue ex eadem matre. siue ex alijs nuptijs ad similitudinem eorum qui ex iustis nuptijs procreati sunt.

Reperitis itaq̄

o Ex femineo. qui tamen cū diminutione tertie partis succedit huius. i. tempore. s̄. de here. ab intesta. §. diuis. hodie sine diminutione. vt in auē. de tri. et se. §. nec non.

p Amotis. cessantibus suis. fallit adhuc hec regula qui prior est in gradu ⁊c. vt. §. e. §. tociens ⁊c.

omnib⁹ que tradidimus. apparet non semper eos qui patrem gradum cognationis obtinent pariter vocari. eoq̄ amplius nec eum quidem qui proximo sit cognatus semper potior esse. Cum enim prima causa sit suorum heredum et eorum quos inter suos heredes enumerauimus. apparet pronepotem vel ad nepotem defuncti potior esse q̄ fratrem aut patrem matremq̄ defuncti.

Cum alioquin pater quidem et mater vt supra quoq̄ tradidimus primū gradum cognationis obtineant. frater vero secundum. pronepos autem tertio gradu sit cognationis ⁊ abnepos quarto.

Nec interest an in potestate morientis fuerit an nō qui vel emancipatus vel emancipato aut ex femineo sexu pagatus est.

Amotis quoq̄ suis heredibus et quos inter suos vocari heredes diximus agnatus qui integrum ius habet agnationis etiam si longissimo gradu sit. plerumq̄ potior habetur q̄ proximo cognatus.

Nam patruus nepos vel pronepos auunculo vel matertere preferitur

Tociens igitur diximus aut potior haberi eum qui proximior gradum cognationis obtinet. aut pariter vocari eos qui cognati sunt quotiens neq̄ suorum heredum iure qui queue inter suos heredes sunt neq̄ agnationis iure aliquis preferri debeat s̄m

ad eius euidentiam nota tres esse ordines succedendi. scilicet inferiores et superiores. et ex latere veniens. vt in auten. de here. ab intesta. in priis. primo descendentes in infinitū vocantur. vt. s̄. de here. ab intesta. §. i. et in auten. de here. ab intes. §. i. his cessantibus vocantur ascendentes. primo pater et mater. secundo auus et avia. et sic deinceps. sic tamen vt fratres ex vtroq̄ parente defuncto confunctim cū his superioribus vocentur licet quidam dicant cum patre

et. C. communia de succes. l. auunculo. et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

q Integrum. id est capite minutus nō est. sic. s̄. de suc. co. l. Rñ. in si. nam sec⁹ esset si esset cap. minutus. quia ille successiones que veniunt ex. l. xij. ra. pereunt per minimā capitis diminutione. vt. s̄. ad orsi. §. sciendum.

r Plerumq̄. propter fratrem et sororem emancipatos. vt. §. e. ibi exceptis. Item propter quosdaz cognatos qui vocantur vt agnati. vt. s̄. de le. ag. succo. §. hoc etiam. Item propter patrem qui filiū emancipauit. vt. s̄. de leg. ag. suc. §. i.

s Nepotes. qui est in quinto gradu agnationis.

t Pronepos. qui est in sexto gradu agnationis.

v Auunculo. qui sunt in tertio gradu cognationis.

x Preferri. in successionem eius qui tales habet agnatos.

y Tociens. nota regulam bonam. vt et. C. communia de succes. l. auunculo. et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et. C. vnde li. l. ij. Et

et matre tantum eos vocari et alios inferiores per fratres
excludi. et pro nobis autem de here. ab intestato. §. si ve
ro cum ascendentibus. et. ff. de suis et le. l. ij. §. hereditas.
superioribus cessantibus. primo frater ex utroque parente.
et soror et eorum filij. secundo ex altero tantum et eorum filij
tertio hec regula ob
tinet ut qui prior e
in gradu. et. ut hic.
et in autem. de here.
ab inte. §. reliquum
et. §. si vero neque fra
tres. et in autem. ut
fra. filij. §. i.
3 Tradidimus. ut
§. prox. §. et hoc. e.
§.

3 Exceptis. exclu
dit ab eo quod. §. di
xerat. qui integrum
et.
a Preferitur. ut
§. de suc. cog. i. rñ.

ea que tradidimus exceptis
fratre et sorore emancipatis que
ad successionem fratrum vel so
rorum vocantur. qui et si capite
diminuti sunt tamen preferuntur
ceteris ulterioris gradus ag
natis.

De successione libertorum

Nunc de libertorum
bonis videamus.
Olim itaque licebat
liberto patronum su
um impune testamento prete
rire. Nam ita demum lex. xij
tabu. ad hereditatem liberti vo
cabat patronum si intestatus
mortuus esset libertus. nullo
suo herede relicto. Itaque in
testato mortuo liberto si is su
um heredes reliquisset: patro
no nihilominus in bonis eius
ins erat et siquidem ex naturali
bus suis liberis aliquem suum
heredem reliquisset: nulla vi
debatur querela si vero ado
ptivus filius fuisset apte: ini
quum erat nihil iure patrono
suo supelle. Qua de causa
postea prioris edicto hec iuris
iniquitas emendata est. siue. n.
faciebat testamentum libertus
videbatur ita testari ut patro
no parte dimidiam bonorum
suorum reliqueret et si aut nihil
aut minus partis dimidie reli
queret: dabatur patrono contra ta.
testamenti partis dimidie bono
rum possessio: siue intestatus
moriebatur. suo here relicto fi
lio adoptivo dabatur. eque pa
trono contra hunc suum heredem
partis dimidie bonorum possessio

De successione li bertorum.

Nunc. quia
hucusque de
bonis inge
nuorum dixit.

- c Olim. scilicet le. xij. tabu. et hoc est primum ius. quatu
or enim sunt. ut hic et. §. i. et. §. postea. et. §. sed nostra
- d Impune. i. sine timore testi rumpendi.
- e Ita demum. et non aliter.
- f Heredem. naturalem vel adoptivum. ut. §. innuit.
- g Ex naturalibus. ad differentiam adoptivorum.
- h Quereala. i. non poterat patronus conqueri.
- i Nihil. i. nullum fm Jo. Accursius.

Postea. fm ius. **J**uris. dicitur ut. §. ad tercul. i. pn.
n Libertus. nullum filium habens legitimum et naturalem.
ut. §. pri. §. pdesse. Accursius.
u Dimidie. nisi i castris sint bona quesita. ut. ff. §. bo. li. l.
iij. §. patronus.

Prodesse autem liberto sole
bant ad excludendum primum
naturales liberi non solum quos
in potestate mortis tempore
habebat. sed etiam emancipa
ti et in adoptione dati si mo
do ex aliqua parte scripti here
des erant aut preteriti contra ta.
bo. pos. ex edicto prioris petie
rant. Nam ex hereditate nullo
modo repellentur patronum.
Postea vero lege papia ad
aucta sunt iura patronorum que lo
cupletiores libertos habebant
cautum est enim ut ex bonis eius
qui sextertiorum. c. milium patri
monium reliquerat: et paucio
res que tres liberos habebat. si
ue is testamento facto siue inte
status mortuus erat virilis pars
patrono debebatur. Itaque
cum unum quidem filium fili
amue heredem reliquerat liber
tus. perinde pars dimidia de
bebatur patrono: ac si is sine
ullo filio filiaue intestatus de
cessisset. cum duos duasque he
redes reliquerat: tertia pars
debebatur patrono: si tres reli
querat repellentur patronus. **S**ed
nostra constitutio quam per omni
natione greca lingua compen
dioso tractatu habito compo
suimus ita huiusmodi causam dis
finit ut siquidem libertus vel
liberta maiores ceterariis sint
id est minus centum aureis ha
beat substantiam: sic. n. legis
papie summam interpretati su
mus. ut per mille sextertium vir
aureum putetur nullum locum habe
at patronus in eorum successione

Dimidie bono
rum. i. unde legitur. ut
§. de bo. pos. §. clig.
Accursius.
Prodesse sole
bat. hoc iure preto
rio. nam de primo si
erat dubium. ut. §.
§. itaque intestato.
Que patronum. scilicet i
torum.
Naturales. et le
gitimi. Accursius.
Dati. si instituti
erant ut sequitur.
als nec contra ta. das
eis. ut. ff. de p. tab.
non putavit. §. in a
doptione.
Repellentur. qz
per mortuis habent
ut. ff. de coniug. li.
l. i. §. sed si patronis
nec a iure civili re
spiciuntur. ut in au
tem. §. here. et falci.
§. exheredatos.

Postea. tertium
ius.
Lantum. s. l. pa
pia. et male ut als.
ut. C. §. ca. tol. i. pn.

Debatur. ex. l. papia. Accursius
3 Sed nostra. quartum ius.
Composuimus. et huius ut credo habetur mentio in
multis locis. ut. §. ti. i. de serui. cog. in prin. et. §. de leg. ag.
suc. §. si.
Sic enim. interpositio est.
Locum. et in hoc non corrigitur et papia. Et nota quod
dest paupertas filio liberti. sic et als. C. §. epi. et cle. si quis
§. sin autem.

d **F**ecerint. s. ssi liberti minores centenarij.
e **R**eservavit. s. nostra pstitutio. scz vt in totu succedat. vt
 s. e. in prin. Accur. Florenti.

a **P**ossessores. i. filios emancipatos. vt. s. de here. ab in-
b **H**abeant. scilicet liberti. te. s. emancipati.

c **D**eduximus. q
 m heredes instituti
 si se abstinerint vt
 mirti hereditati in i
 regrum restituti fue
 rint. dabit patrono
 ius succedendi. vt. ff.
 de bo. libe. 2 si ex. s.
 si filius.

d **O**bus. sed nun
 quid cōtra morien
 te filio q est libertus
 pponit pater pōno
 Rñ. sic. s. ti. j. de f.
 ui. cog. in fi. j. rñ.

e **C**locauimus. et
 ante frēs liberti. qd
 dic vt. s. ti. j. in fi. j.
 rñ.

f **F**ecerint. etiā ad
 extraneos.

g **A**uus. quorum
 pteritio pro exhere
 datione habet. vt. s.
 de exhe. li. s. mater.

h **M**aternus. nō
 possunt. qz iusta cā i
 gratitudinis inter
 cessit. que sunt. xliij.
 vt in auē. vt cum de
 ap. cog. s. causas q
 casu nullo iure agūt
 vt in auē. de immen
 sis do. s. fi. Sed qd
 si filius emancipati
 pater pretereat sine
 causa. vñ ptra ta. hz
 non aut querelā vñ
 admitti patronus.
 Sed hic large acci
 pe de inoffi. vt etiā
 contineat per cōtra
 ta. sic. C. fa. here. l. filf.

si tñ testamentum fecerint sin
 autē intestati decesserint nullo
 liberoz relicto tñ patronat
 ius qd erat ex lege. xij. ta. inte
 grū patrono reuauit. **C**ū
 vero maiores centenarijs sint
 si heredes vel bonoz possesso
 res liberos habeāt siue vnū
 siue plures cuiuscūqz sex. l. gra
 dus ad eos successiones parē
 tuz deduximus patronis mo
 dis omnibus vna cum sua p
 gente semotis. **S**i autē sineli
 beris decesserint siquidē inte
 stati ad oēm hereditatem pō
 nos patronasqz vocauimus.
Si vero testamentum quidez
 fecerint patronos aut aut pa
 tronas preterierint cum nul
 los liberos haberēt vel habē
 tes eos exheredauerit. vel ma
 ter siue auus maternus eos
 preterierint. ita q non possint
 argui in officiosa eorum testa
 menta. tunc ex nostra consti
 tutione per bonoz possessio
 nes contra ta. non dimidiam
 vt antea. sed tertiam ptez bo
 nozuz liberti consequentur vñ
 quod deest eis ex nostra consti
 tutione repleatur si quando
 minus tertia parte bonorum

i **T**unc pstitutione. scz greca.

k **A**ntea. sicut erat de iure pretorio. vt. s. e. qua de causa.
 vt. ff. de bo. li. l. iij. s. fi.

l **C**onsequant. s. qcumqz titulo relicti.

m **C**onstitōe. s. pdiōe ex lege greca. vt. ff. de cō. ex lege. l. j.

n **R**epleatur. prater hoc ius succedendi est et aliud ius pa
 tronat. scz vt nō vocef ab eo in ius sine venia. vt. C. d. in ius
 vo. l. ij. Item vt alar cū. vt. ff. de li. ag. si quis a liberis. s. so
 lent. Item vt turpē actionē vel exceptionē ptra eñ non ppo
 nat. vt. ff. de excep. do. apud celsuz. s. aduersus. 2. ff. de ob
 sequijs. l. honore. et. l. parens. Itē vt possit cū in fuiturē re
 uocare. vt in auē. vt liberti de eo. s. j. col. vj. Item vbi eñ in
 uenerit faciat ei reuerentiaz. vt. ff. de in ius vo. generaliter.
Et hec iura multis modis pduntur. **P**rimo si patronus re
 miserit. vt in auē. vt libe. de ce. s. illud. Itē si compulsit liber
 tum iurare ne accipiat vxorē. vel libertaz ne nubat. vt. ff. de
 iure. pa. qui s. l. 2. l. adigere. Itē si denegat ei alimenta. vt. ff.
 de bo. li. si patronus. Itē ppter tertiē partis pcessionez. vt
 hic. et. ff. de bo. li. l. etiam. s. totiens. Itē si alterutrū eorū re
 legatus fuerit vel deportat. vt. ff. de iure. pa. siue. Itē si na
 turalibus restitutus est libert. vt. ff. de bo. li. l. etiā. s. j. Itē

si mercedē p futuris operis ab inuito liberto extorsit. vt. ff.
 d. ag. li. l. si qs. Item si libert. dñi mortē vindicauerit. vt. ff.
 d. iure. pa. l. pe. Itē si cū capite accusauerit. vt. ff. de bo. li. q
 cū maior. j. Rñ. item si nō suis nūmis emp. est vel a prin
 cipe factio nē testamenti ipetrauerit. vt. ff. de bo. li. l. et. s. ij.

suozuz libertus vel liberta eis
 relinquerit ita sine onere vt
 necliberis liberti liberteue ex
 ea prelegata l fideicommissa p
 starent s ad coheredes eorū
 hoc onus redūdaret **A**dul
 tis at alijs casibus a nobis in
 pfata constitutione pgregatis
 quos necessarios esse ad hui
 modi dispositionem iuris pro
 sperimus vt tam patroni pa
 troneqz qz liberi eorum. nec
 nō qui extranverso latere ve
 niunt vsqz ad quintum gra
 dum ad successionem liberto
 rum libertarumue vocentur
 sicut ex ea constitutione intel
 ligendum est. vt si eiusdem pa
 troni vel patrone vel duorum
 vel duarum plurimue sint li
 beri. qui proximior est ad li
 bertū vel liberte vocetur suc
 cessionem. et in capita et non
 in stirpes diuidatur successio.
Eodem modo et in his que
 extranverso latere veniunt
 seruando. **P**ene enim cō
 sonantia iura ingenuitatis et
 libertinitatis in successionebus
 fecimus. **S**ed hec de his li
 bertinis hodie dicenda sunt.
 qui in ciuitatem romanaz per

o **O**nerē. sic i auē.
 de here. et fal. s. sin
 autem.

p **L**iberis. quib
 dant alia legata eti
 am rupto testa. p cō
 tra ta. vt. ff. de li. p.
 contra ta. l. j.

q **P**restent. s. cū
 filij sūt quare nō ex
 cludunt patronū. vt
 s. e. s. cūz vero ma
 iores. Rñ. hi filij e
 rant ingrati. vt. s. e.
 s. si vero. vel dic q
 hi liberi crāt nepo
 tes qui et liberti di
 cunt. vt. ff. d. s. sig.
 liber. 2 eos precedit
 eoz pater. et eis ta
 lia legata dabantur
 vt. ff. de libe. pte. l. j
 s. generaliter.

r **C**oheredes. sed
 nunquid insolidū te

nebuntur coheredes. Rñ. non. vt. ff. de le. iij. l. si. s. fi. et de
 vul. sub. et si contra ta.

s **A**dultis. s. casibus q sequuntur statim.

t **P**atroneqz. vt. ff. de bo. li. l. patro.

v **L**iberi. vt. ff. de bo. li. si pater exhe. et. l. si ex pa. s. sul.

x **A**d quintū gradum. nunqd filius trinepotis ipsius pfo
 ni vel et ipse trinepos admittit. **V**idetur q non. qz hic dicit
 vsqz ad quintum gradum. **S**i quis tamē velit pdicere illud
 p se induceret q omnes descendentes sui patris loco succe
 dunt. vt. s. de he. ab in. s. cum filius. et in auten. de here. ab
 iure. s. j.

y **V**ocent. per nram pstitutionē. s. olim p bo. pos. tanqz ex
 familia vocarent. vt. j. de bo. pos. s. v.

z **C**apita. cū eodem gdu plures inueniant. al patruus nep
 otē ex fratre excludit. vt. ff. de bo. li. si libertas. s. si liberti.

a **V**eniunt. scz ipsi patronis.

b **P**ene. ppter tria dicit pene. 2 qz hucusqz ad quintū gra
 dum succedūt vt hic dicit. al vsqz ad. x. vel ad. vj. vt. s. de suc.
 cog. s. fi. Itē qz hic in capita succedūt. vt hic dicit. als non ita.
 vt. s. de he. ab in. s. qz placuit. **I**tem qz vnus psoni filius ex
 cludit nepotes ex altero. qd n est ita in ingenuis licz **A**dar.
 bb iij

De bonorum possessione

Pradixerit. vt. ff. de bo. li. libertus p̄torio. §. si libertus. et de legi. tu. l. tutela. §. si duo.

Sed hec quodam modo. non enī est vere peculium cū sint liberi. vt. C. de inoffi. test. l. fi. in fi. Accur.

Peruenierint. i. qui facti sunt plene liberi.

Postea vero. no minatim qd hoc sit. dic. vt. §. d. ex he. li. §. f.

Eorum. i. manumissorum.

Quibus. i. latinis

uenerunt cum nec sunt alij li/ berti: simul et deditiōis et la/ tinis sublati cum latinorum legitime successiones nulle pe/ nitus erant. quia licet vt libe/ ri vitam suam peragebant: at tamen ip̄o vltimo spiritu siml animam atq; libertatem amit/ tebant. et quasi seruorum ita bona eorum iure quodammo/ do peculij ex lege iunia norba na manumissores detinebant.

Postea vero senatuscon/ sulto largiano cautum fuerat: vt liberi manumissores nō no minatim exheredari facti ex/ traneis heredibus eorum in bonis latinorum preponeren/ tur. quibus superuenit etiam diui traiani edictum: q̄ eundē hominem si inuito vel ignorā te patrono ad ciuitatez roma nam venire ex beneficio prin/ cipis festinauit faciebat quidē viuum ciuem romanum: lati/ num vero morientē. **S**ed nostra constitutione ppter hu iusmodi conditionū vices et a lias difficultates cum ipsis la tinis etiam legem iuniam et se natusconsultum largianum et edictum diui traiani imperpe tuum deleri censuimus: vt om nes liberi ciuitate romana fru ant: et mirabili modo quibus/ dam adiectionibus ipsas vi/ as que in latinatē ducebāt ad ciuitatem romanam capiē dam transposuimus.

De assignatione libertorum

In summa q̄ ad bona li/ bertorum attinet admo

Ad ciuitatez. f. vt ciuis roman⁹ effi ceretur impetrando ius aureoz anulozū vel natales. qd̄ inui to patrono nō est fa ciendū. vt. ff. de natal. re. l. ij. in fi. et l. pe. et fi.

Sed nra. p̄stitutione. C. de lat. libe. tol. per totum.

Adiectionibus. scz. x. vel. xj. casibus. C. de lat. libe. tol. per totum.

De assignatione libertorum.

In summa. senatū cuius verba sunt hec. ff. eo. l. f.

Pertineant. nulla facta scz assignatione.

Eius. scilicet patroni.

Silio. etiam posthumo. vt. ff. e. l. fi.

Datur. liberos. nam in vno non est necesse.

Unde. id est an. Accursius.

Euanescat. ff. e. l. vt. siq; p̄tra. So. fm. Pla. sibi valz assignatio facta emancipato. vt ibi. l. z. emancipatione hoc perda tur si antea facta fuerit assignatio. vt hic ar. ff. de arbitris n̄ distinguemus. §. cōpromissio. Vel dic fm. So. q̄ in. l. con

traria non dicit fieri assignationē in emā cipatum. l. z. non solt fieri: i potestate pos sit. sed nec in dicta. l. de arbitri; dicit sol ui cōpromissum sed dicit non cōpelli sen tentiam dicere.

nendi sumus censuisse senatuz vt quis ad omnes patroni li/ beros qui eiusdez gradus sūt equaliter bona libertorum p/ tineant tamen licere parenti vni ex liberis assignare libertū vt post mortem eius solus is patronus habeatur. cui prius is assignat⁹ est. et ceteri liberi qui ipsi quoq; ad eadez bona nulla assignatione interueniē/ te pariter admitterent nihil iu ris in his bonis habeant. sed ita demum pristinum ius reci piunt si is cui assignatus est de cesserit nullis liberis relictis. **N**ec tamen libertum: scz etiam libertam et non tm̄ filio nepo tūe scz etiam filie neptiue assignare pmittitur. **D**atur aut̄ hec assignandi facultas ei qui duos pluresue liberos in po/ testate habeat: vt eis quos i potestate habz assignare liber tum libertamue liceat. **U**nde querebat si eum cui assignaue rit postea emancipauerit: an euanescat assignatō. **S**ed pla cuit euanescere: quod et iulia no et alijs plerisq; visum est. **N**ec interest an testō quis as signet: an sine testō scz etiā qui buscumq; verbis p̄ronis hoc permittitur facere ex ipso sena tusconsulto quod claudiani tē poribus factum est sub illo ru fo et ostorio scapula p̄sulibus.

De bonorum possessione

Ius bonoz possessionis introductū est a p̄tore

Verbis. etiam nutu. vt. ff. eo. l. j. §. assignare. et pure vt sub cōditione. vt. ff. eo. assignare.

De bonorum possessione.

Ius bonorum pos. que est ius p̄sequendi retinēdiq; matrimonij quod cuiusq; cum is mortuus fuerit. vt ff. eo. l. ij. §. bonorum.

Emendandi. i. supplendi. qz minus bñ dicendo ad pleniū dixerat ius ciuile nō cognoscens emancipatos. vt. §. de h. ab intest. §. emancipati. sic. ff. ad. l. ro. de fac. l. vlti. §. j. et fi. **U**t dic emendandi. p̄prie vt in agnatis feminis vbi ius p̄torizū contra ius ciuile induxit. vt. §. de le. ag. succes. §. sed quia et in posthumo. vt. §. p̄oxi. Accursius.

v Emendavit expositione. vt. s. **p**osthumus. qd sit. dicitur vt. s. de le. posthumus. **y** **n**o poterat. vt. s. de le. s. posthumus. **s**. **s**.a. vt. ibi. **3** **h**onorario. ff. e. non est. s. vbi. **q**. s. hoc specialiter ex illa regula excipit per ipm pretore qd ad h derogat illi regule generali. qz no est ou bitu qui generi per spem derogat. vt. ff. de peti. l. sanctio le. gu. **3** **p**ossessor ferul. **a** **s**z bis sez posthumus. **b** **c**onstitutio. sez greca. vt. s. de le. s. posthumus. **c** **i**ncognit. s. co gnitus. na pstitutio nes sut de iure ciuili vt. ff. de iust. et iure. s. ius aut ciuile. **d** **q**uoniam neqz eme dandi. vt. s. e. j. rñ. z dic emendandi id e suppleudi. **e** **i**mpugnadi. vt. s. p. rñ. dic. j. cor. rigendi. **f** **i**uris. l. ciuils. **g** **p**ossessionem. no. tres vias ptozis **h** **e**t remota. qre ergo fac ptoz. Rñ. vt successoribus vi as ampliaret. sic. ff. de le. j. cum filijs. s. varijs. ar. s. ff. nau. can. sta. l. idē. s. s. an sit. z. s. sed si gratis. **i** **q**uos ad heredi tate. l. ad successio ne z emancipatos ab int estato z cogna tos.

k **p**er se. co. ter. z offi. **l** **c**onstitu unt. vt. C. de suis e. le. l. si. **m** **q**uāt plures. qz lex. xij. ta bula. vel qz dixerat

n **q**uē quis sic. ff. de interro. act. z qua. **o** **n**am in angustissimis. nam sui heredes z agnati rātuz succedebant de iure ciuili ius integrum habentes. quia nō sunt emancipati. de alijs enim non dicitur. vt. s. de here. ab int est. s. j. de leg. ag. suc. in prin. **p** **s**unt. preteritis siue emancipatis siue non. vt. C. de li. pte. maximū. circa prin. **q** **t**abulas. sed quare datur suis contra ta. cū ipso iure nullū sit testamētū. vt. s. de exhe. li. in prin. Rñ. duas habet vias vnā de iure ciuili. p quā nō potest dici nullum. sed an nul landum. tamen nec fieri nec desinere possit habere diu re pto. vt. C. d. li. pte. l. si. z. s. e. s. quos autē. s. itez quare cō tra ta. dicitur ex testamento. cum magis cōtra testamentuz dici deberet cum rumpit testamentum. vt. C. de col. vt libe ris. Rñ. ideo sic dicitur. quia sine testamento competere nō potest. s. qre hoc premisit cum fm ta. dignior sit. Rñ. qd donec ista cōpetit illi data nō pōt. vt. ff. de contra. ta. l. illō

s. ff. et de secūdis ta. l. j. s. equissimū. j. rñ. **i**tem nunquid bec parci datur ptra ta. filij emancipati. Rñ. sic ad instar patrom. vt. ff. si a pa. qd ma. l. j. z ar. ff. de bo. dam. l. si. sic ff. si ta. test. nul. extant. l. j. **r** **s**ecundū ta. sic. ff. si ta. te. nulle ex. l. j. **i**te h qd testamentū factū ē in scriptis als fm nuncupatōez. vt. C. s. sedm ta. l. ij.

beredum constituuntur et vo cantur bo. possessores. Ad huc autem z alios qz plures gradus ptoz fecit in bonoz possessionibus dandis. dū id agebat ne quis sine successo re moriatur. Nam in augu stissimis finibus constitutum per le. xij. ta. ius precipienda rum hereditatū pretor ex bo no z equo dilatauit. Sūt autem bonoz possessiones ex testamento quidem he. Pri ma qz preteritis liberis debe at. vocatqz contra tabulas. Secunda quā omnibus iure scriptis heredibz pretor polli cet. Ideoqz vocat secunduz ta. testamenti. Et cuz de te stamentis prius locutus est. ad intestatos transitum fecit z primo loco suis heredibus et is qui ex edicto pretoris in ter suos cōnumerant dat bo norum possessionez que voca tur vnde liberi. Secundo legitimis heredibus. Ter tio dece psonis. qd extraneo manumissozi pfererebat. Sunt autē decez persone he. pater. mater. auus. auia. tam paterni qz materni. Item fi lius. filia. nepos. neptis. tam ex filio qz ex filia. frater soroz vel consanguinei vel vterini. Quarto cognatis proximis Quinto tanqz qui ex fami

s **s**ect. sic. ff. si ta. te. nulle ex. l. j. **s** **e**t primo loco sez inter eas q ab in test. deferūt. Et no. hunc ordinē q sequit tur in edicto fuisse. nō in obseruādo. vt s. sequitur. **t** **c**ōnumerantur. vt. s. de here. ab int est. s. emancipati.

v **u**nde libert. qd erit ecōtra filio emā cipato mortuo Rñ. pater habet bono. pos. vnde parentes vel vnde liberi vtili ter cum equa rōne vocent patrem ad hereditatem filij. vt ff. de inoffi. tes. Na

et si. z. ff. vñ li. scripto. U **p** dic vñ legitimū cū sp ptra fidu cia eū emancipet. vt. s. de le. agno. suc. s. si. itē nūqd filio in bonis matris datur bec bo. posses. Rñ. non. vt. C. de suis et le. here. l. si. itē nūquid in alijs vltioribus ex linea des scendentibus supradicta seruātur. scilicet vltra filios. Rñ. sic cum omnes inferiores dicantur liberi. vt. ff. de ver. sig. l. liberosum.

r **s**ecundo legitimis id est agnatis. z eis qui eorum lo co sunt. vt. s. de ag. suc. s. j. z. s. bec etiam. z. ff. vnde le. l. ij. s. hoc autem. z. l. ij.

y **t**ertio extraneo. id est ei qui emebat filium a patre. et postea eum manumittebat. nam sic stebat olim emancipa tio. vt. s. quibus mo. ius pa. po. sol. s. preterea. vel melius vt. j. s. que autem.

s **q**uarto cognatis qui iure ciuili non vocantur. vt. ff. vñ cog. l. j. rñ. s. de suc. ag. j. rñ.

3 **e**x familia q dabat pōno libro moriere itestato se qz

dabat eidem liberto mortente cū testamento fm quosdam
 Uel dic qd bec familie .i. agnatis transuersalibus patroni
 dat vsq ad quintū gradū. vt. ff. de h. sig. p. n. i. c. i. §. fa-
 milie. 7. §. e. §. quicūq. 7. §. de suc. li. §. multis sequēs patro-
 no 7. descēdētib⁹ 7. ascēdētib⁹ vsq ad. v. gradū. p̄ma em̄ n̄
 valet cū hic tractef
 tm̄ de his q̄ ab inte.
 deferūt. a ¶ Sex-
 to patrono q̄re p̄io
 agnati patroni vo-
 cant̄ q̄ ip̄i patroni.
 Rñ. hic ordinē edi-
 cti seruat nō q̄lter
 succedi de facto de-
 beat. 7. hic error in
 alijs casib⁹ inuenit̄.
 Accur. b ¶ Se-
 ptimo. deficiēte pa-
 rentela. etiā fisco ex-
 cluso. vt. C. vñ vir 7
 vxor. l. j. c. ¶ Sz
 eas. f. supradictas
 x. bo. pos. d ¶ In-
 curiosum. f. sine cu-
 ra. e ¶ Constitutō-
 nibus. q̄ remāserūt
 in greco. f. Ne-
 cessarias. i. vtilis.
 sic. ff. de offi. p̄e. l.
 j. in p̄n. s ¶ Quin-
 to. f. cōnumerat̄ bo-
 noz pos. ex testame-
 to et ab intest.

- b ¶ Manumissor. expone. vt. §. §. iij. Uel dic qd extrane⁹ manumissor est ipse pater qm̄ nō ex p̄tra cta fiducia emancipat. Sz si q̄ras qua re sibūp̄i p̄ferf. Rñ. sane itelligas. vt p̄ aut̄ emancipantē ne- potem p̄cedat. vt si ip̄e p̄ emancipauit i uenunt̄ tamen nouē p̄sone que cum p̄cedunt.
- f ¶ Constitutio. C. de emancipa. li. l. fi.
- k ¶ Manumissoribus. i. emancipatoribus.
- l ¶ Fiducia. id est saluo iure succedendi.
- m ¶ Manumissionem. id est emancipationem.
- n ¶ Dedit. id est concessit.
- o ¶ Manumissio. id est emancipatio.
- p ¶ Predicta bo. poss. vnde. x. persone.
- q ¶ Quinq. cōstitutōem de qua habuim⁹ mentionē. §. d. suc. cel. li. §. sed nostra.
- r ¶ Posuim⁹. vt. §. de suc. li. §. multis.
- s ¶ Sufficit eis. f. tam cognatis q̄ agnatis patroni
- t ¶ Aliam altiori. binc trabe q̄ digniores altiori loco sede-

re debent. 7. est altior: qz p̄rimoz dño est. thrones vero po-
 steriori. vt. C. de tiron. l. fi. 7. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. pe. et
 C. de offi. re. pro. l. portores. v ¶ Decima. bñ dico sexto
 ponit̄. 7. hoc dico. v. sublata decia. x ¶ Enumeratas. §. e.
 §. eunq. y ¶ Septima. introduxerūt. vt. ff. vt. ex. l. 7. le.

cō. l. j. §. rñ.
 3 ¶ Ut def. scz bo.
 pos. Et no. duo esse
 necessaria vt h bo.
 pos. cōperat. f. vt le-
 ge caueat. vt bono.
 pos. def. 7. q̄ de iure
 ciuili nō possit suc-
 cedere. als cōperit
 vnde le. vt. ff. vñ le.
 l. iij. et. ff. vt. ex. l. et
 se. con. l. j. §. fi.

et parentes eoz vtrāq̄ p̄ con-
 stitutōnem nr̄am quam de iu-
 re patronatus fecimus peni-
 tus euacuauimus. Cum enī
 ad similitudinem successiōis
 ingenuorum libertinoruz suc-
 cessiones posuimus quas vs-
 q̄ ad quintum gradum tantū
 modo coartauimus. vt sit ali-
 qua inter ingenuos 7. liber-
 tos differentia. sufficit eis tā
 cōtra ta. bonorum possessio
 q̄ vnde legitimi 7. vnde cog-
 nati ex quibus possunt sua iu-
 ra vendicare. omni scrupulo-
 sitate et inextricabili errore
 istaruz duarum bonoruz pos-
 sessionum resoluta. Alia ve-
 ro bonorum possessionez que
 vnde vir et vxor appellatur.
 et nono loco inter veteres bo-
 norum possessores posita fue-
 rat 7. in suo vigore seruauim⁹
 et altiori loco id est sexto eam
 posuimus. ¶ Decima vero
 bonoruz possessione que erat
 vnde cognati manumissoris
 p̄p̄ causas enumeratas me-
 rito sublata. vt sex bonoz tm̄
 modo possessiones ordinarie
 permaneant suo vigore pollē-
 tes. ¶ Septima eas secuta.
 quā optima rōne pretores in-
 troduxerunt. Nouissime enī
 p̄mittit̄ his etiā bonoz posses-
 sio. quib⁹ vt datur lege vs̄ se-
 natusconsulto vel cōstitutio-
 ne cōprehensum est. quaz ne-
 q̄ bonorum possessionibus
 q̄ ab intestato veniunt. neq̄

a ¶ Lege ponit̄. q̄-
 dam exemplū ex te-
 stamento. vt. C. de
 inof. testa. l. iij. §. sed
 cum eā. ex eo q̄ fili⁹
 natus in puerperio
 institutus p̄sumit̄
 ab intestato. ponit̄
 exemplū in agnatis
 feminis. 7. in quibus-
 dam cognatis q̄ ef-
 ficiuntur agnatis si-
 miles. vt. §. d. li. ag.

succes. §. hoc etiam. Utrūq̄ reprobo quia nulla lex expres-
 se dat supradictis bo. pos. sed eos succedere dicit. ergo non
 datur bec septima sed vnde legitimi. vt. ff. vnde legit. po-
 ne ergo exemplum ex testamento i posthumo alieno institu-
 to. vt. §. e. §. j. Item tam a testamento q̄ ab intest. pone ex-
 plum in eo qui deceffit apud hostes in cui⁹ bonis dat̄ bo.
 pos. ex. l. noua cor. vt. ff. de bo. pos. l. iij. §. sed et eius.

b ¶ Senatuscon. orfi. 7. tercul. vt. ff. vnde le. l. ij. in p̄n. §. fi.
 nā eis dat̄ bo. pos. ibi 7. nō succedebāt d iure ciuili. vt. §. ad
 tercul. in p̄n. dz ergo dari bec. vt. ff. vnde le. l. iij.
 c ¶ Constitutio. ponunt exemplum. §. de leg. ag. suc. §. h
 etiam. Item. C. de emanci. l. fi. Sed hoc reprobo cum

Marginal notes on the right edge of the page, including references to other legal texts and commentary.

lege nō caueat dari bonorū pos. vñ hñt vñ le. vt. ff. vñ. le. l. iij. potest tñ dici q̄ sibi subaudiat maxime. Uel melius dic si aliqua noua cōstitutio fieret de nouo. que daret bo. pos. ex ea daretur hec septima.

D Et exordinarū. nō duob⁹ modis fieri bo. poss. extraor. qz vaga. vt hic. Itē nō tribuit ius vt car

boniana. et si vter mittat in pos. et illa que datur gratia agnoscende lūis. que dat sine cause cognitione. vt. ff. d. car. e. l. iij. §. cause. d. vñ. i. pos. mit. l. vbi cūqz §. interdum et de i. offi. re. pap. §. i. et a lie cum cause cognitione. vt. ff. de bo. poss. l. iij. §. si cā. et quis ordo i bo. pos. ser. l. iij. §. dies. et. §. in bonorū.

Eū igit. plures quā. r. quaz sex remanent ordinarie. vt. s. e. §. aliaz. vsqz ad. §. septima.

F Disposuisset. alio modo in edicto q̄ de facto cōperat vt dixim⁹. s. e. §. vi

G Deferant. sic. ff. de suc. e. l. i. i. rñ.

H Libris natura libus et emancipatis et emancipantibus. vt. ff. de suc. e. l. i. §. si.

I Anni. in honore sanguinis. imo non videnter coartā di. cuz velut ad. ppzta bōa veniāt. vt. ff. e. l. i. §. largius et de lib. z posthumis. l. i. suis.

K Accrescit. partes eni nō petentiu accrescūt petentib⁹ vt. C. qñ nō pe. per. pe. accref. l. i.

L Ex successorio. hoc intellige in cognatis. sed inter agnatos successorium. edictuz locum non habebat. sed hodie vtrunqz locum habet. vt. s. de here. ab in. §. placebat.

M Pollicetur. scz pretor.

N Esset exclusus. tamen tanqz filius admitti potest vt agnatus et exclusus vt agnatus admittatur vt cognatus vt sibi succedere videat. vt. ff. de suc. e. l. i. §. s. videndū.

O Repudiauerit. infra suum tempus.

P Admittuntur. vt. C. e. l. i. fi.

Q In petenda vtilēs. in quib⁹ tria concurrere o. s. q. iudi.

his que ex testamēto sunt pretor stabili iure cōnumeravit. sed quasi vltimuz et extraordinarium auxilium prout res exigit accommodauit. scilz his qui ex legibus senatusue consultiis constitutionibus principum et nouo iur vel ex testō vel ab intestato veniunt.

Eū igit plures species successionuz pretor induxisset. easqz per ordinem disposuisset. z in vnaquaqz specie successionis sepe plures extent dispari gradu persone. ne actiones creditorum differantur. sed haberent quos conuenient. et ne facile in bonorum possessionē defuncti mittantur. et eo modo sibi consulere. Ideo petende bonorum possessionis certum tempus presumit.

Liberis itaqz et parentibus tam naturalibus qz adoptiuis in petenda bonorum possessio ne anni spatium. ceteris autem agnatis vel cognatis centum dierum dedit. z si intra hoc tempus bonorum aliquis possessionem non petierit eiusdē gradus personis accrescat. vel si nullus sit deinceps. ceteris bonorum possessionem perinde ex successorio edicto pollicetur. ac si is qui precedebat ex eo non esset numero.

Si quis itaqz delatam sibi bonorum possessionem repudiauerit nō quousqz tempus bonorum pos. presumitum excesserit expectatur. sed statim ceteri heredes ex eodez edicto admittuntur. **I**n petenda autem bonorū possessione dies

cis copia sit. Itē actoris. Itē rei. vt. ff. de diuer. et tēp. prescri. l. i. z. ff. quis or. in bo. pos. ser. l. iij. in prin. z. §. dies.

R Principes. C. qui admit. ad bo. pos. l. pe. z. fi.

S Pro petenda. erat eni al edictalis que edicto mortui petitoris petebat. hanc non erat necesse peti. vt. ff. de bo. pos. l. iij. sed si nemo. als detur que a pretore viue dccernitur. et hoc olim solēnter. z hodie sufficit quocūqz modo dicat se velle agnoscere que et iudicialis dici potest. qz in iudicis pñtia agnoscat. vt hic et. C. qui. admit. ad bo. pos. l. pen. et. fi. Itē nunquid hodie bo. pos. locum habet. Rñ. sic. nam et eas proponere quis potest et contra ta. necessaria etiam est filio emancipato et pretorio. Itē vñ vir et vxor necessaria videtur. z vt oli alte non crant necessarie sic nec hodie eis tamen vti possimus. cū nouus modus succedendi sit inuentus. vt. §. d. here. ab. itest. per. totū ti.

De acquisitione per arrogationem.

Et alterius generis per vniuersitate successio. q̄ neqz lege. xij. tabularuz neqz pretoris edicto. sed eo iure q̄ consensu receptum est. introducta est. **E**cce enim cum paterfamilias sese in arrogationem dat. omnes res eius corporales et in corporales quecūqz ei debite sunt. arrogatori atea q̄dem pleno iure acquirebātur exceptis his que capitū diminutione perreunt. quales sunt operaruz scilicet que patronis debentur obsequiales obligationes et ius agnationis. **E**t si eteni z usufructus licz his antea cōnumerabantur. attamē capitū diminutione minima eos tolli prohibuit nostra constitutio. **H**ic autem nos eandem acquisitionez que per arrogationē fiebat coartauimus ad similitudinem naturaliu parentum. **N**ihil enim aliud nisi tantummodo usufructus tam naturalibus parentibus qz adoptiuis p filiossa. acqritur in his rebus que extrinsecus filiis veniūt. domino eis integro seruato. **A** portuo autē filio arrogato in adoptiua

l. iij. sed si nemo. als detur que a pretore viue dccernitur. et hoc olim solēnter. z hodie sufficit quocūqz modo dicat se velle agnoscere que et iudicialis dici potest. qz in iudicis pñtia agnoscat. vt hic et. C. qui. admit. ad bo. pos. l. pen. et. fi. Itē nunquid hodie bo. pos. locum habet. Rñ. sic. nam et eas proponere quis potest et contra ta. necessaria etiam est filio emancipato et pretorio. Itē vñ vir et vxor necessaria videtur. z vt oli alte non crant necessarie sic nec hodie eis tamen vti possimus. cū nouus modus succedendi sit inuentus. vt. §. d. here. ab. itest. per. totū ti.

Judicium corā quocūqz iudice.

Si et alteri us. successio. vt. ff. pro socio. l. actōne. §. societas

Quod consensu scilicet arrogantis z arrogati.

Omnes res. et etiam filij. vt. s. de adop. §. illud.

Antea quidem. id est iure veteri.

Per ca. di. scz minimam. nam dano se in arrogationem minimaz ca. di. patitur. vt. s. de ca. di. §. minima.

Operari. hoc intellige de operibus q̄ a libris debentur. et non transeūt ad heredem extraneū vt sunt obsequiales. q̄ in faciendo p̄sistunt. scz assurgere et similia. vt. C. de operis lib. l. liberti. Itē in fabulib⁹ incertis. vt. ff. de opi. li. si opariū iudicio. alio si conduxerit ille arrogatus epe ras alicuius. nam ista arrogatori queruntur.

Ius agnationis. ius succedendi quod quis per

De eo cui li. causa bo. adij.

arrogationē sequitur. et hoc hodie est. vt. ff. c. §. mortuo. scē
ius petende bonoz pos. perit si ante eam petitam ad arro-
gandum se dederit aliud si iam petijt. vt. ff. vnde l. l. fi. et d
ptra ta. l. iij. §. si emancipatus.

A Constitutio. C. de vsufu. l. corruptionem.

B Nunc autē. ad
uertatur ei qd sup
dixerat. q omis res
acquirebatur arro-
gant.

C Naturaliū. vbi
in aduenticijs tantū
vsufu. queritur. vt
C. de bo. que li. cuz
opozet.

D Que extrinsec
id est in aduenticijs

E Mortuo. alie p
sone vt descendē-
tes ex filio arroga-
to. vt. C. cōia d suc.
l. fi. vbi est constitu-
tio d qua hic fit mē-
tio. Item si hic arro-
gatus est impubes
et impubes decede-
ret. admitterentur
etiam ali ex stipula-
tiōe. vt. ff. de adop.
l. non aliter. et l. his
vbi. et l. hoc autē.
et. s. de adop. §. cuz
autē. Sed quid in
pfe naturali a quo
hic arrogatus erat
emancipatus. Rñ.
p. cum preferri arro-
gant. sed hodie fra-
tres vrimqz cōiun-
cti vocantur cuz ar-
rogante. vt in autē.
de here. ab intef. §.
consequēs. coll. ix

F Non possunt. vt
in aduenticijs. pro-
fecticia enim sibi nō
auferuntur.

G Sed conuenit
de facto. nam nō te-
neretur de iure. sed
de his que contra-
xit postqz fuit arro-
gatus tenetur d pe-
culio. vt. ff. de pecu-
lio. in arrogatorem
et si tunc non defen-
dat pater i bonis sp-
sius patris sit missio. vt. ff. quibus ex ca. in pos. eatur. sulci-
mus. §. si quis.

De eo cui libertatis causa bona adiunguntur.

A Cessit nouus. Et est hic quartus succedendi mo-
dus. vt. s. per quas psonas no. acqui. §. si. Accur-
sus florentinus.

I Constitutione. cuius vba hec sunt. §. c. §. si virgineo.

R Acceperunt. destinationem.

L In testamento. Idem priuilegium datur cuiuslibet peten-
ti bona hac cōtemplatione. vt. C. de tes. ma. l. fi.

M Aditur. scz ab herede.

N Hereditas. Quomodo ergo valet qd in eo relictum ē
vt. C. de fideicō. l. eam quā. Rñ. hic speciale est.

O Si virgineo. ventre id est vendi.

P Adonec. fideiussoribus vel pignozibus vel fide habita
vt. ff. de fideicō. l. l. iij. §. aditi.

Q Creditibus. l.
omnibus vt vni no-
mine omnium. vt. ff.
de fideicom. l. iij. §.
creditoribus.

R Adita. nō. mira-
bile. q ex hac pacto-
ne serui fiunt liberi
vt ozcint. qui sūt oz-
cint et vñ dicantur.
dici. s. d. sin. re. per
fideicō. re. §. fi. et bic
et. ff. de fideicō. l. l. i.
iij. §. hi etiam.

S Liberti. subau-
di. hoc tibi concedi-
mus. sed opera neqz
ozcint. neqz ab eo
manumissis iponat
vt. ff. d ope. l. si qs
hac.

T Nam huc. sub-
audi concedimus.

ris de solido: qd cuiqz debet
soluendo. Et hi quidem qbus
directa libertas data est pind
liberi erūt ac si hereditas adi-
ta esset. Hi autē quos here-
des manumittere rogat est:
a te libertatē sequunt: ita vt
si nō alia pditiōe velis tibi bo-
na adijci qz vt etiā q directo li-
bertatē acceperūt tui liberti
fiant. Nam huic etiā volūta-
ti tue si hi de quozū statu agis
psentiant auctem nram acco-
modauimus. Et ne huius
rescriptionis nostre emolumē-
tum alia ratione irritum fiat si
fiscus bona agnoscere volue-
rit: et hi qui rebus nostris attē-
dunt sciant quomodo pecu-
niario preferendam esse liber-
tatis causam: et ita bona cogē-
da: vt libertas his salua sit
qui eam adipisci potuerunt:
ac si hereditas ex testamento
adita esset hoc rescripto sub-
uentum est et libertatibus et d
functis ne bona eorum a cre-
ditoribus possideantur et ve-
neant certe si fuerint hac de
causa bona adita: cessat bono-
rum venditio. extitit enim de-
functi defensor et quidem ido-
neus qui de solido creditori-
bus cauet. In primis hoc
rescriptum totiens locum ha-
bet quotiens testamento liber-
tates date sunt. Quid ergo si
quis intestatus decedēs codi-
cillis libertates dederit neqz
adita sit ab itestato hereditas
an fauor cōstitutionis debebi-

bere patronum. habebit dñm. vt. C. de man. re. l. fi. §. iij.

R Accomodauimus. ff. de fideicō. l. l. iij. §. hi qui.

T attendunt. vt procuratores nostri.

P Preferendā. hoc quando cōpetunt libertates.

C Cognoscenda. l. accipienda per fiscum.

A Adita. oli. n. prius fiscus admittebat bonis non aditis
ab alio. et etiā aditis. dummo esset bona soluendo. als adi-
tio ab illo facta valebat. vt. ff. de fideicō. l. l. iij. bodie indē-
stincte admittunt. vt. C. de te. ma. l. fi. §. pe-

C Ueneant. id est vendantur.

Cōsentant. als
in puitute remanēt
et quem volunt ha-

Dam. s. libertate. e. Successor. nuqd ex testameto vel ab inte. f. erit iste heres. Rn. neutru dici pot. die g huc anormali successore esse. sic illu q succedit heredi si plenti defuncti voluntate. vt i auz. de herc. 7 fal. s. i oib. coll. j. 7 iu ra sepulcroz h3 vt bo. poss. vt. ff. de fideico. li. l. iij. s. fi.

Neminē heredē existere ab intestato g. Sitis fieri. 7 n. sic vt. ff. de fideico. li. l. iij. s. j. b. **S**3 cū pūssiones. i. cal. i. **C**ōstitutio. C. de re. ma. l. fi.

Species. i. cal. **D**e successione⁹ libertoz sublaris.

Erant et alie due emptoes id ē veditioes. vt sequitur. ff. de act. emp. veteres m. **A**mbages. naz pponēbat creditor actioem. 7 sic cadebat a sillaba cadebat a cā. si nō n̄ cadebat bona debitoris abūns v̄l pūns vendebat sua auēre qd̄ hodie nō ē. vt h. et. C. de fom. 7 ipe. l. j. 7. ij. n. **O**rdi naria. i. solennia **O** **E**xpirauerunt. id ē recesserūt. **P**ona. s. oia. vt ff. q. ex cau. i. pos. c. l. j3 hodie p mēsurā debiti declarati. vt in auz. de exhi. 7 intro. s. si vero.

Liberis. vt. ff. q. ex ca. in pos. e. per torum.

Erat bachata. i. capra vel decepra vt cū vino capitur v̄l bacha. ita 7 amo

re. Item furore amoris nil vehementius inuenit. vt in auz. q. mo. na. effi. le. s. illud. coll. vj.

Substātiā. si cōiungebat se alieno seruo. 7 p̄ dñi denūciationē. vt. C. ad senatuscon. claudi. l. j.

De obligationibus. Dicitur est. s. de psonis libro primo de rebus in secundo et tertio vsq; huc. nūc de actōibus d3 dicere. vt. s. de iurena. s. fi. sed quia obligatio mater ē actō nis. vt. ff. de pecu. licet. s. ea obligatio. ideo p̄mittit de his obligationibus. 7 iō dicit hic. **N**unc rē.

Nunc transcamus. obligatio videtur q nulla obligatio hic diffiniat. nam ciuils sola nō h3 effectū exigēdi. vt patet i obligatōe s̄az ante bienū. vt. j. de s̄az obli. Item patet in oī obligatio ne ciuili 7 naturali s̄il. nā si fiat pactū de nō petendo. tollit

naturalis 7 remanet ciuils. vt. ff. de sol. stichū. aut pamphiliū. s. naturalis. 7 nō nō h3 effectū istū. vt. j. de excep. s. p̄ terea. **N**ec naturalis. qz nec p̄ eā sit exactio. l3 ipeditatur repetitio. vt. ff. de dona. l. hoc iure. s. fi. s3 die qz s̄il v̄traq; h3 diffinit. **I**te si bona ē diffinitio ḡ p̄uertit cum suo diffinito

plenissima constitutio in qua multe species collate sunt. bus ius huiusmodi successionis plenissimum est esse / ctum. quas ex ipsa lectio / nis constitutiois potest quis agnoscere.

De successione libertoz sublaris.

Erant autem preter dictam successionem olim et alie per vniuersitatem successiones qualis fuerat bonorum emptio q de bonis debitoris vedēdis per multas ambages fuerat introducta. et tunc locum habebat quando iudicia ordinaria in vsu fuerant sed cum extraordinarijs iudicijs posteritas vsa est. ideo cum ipis ordinarijs iudicijs etiam bonorum venditiones expiraerunt. et tantummodo creditoribus datur officio iudicis bona possidere. 7 prout vtile eis visuz est ea disponere. qd̄ ex latoribus digestoz libris perfectius apparebit. **E**rat et ex senatusconsulto claudiano miserabilis per vniuersitatem acquisitio cuz libera mulier seruli amore bachata ipsam libertatem per senatusconsultū amittebat. 7 cum libertate substātiā qd̄ indignū nris t̄pibus esse existimātes 7 a nra ciuitate deleri. 7 nō ise-

vbiq; ḡ ē iure vinculum ē obligatio 7 ecōtra vbi nō ē tale iuris vinculū n̄ ē obligatio. ḡ nec fideiusor adhiberi pot. vt ff. de h. ob. l. j. in fi. qd̄ ē falsū. qz naturali obligationi accedit. vt. j. d̄ fideius. in p̄n. **S**3 dicas qz h̄ ē deceptio. nā si dicas nō ē obligatō. s. ciuils 7 naturalis vera ē si dicas obligatio. s. nulla etiam naturalis falsa ē. et sic vis ē i dictōe obligatio. vbiq; em̄ dico qz naturali obligatōe qz teneat intelligo de iuregen. qz cōuenit solis hominibus et omnibus.

Huris vinculus id ē ius vinciens. et sic est res incorpāl vt. s. de reb. cor. et incor. i fi. vt em̄ boves funibus visualiter ligantur. sic homines verbis ligantur 7 intellectualit. vt. ff. de h. sig. l. rei.

Necessitate tūc em̄ vere debitor est cum necesse habet soluere. vt. ff. de h.

signi. l. debitor. 7 ita s̄m hoc nulla est obligatio cui opponatur exceptio prout diffinitur. ff. de re iudi. l. non videtur ce pisse. quod verū est si opponat exceptio. ideo qz desit esse vinculum naturale vel ciuile. nam quedam excepti. proponuntur etiam quando vtrunq; vinculum adest. vt in ma. et vell. **S**unt enim effectualis obligationis due radices. vna naturalis scilicet que consensu nascitur que inter omnes fieri potest etiam inter seruos. et hec naturalis dicitur. vt. ff. de pac. l. j. s. adeo. hec radix cōtrario sensu tollitur. vt ff. de sol. l. stichū. s. naturalis. quia nil tam naturale rē. vt ff. de re. iur. l. nil. sed hec naturalis vim non habet exigendi tamen soluti repetitionem. vt. ff. de fideiusor. l. fideiusor. s. fideiusor. huic quandoq; accedit ciuils etiā radix que illi naturali faciem dat. vel formam vel ve-

De obligationibus

stem vt possit parere actionem. et hec ciuilibus tollitur contra-
rio ciuili actu. nō naturali. vt p acceptationē. vt. j. qui. mo.
tol. ob. §. j. al. §. itez. p acceptil. Itē p sniaz remanēte natu-
rali. s. h nō ē ipō iure s. p exceptōez. vt. ff. de p. di. inde. l. iul.
snia em ē de iure ciuili. cū oīa iudicia sint de iure ciuili. vt
dixim⁹. §. d. iur. na.

• §. ius aut. in glo. vt
sint zc. per. l. ff. de
ori. iur. l. ij. §. hec di
spuratio. z hec ciuili-
lis nō adheret seruif
cū nil sint inspecto iu-
re ciuili. vt. ff. de re.
iur. l. serui. z. l. qd at
tinet. Itē filio p pa-
trē vel econtra non
nascit. vt. ff. de con.
inde. l. frater a fra-
tre. cū inter eos non
possit esse iudicium
vt. ff. de iudi. l. is iu-
re ciuili impeditente
rōne patrie potesta-
tis. vt. §. de pa. po.
• §. ius aut.

a **R**ei. vel etiam
facti. qz verbum rei
generale est. vt. ff. si
cer. pe. l. j. in fi. z. ff.
de d. sig. l. rei

b **S**ecūm. istud fm
pōt referri ad totaz
diffinitōne. q. d. obligatio sic diffinit fm iura romana. l. fm
l. z sic ciuilibus z naturalis hic sūt diffinit. Vel dic q referur
tū ad principiū. s. iuris vinculū. Et qd dicit. q astringimur
scz qnqz. vt qn ē ciuilibus z naturalis. qnqz nō. vt qn ē natura-
lis sola. vel ciuilibus sola. Vel dic q ponit remōtue hec di-
ctio fm. q. d. illa obligatio ē iuris vinculū q ē fm ius. nō p ius
vt. ff. d. ob. generalit. z. l. veluti. z fm h referē ad p mū. vt
dic q rferē tū ad illā dictionē soluēde. nā fm ius sūt faciēde
solutiones vt res eque bona soluat. vt. ff. si cer. pe. l. cū qd
et. ff. cōmo. l. ij. si res. itē cōgruo loco z tpe. vt. ff. de solu. si
soluturus. Itē de euictione p mitti. als nō videt soluerē. vt
ff. de d. ob. l. iul. §. q fundū. z. de cōdi. c. da. l. fj. z de euic. l.
ij. Itē p cōpetentes actiones z iudices fiat solutio alr non
valet snia. nec solutio fieri d. z. vt. C. si a nō compe. iudi. l. fj.

c **O**mniū summa. i. prima. vel summa. i. breuis. sic. §. de
iure pso. in princ. ē em qnqz maior. vt. j. e. §. fi.

d **D**iuisio. diuisio est innumerabilis materie breuis com-
positio et diuisio ad multa facit. vt diximus in pbe. §. pe.

e **L**egibus. vt. l. aquilana. vt. j. ad. l. aquil. in princ. Itē d
pauperie. p. l. xij. ra. vt. ff. si qua. pau. fecit. di. l. j. j. rñ. Itē d
furti nec manifesti. vt. j. de noxa. §. sunt aut. sec⁹ aut ē de fur-
to manifesto. qz illa obligatio ē pzoza. vt. j. de perpe. z. tē.
ac. §. furti quoqz. f **C**ōprobate. vt sūt obligatōnes iur.
gen. inuente. vt. §. de iure na. §. ius aut. q a iure ciuili sūt cō-
probate. vt. ff. de iusti. z iur. l. ius aut ci.

g **P**retorie cōstitute. vt obligatio ex furto manifesto. vt
j. de perpe. z. ten. ac. §. j. Itē ex rapina z vbiqz pzo ali-
quā obligatōem inducit. vt patet p multos titulos. vt. ff. d
iusti. z iur. l. ius aut ciuile. §. pretorium.

h **H**onorarie. qz ptozes honores gerbant. qd dicit. vt
§. de iur. na. §. pretorum. i **S**equens diuisio. s. obliga-
tionū. k **E**x contractu. vt. j. vsqz ad ti. de ob. q ex qsi cō-
tractu. l **Q**uasi ptractu. vt. j. de ob. ex quasi ptractu se-
quentes. s. per quas psonas nobis acquirif. z quot modis
tol. obligatio. hī duo tituli vsqz ad quartū librū sūt cōmu-
nes. m **E**x maleficio. vt. j. de obli. ex maleficio vsqz ad

rinis digestis concessimus.

De obligationibus.

Intrāscam⁹ ad ob-
ligatōes. **O**bliga-
tio ē iur⁹ vincūm quo
necessitate astringimur alicu-
ius soluēde rei fm nostre ci-
uitatis iura. **D**im aut obli-
gationum summa diuisio in
duo genera deducit. Namqz
aut ciuiles sunt aut pretorie.
Ciuiles sūt q aut legibus
cōstitute aut certo iure ciuili
cōprobate sunt. **P**retorie
sūt quas ptoz ex sua iurisdic-
tione pstituit. q ē honorarie
vocat. **S**equens diuisio
in quattuor species diuiditur

ti. de ob. quasi ex malef. n **A**ut ex qsi maleficio vt. j. d
obli. ex quasi malef. z subau. aut ex varijs figuris causaz
vt. ff. de act. z obli. l. j. in princ. o **E**x ptractu pprie po-
nit q ad illos ptract⁹ vbi hincinde nascit obligatio impro-
prie q ad alios. vt. ff. de d. sig. l. labeo. sic. ff. si cer. pe. l. cer-
ti cōdi. in princ. et de
offi. pcon. z le. l. ij.
p **E**que. vt. §.

aut enim ex contractu sunt:
aut quasi ex ptractu aut ex
maleficio. aut ex qsi maleficio
Prius ē vt de his q ex ptra-
ctu sūt dispiciamus. haz eq
qttuor sunt species. aut enī re
cōtrahūt. aut verbis aut lit-
teris. aut p sensu. **D**e quib⁹
singulis dispiciamus.

Quibus modis re contrahitur obligatio.

Re contrahit obliqa-
tio veluti ex mutui da-
tione. **M**utui aut obli-
gatio i his reb⁹ pstitit. q pon-
dere numero mēsurauē pstat
veluti vino. frumēto. oleo. pe-
cunia numerata. ere. argento

q **C**ontrahuntur.
vt. j. ti. pri.
r **V**erbis. vt. j. ti.
ij. vsqz ad ti. de lite-
rarū obli.
s **L**itteris. vt. j. d
litteraz obli.

t **C**onsensu. vt. j. de ob. ex contra. cum sequentib⁹ ti. Sz
que est differentia inter actionem z obligationem. z cōtra-
ctum. **R**ñ. contractus est verboz conceptio vel consensus
vt patet. ff. de ver. obli. stipulationum. §. stipulatio z est fa-
cti. vt. ff. de cura. furio. l. consilio. in fi. **O**bligatio est qz in-
de nascitur actio. vt ar. ff. si cer. pe. l. ij. circa fi. **A**ctio est qd
postea inde surgit. z sic nullū est alterū. vt. ff. d. pcura. licet
• §. ea. z. j. ti. ij. in princ. z hec duo sunt iuris. vt in diffinitioni-
bus patet.

u **Q**uibus modis re contrahitur obligatio. **R**u.

Re contrahit. **I**n primis nota vestri pactū. i. qd ē
nudum. vs. modis. re vt hic. verbis vt. j. ti. j. lit-
teris. vt. j. de litteraz ob. p sensu. vt. j. de ob. ex cō-
sensu. coherentia contractus vt si iuxta contra-
ctum apponatur aliquod pactū ante vel post. vt. C. de pac.
petens. z. ff. de pac. iu. gen. §. quimimo. **I**tem interuentu rei
vt in cōtractibus innominatis ex quib⁹ nascit actio. demū
re secuta. vt. C. de rez pmuta. ex placito. **S**ed quid differt
ea que vestit re ab ea que interuentu rei vestit. **R**ñ. pma
habet vestimentū z robur statim cum nascitur. nam tacite
agitur vt reddatur mutuū vel cōmodatū. vt. ff. si cer. pe. cū
quid. **S**ed in alia dudum forte postea qn res tradit. vt. C.
de pac. petens. z. C. de re. pmuta. ex placito. **E**t adde duos
modos. vt no. d. §. quimimo. z qnqz vestitur legis auxilio.
quod est quotiens nudum pactum actionem parit. vt in do-
natione. vt. ff. de pac. l. legitima. **I**tem rei principio. vt in
pollicitatione facta reipublice. vt. ff. de pollicita. l. j. **I**tem
aucte legis. vt. C. de dona. si quis argentum. **I**tem iureiu.
vt. ff. de operis li. vt iurciurandi.

r **M**utui. no. q qttuor oportet eē i mutuo. natura. vt ad
hoc sit inuenta vt mensuref vel metiaf. sicut est in pecunia
vt. ff. de ptaben. emp. l. j. **I**tem consuetudo. vt ad numez
vel ad pondus sue nature aptef. Itē actus. s. vt detur fm
naturam. verum non in sacculo. sed in pecunia.

y **P**ondere. vt. ff. si cer. pe. l. ij. §. **I**tem mutuum contra.
So. tbi large accipitur nomen pecunie. vt. ff. de le. j. talis

3 Aut numerando. vt pecuniā. Accur. y Aut metien do vt vini oleū frumētū. Sed qd si librū ad pond' dederō Rñ. nō ē mutuū. qz p̄siderat p̄suerudo z aptitudo z natura rei talis. sic. ff. e. l. ij. §. j. Itē qd si pecuniā i sacculo vt spēm. Rñ. nō ē mutuū. qz act' i mutuo sil' exigif. vt. ff. d. le. j. pla ne. §. ij. Accur.

3 Aut appēdēdo vt ere z argēto z au ro. a Et qñqz. i cidēter em qñqz ea dem qz nō idiget ea vt ar. ff. si cer. pe. l. q̄ pecuniaz. s. cū accipit ei' dz eē p̄posi ti vt aliud reddat. vt. ff. si cer. pe. l. ij. in prin. b Quali litatis. i. bonitatis. qz qz tacite sp̄ p̄sumit tur agi. vt. ff. si cer. pe. l. cū qd. §. ij.

c Unde qz sit acci pientis. d Tuū fiat. cōpōmē em ex i tēgro et corrupto. vt hic z. ff. si cer. pe. l. ij. §. appellata. Et nota qz lz deseruire noi. qz noiā debent eē p̄sona reb'. vt. s. de dona. §. ē aliud. Et no. recōciliari mutuū trib' modis. vt no. ff. si cer. pe. l. ij. §. ij.

1 Conditio. i. certi specialis q̄ de mutuo dat' q̄ appellat' a q̄busdā si cer. pe. vt. ff. de triti. l. j. s. dz dic q̄ conditio certi ex mutuo sp̄alis dicat'. Est z alia generalis q̄ dat' ex oi cā z ex oi cōtractu ex q̄ certū petif. vt ff. e. l. certi. cō. in prin. s. z nūqd ad interesse dat' certi cōditio. Quidā dicūt qz nō. vt. ff. si qz in ius vo. nō. ie. l. si. Nos dicim' qz sic. z qz dicta lex dr incerti cōdi. dic. i. certi p̄di. q̄ dat' ad interesse qd ē incertū. z ē rō. qz lz p̄ma facie sit incer tū. certificat' n̄ p̄ iudicē. vt. j. de accu. §. curare. sec' si ad fa ctū. qz in snia nō certificat' q̄ritas. vt. ff. de x. ob. vt autem. §. q̄ id qd. z. ff. de re iudi. si quis ab alio. §. si.

f Is qz p̄ errorē aliud si ex certa scia. vt. ff. de p̄di. inde. l. indebitū. z. ff. de re. iur. si p̄ errorē. z. C. de iur. et fac. igno. l. cū quis. g Ab eo. l. qui soluit. Accur.

b Actio. i. p̄ditio indebiti q̄ dat' p̄pter indebita soluta si facta sint accipientis. vt. ff. e. l. indebiti. §. j. als nulla condi tio dat' nisi dñum sit trāslatū. vt. ff. de vsufruc. quemadmo dū ca. l. si. z. j. de accu. §. sic itaqz. z. §. appellam'. Itē ad aug menta naturalia. vt. ff. e. l. indebiti nō ad ciuilia. vt. C. e. l. j. et inq̄stū locupletior ē accipiēs si bona fide p̄cepit. vt. ff. e. si nō sozrē. §. libert'. als si scies acceperit in totū. vt. ff. e. l. in sūma. §. si feruū. z qñqz furti. vt. ff. de cōdi. fur. l. qm̄. qd̄ dic vt tibi. i. Perinde. ei cui solutum est.

k Et apparet. si id est qz. s. vñ hic dicit qz prio appare at indebitū. z sic p̄bet anteqz actio p̄ponat'. z ita an lit. con tel. qd̄ ē falsū nisi in casu. vt. C. de testa. auē. s. z et si qz. Sed n̄deo h' dñū pōt qd̄ hic ē intelligif cū effectu. i. vt cōdem net' reus. l. Accepisset. Cū tenet nisi in casib' vt si sol uif ex cā qua inficitatione crescit. vt. C. e. ea q̄. Itē ex cā pie tatis. vt. ff. e. cū bis. §. si mulier. Itē trāfac. vt. ff. e. in sūma. Itē rei iudicare. vt. C. e. l. j. Itē scie. vt. ff. e. l. j. z h' dñ' dr. Itē iure. vt. j. de accu. §. si postulare. z als. z no. j. de obl. ex q̄si cōtrac. §. si. m Cū pupillu. s. si pupillo solueris inde bitū p̄ errorē credens se teneri non poteris cōtra pupilluz agere p̄di. indebi. ex mutuo. Sed ista obligatio non videt' ex conditione descendere. qz soluit pupillo per errorem.

n Mutui. qz neuter nisi factus locupletior.

o Datione. sed q̄. ter tenet ex mutuo. Distingue aut ē in-

fans minor. vij. annis. z tūc nullo modo tenet. vt. ff. e. l. qd̄ pupillus. z. ff. de act. z ob. l. pupillus. aut maior infante. et tunc si tutori p̄mittat nullo iure debet. vt. ff. de auc. tu. pu pillus. si alij p̄mittat z sine tutore. naturaliter tū tenet. vt ff. de noua. l. j. si cū tutore. etiā si ciuilit' z naturaliter obli

inde ei ab eo pōt condici. si apparet euz dare oportere. ac si mutuū accepisset. Cū pupillus si ei sine tutoris au ctorit'ate idēbitū p̄ errorē da tum ē. nō tenebit' indebiti cō ditione magis q̄ mutuū dati one. s. z hec spēs obligatio nis non videtur ex cōtractu consistere cum' is qui soluen di animo dat magis voluit negociū distrahēre q̄ contra here. Itē is cui res aliqua vtenda datur idest cōmodat' re obligatur z tenetur cōmo-

garur. sed restituit' vt. ff. d̄ aucto. z. C. si tu. vel cura. inter. p̄ totū. z in adulto habente procurato rem idem quod in pupillo. vt. C. de in iure. resti. minor. l. si curatore. alr' si cu ratorem non habet ciuilit' z naturalit' ter tenetur. sed resti tuitur. z hec omnia sunt vera nisi fact' sit locupletior. vel quia sit salua pecu nia vel in aliam rem versa. vt. ff. de sol. l. in pupillo. tunc cū tenetur et ciuilit' z naturaliter. et cum

effectu. vt. ff. e. l. naturaliter. §. si. z. l. sequenti. z. ff. commo. l. ij. his ergo eisdem modis de indebito tene tur. vt hic dicitur. Et nota similitudinem inter mutuum et indebitum. quod valet ad multa. vt. ff. e. indebito. §. j. et j. vbi reconciliatur indebituz eisdem modis quibus z mu tuum.

p Ex contractu. nec est. imo ex quasi contractu. vt. j. de obliga. ex quasi contrac. §. item is. Aliquid tamen tacite ge ritur. propter quod est positus hic casus inter obligatōnes re z contractu. vt. ff. e. si in area. j. rñ. et. ff. cōmo. si is qui §. vltimo.

q Cum is qui. q. d. non solum in duobus superioribus casibus. scilicet quando aliquis accipit mutuum vel quan do accipit indebitū obligatur re. sed etiam in hoc casu si ve ro commodauero tibi rem aliquam re obligaris vt possim contra te agere commodari actione. Sed differentia est in ter illum qui mutuum accipit. z illum cui commodata est res. quia si commodauero tibi equum meum. z ego non do tibi ita eum vt tuus fiat. et ideo teneris mibi de eadem re restituenda. secus in mutuo quia si mutuaui tibi non tene ris mibi reddere eandem rem sed aliam rem eiusdem natu re et eque bonam. Alia est differentia quia qui mutuum accepit. si casu fortuito amiserit quod accepit mutuo. ve lut incendio. ruina. naufragio. aut incurso latronum. nibi omnius possum agere contra eum ex mutuo. sed cōmoda tarius diligenter debet custodire rem sibi commodatam. nec sufficit si adhibeat talem diligentiam in custodiendo quantam in suis rebus solet adhibere si alius homo dilige tius potuerit custodire. si vero propter maiores casus cō modatarius non tenetur. si tamen propter culpam suam ca sus iste non admittitur alioquin si tibi commodauero ei phum meum vt haberes in domo tua. z tu forsitan tecum in peregrinatione deruleris. et incurso latronum amiseris vel naufragio teneris mibi de eo restituendo. vel eius est' mationem.

r Item is nanqz. p̄ma differentia inter mutuum et com modatum.

s Stat. quod est in mutuo.

t Re qd nō ē in mutuo. **v** Tenet etiā nō deteriorē
als nō videt̄ redita. vñ tenet̄ ad interesse. vt. ff. cōmoda. l.
iij. §. si res. **a** Et is qdem. Secunda differentia.

b Mutuū accepit. hic no. mutuū naturale tm̄. s. qñ sit nu-
meratio sine stipulatione de soluendo. ciuile tm̄ qñ stipula-
latō in. r̄aenit̄ d̄ sol-
uendo sine numera-
tione. ciuile r̄ natu-
rale. qñ numeratio
et stipulatio interue-
nit. vt. ff. si cer. pe. l.
ij. Itē deficit mutuū
rōne rei vt in fure.
vt. ff. e. l. ij. §. mutui.
et §. appellata. r̄ rō-
ne p̄sone. vt. ff. si cer-
tū pe. l. si furiosi. et
rōe dissensus. vt. ff.
si cer. pe. l. quāuis.
vsucapione adinstar
annone aliene pecu-
nie date in dotē. vt
ff. de iure. do. l. pecu-
lus. **c** Naufragio. hic no. fortuitos
casus. melius q̄ in
aliqua alta lege. sic
enumerant̄ aliq̄ ca-
sus. C. de pig. ac. q̄
fortuitis.

d Exactaz. als ex-
actissimā. et sic po-
nit̄ positū p̄ super-
latiuo. et distingue.
qz interdū sol⁹ do-
lus venit in cōmoda-
to. vt si commodo
v̄rozi mee vt cōpra-
ueniat ad me. vt. ff.
e. si vt certo. §. nunc
videndū. r̄ §. inter-
dum. qñqz dolus et
culpa eius leuis vt si cōmodo tibi cīphū vt cōes amīci inui-
tent̄ ad cenā. vt. ff. e. in rebus. §. hoc ita interdū leuissima. r̄
hoc generaliter vt hic interdū casus vt si culpa p̄cedit casū
vt hic sequit̄. r̄ ff. e. in rebus. §. alioquin.

e Si. s. cōmodatario.

f Casus. s. alius.

g Mercede. sic. §. loca. §. j. sic. §. man. §. fi.

h Commodatū. cōmodatū em̄ est si dedi tibi rem meam
vt v̄raris nec inde accepit mercedem. si vero merces inter-
ueniat erit locatio r̄ conductio. gratuitū em̄ debet esse cō-
modatū. id teneris ad exactissimā diligentia. sic. §. loca. §. j.
§. man. §. fi.

i Preterea. si vero deposui penes te rem meam mibi ob-
ligaris. r̄ possum agere p̄ te actōne depositi ad rem mibi re-
stituendam. r̄ teneris ex solo dolo si dolum cōmiseris sed si
negligenter custodieris non teneris. r̄ id si tibi rem deposi-
tam per negligentiam tuam amiseris furto debet sibi impu-
tari qui custodiendam rem suam suo amico tradidit negli-
genti.

k Deponitur. id est custodienda datur. vt. ff. e. depositi.
l. j.

l Dolo. nota in deposito solum dolum ventre. vt hic. r̄ ff.
depositi. l. j. §. illud. Itēz lata culpa que pro dolo accipitur
vt. ff. e. qd̄ n̄rua. Quandoqz leuissima. vt si hoc fuerit pa-
ctum. vt. ff. e. l. j. §. sepe. Itē si fuit in culpa quia depozta-
uit rem positam per locum periculosum. vt. ff. e. l. in rebus.

dati actione. s. is ab eo qui
mutuū accepit longe distat.
Itā si ita res dat̄ vt ei⁹ fiat r̄
ob id de ea re ip̄a restituenda
tenet̄ r̄ is qd̄ q̄ mutuū acce-
pit si quolibet fortuito casu a-
miserit qd̄ accepit. veluti icē-
dio ruina. naufragio aut la-
tronū hostiūue icursu. nihil/
omin⁹ obligat⁹ p̄maneat. It
is q̄ vt̄dū accepit sane qd̄ez
exactā diligentia custodiende
rei p̄stare iubet. nec sufficit ei
tātā diligentia adhibuisse q̄-
tā i suis reb⁹ adhibere solit⁹
ē si mō ali⁹ diligentior poterit
eā rem custodire. sed pp̄t ma-
iorē vim maiorēque casus nō
tenet̄ si mō non ip̄i⁹ culpa is
casus interuenit. Alioquin si
id qd̄ tibi cōmodū ē domi pe-
regre tecū ferre malueris r̄ vt
in cursu hostiū predonūue vt
naufragio amiseris dubiū nō
est quin de restituēda re ea te-
nearis. **Comodata at̄ res
tunc pp̄rie intelligit̄. si nulla
mercede accepta vt p̄stituta**

§. j. l. si certo. §. interdum. Itē mora facta in restitutione
vt. ff. depositi. si in alia. §. si. r̄ hic similiter tenetur de casu.
m̄ Culpe. s. leuis.
n̄ Imputari. sic. §. pro socio. §. si. et. ff. de mīno. l. cum mā-
dato. §. si.

res tibi vt̄da data ē alioqñ
mercede iterueniēte locat⁹ ti-
bi vsus rei vt̄. gratuitū. n. dz
cē cōmodatū. **Preterea r̄ is
apd̄ quē res aliq̄ deponit̄ re
obligat̄ ex actōe depositi. qz
r̄ ip̄e de ea re quā accepit re-
stituenda tenet̄. It̄ ex eo so-
lo tenet̄ si qd̄ dolo cōmiserit.
culpe at̄ noīe. i. desidie ac ne-
gligētie n̄ tenet̄. Itaqz secu-
rus ē q̄ paz diligent̄ custoditā
rē furto amiserit. qz q̄ negligēti-
rē amico custodiendā edidit
n̄ sibi s. sue facilitati ipurari
dz. **Creditor⁹ quoqz q̄ pign⁹
accepit re obligat̄. qz r̄ ip̄e d̄
ea re quā accepit restituenda
tenet̄ actōe pignoratitia. It̄
qz pignus v̄triusqz causa da-
tur et debitoris quo magis ei
credere pecunia r̄ credito-
ris quo magis ei i tuto sit cre-
ditum placuit sufficere q̄ ad
eam rez custodiendā exactā
diligentiam adhiberet quam
si p̄stitit̄ et si aliquo for-
tuito casu rem amiserit secu-****

leuissima culpa. vt. ff. p socio. l. cum duobus. vel incendiu
nasci licet non noceat inculpabilibus. vt. ff. de offi. p̄fe. v̄gi-
lum. l. iij. §. j. r̄ ff. de peri. et cō. rei ven. l. si vendita. r̄ §. p
xi. alium casum fortuitū qui sez p̄uideri non potest. vt. §.
p̄xi. §. et. C. de pig. act. l. qui fortuitis.
p Creditor. creditorē accipe ex omni causa vt i auē. de
fideiuf. §. si. r̄ ff. de ver. sig. l. si cui.

q Accepit. no. caute ponit̄ accepit. aliter nō dicitur re ob-
ligari. sed pignus creditori etiā nuda conuentione tenet̄
vt. ff. de pig. act. l. j. r̄ hypothecaria sibi nascit̄ ad pignus il-
lud persequendum. vt. §. de act. §. item seruiana.

r Pignoratitia. que nascitur demum soluta pecunia. vt
als satisfacto. vt. ff. de pig. act. si rem. §. omnis. sic in actio-
ne tutele que demum finita tutele nascitur. vt. ff. de tu. et
ra. dis. si tutor. §. si. r̄ l. sequenti. licet quidam dicunt etiā
prius eam nasci. sed non intentari. vt no. dicto. §. omnis.

s Exactam proprie ponitur pro superlatiuo. vt. §. c. §. at
is. non enim tenet̄ de leuissima. vt. ff. de pig. act. l. si conue-
niri. §. venit. r̄ l. sequenti.

t P̄stitit̄. sez exactam diligentiam.
v Fortuito. It̄ qz pbat̄ hūc casū. Rñ. creditor probat
se amisisse. vt. C. de pig. act. l. si creditor. Itē debitor. pba-
bit doli vt̄ culpā creditorē p̄misisse. vt. ff. d̄ pba. q̄riens. §.

o Debet. hic nota
aliud esse dolum vt
vt qñ ē machinatio
studiosa. vt. ff. d̄ do-
lo. l. j. §. j. aliud latam culpā
vt nō intelligere qd̄
oēs intelligit̄. vt. ff.
de ver. sig. l. late. ali-
ud leuez. vt desidie
et negligētie vt hic
aliud leuissimam vt
si quocunqz mō po-
tuit p̄uidere r̄ nō
p̄uidit. vñ furtum
fieri non potest sine

qui dolo. 7. l. qui exco. licet bul. aliter distinxerit. vt. no. d. l. si creditor.

Securū. repete placuit. Accur. floren.

De verbo obligatōe Rubrica.

Verbis ex interrogatōe. f. pcedere 7 rñsione seqūte.

vt h. 7. C. de vsuf. l. j. als n̄

valeret. c. Dari. f. certuz q̄ appareat qd̄ q̄le vel quantū sit in obligatōe. vt. ff. e. stipulationū. 7. l. sc.

rum esse nec impediri creditum petere.

De verborum obligatione.

Verbis obligatō cōtrahit ex interrogatōe 7 respōsiōe. cū qd̄ dari fieriue no bis stipulamur. Ex qua due p̄ficiat̄ actōnes tā p̄dicatō certi si certa sit stipulatio. q̄ ex stipulatu si incerta sit. q̄ hoc noie indeyt̄ q̄ stipulū apud veteres firmū appellabat forte a stipite descēdes.

In hac re oliz verba talia tradita fuerūt. spōdes spōdeo. p̄mitti p̄mitto. fideipromitti fideipromitto. fideiubet fideiubeo. da bis dabo. facies faciā. Utz aut̄ latina aut greca v̄ quali bet alia lingua stipulatio p̄cipiat̄ nihil̄ interest scz si vterq̄ stipulatiū it̄lectū h̄ lingue habeat. nec necesse est eadem

fieri v̄. vt̄ etiā non fieri. vt. ff. c. vbi aut̄. 7. qui id qd̄. 7. j. e. 7. si.

Stipulamur. Est aut̄ stipulatio v̄boz p̄ceptio qua aliquid dare vel facere p̄mittit̄ 7c. vt. ff. e. l. v. 7. stipulatio.

Ex qua. f. obli. v̄boz.

Edictio. f. certi generalis de qua dic. vt. 7. ti. j. dixim. circa p̄n. Itē 7 triticaria locū hz vbi petis certū v̄ incertuz nisi petat̄ pecuniā n̄uerata. vt. ff. de triticaria. l. j.

Ex stipulatu. si aut̄ incertū qd̄ mihi debeat. nō stipulatioe hz ex alio p̄ctu agit̄ p̄ditōe incerti. nā dico q̄ est p̄prium nomē actōis. vt. ff. d. p̄di. indebi. l. 7. si me. 7. j. vbi d̄ h̄ no.

Si incerta. nisi in casu. vt. C. de rei v̄por. ac. in prin. Sed qd̄ si p̄mitto aliquid in genere. Rñ. nō valet qd̄ agit̄. nā dādo muscā liberarer. optet em̄ q̄ aliq̄ certitudo sit ibi. vt hō vel equi q̄ certis simib̄ p̄tineat. als nō valet. vt. ff. e. l. ita stipulari in prin. 7. ff. d̄ iur̄ do. cū post. 7. gener a sacro.

Que. f. stipulatio.

Ut̄. alludit vocabulo. sic. 7. de testa. in p̄n. 7. ff. de acq. pol. l. j. nā noia p̄sonāta d̄nt̄ cē reb̄. vt. 7. d̄ dona. 7. 7. alid̄ in firmū. nā 7 baculū v̄ stipē palee dabat vn̄ alteri p̄ in uentura. vt hodie sit in marchia. 7. in lombardia bibūt. ali bi p̄ mantellū inestūt. sic. ff. de pac. l. j. 7. j.

In hac re. i. stipulatōe p̄trahēda.

Faciā. q̄ oia dici debebat̄ i stipulatōe. v̄ aliq̄ de his sic 7. de iur̄ re. p̄ fideicō. relic. 7. si. 7. hodie v̄ vnū ex his vel etiā aliud d̄modo ap̄tū sit. vt. ff. e. 7. h̄c. q̄ p̄tinuari d̄z cū isto. 7. v̄ olim p̄ idē fiebat̄ rñsum hodie etiā p̄ aliud.

Lingua. vt̄ asyria. latina greca. v̄ alia. vt. ff. e. l. j. 7. si.

Stipulatiū. p̄prie 7 imprope d̄z. sic in aut̄. d̄ eq̄. do. 7. j. col. v̄. sic 7 imprope etiā p̄mittēs stipulari. vt h. 7. ff. d̄ cō di. inde. l. si nō fortē. 7. si decē. Accur.

7. h̄c. q̄ dixim. 7. c. 7. in hac Accur.

Constitutio. vt. C. de p̄trahē. 7 cōmit. si. l. oēs.

Sensus. f. v̄bis exp̄ssuz ab v̄troq̄ 7 incōtinēti. vt. ff. e. l. j. in p̄n. 7. 7. q̄ p̄ns. 7. 7. si q̄s ita int̄. 7. v̄ba iurilia fuerit inser ta. vt. ff. e. q̄ extrinsec. als si diceret̄ v̄ba exp̄ssa nō exigi. nō differret ab his p̄tracib̄ qui p̄sensu p̄trahunt. vt. j. d̄. obli. ex consensu. j. rñ.

lingua v̄trūq̄ v̄ti. 7. sufficit cōgruēter ad interrogata rñdere quetiā duo greci latina lingua obligatōez p̄trahere possūt.

7. h̄c solētia verba olim qd̄ d̄ i vsu fuerit postea at̄ leo/ nina p̄stitutio lata ē q̄ solēti/ tate verboz sublata sensum 7 p̄sonatē it̄lectū ab v̄traq̄ p̄te solū desiderat. 7. q̄buscūq̄ verbis exp̄ssuz ē. Dis stipulatio aut pure aut in diez aut sub p̄ditōe fit. pure veluti qn̄ q̄ aureos dare spondeo idq̄ p̄festim peti pōt. In diem cum adiecto die quo pecunia soluat̄ stipulatio fit veluti de/ cē aureos primis iul. marci j dare spōdes. Id at̄ qd̄ in die stipulamur. statū qd̄em de bet. 7. peti priusq̄ dies vene rit nō pōt. at nec eo quidem ip̄o die in quē stipulatio facta est peti pōt. 7. totus is dies

Quibuscūq̄. abie lib̄ n̄ ad b. q̄ cūz si dicā a. 7. velim e re p̄sentare. p̄mittis. iu dicas. b. 7. velis rep̄ sentare. p̄mitto non valet. vt. ff. de cōstiti. pec. q̄ at̄. 7. si. 7. l. se. 7. ff. de mu. 7. ho. vt 7. danm. 7. si lege.

Dis p̄festiz. f. sta tim. vt. ff. e. l. cū qui ita. 7. f. 7. hoc nisi ra tione loci fit in diem

vt. j. e. 7. loca. vel rōne rei q̄ adhuc nō est in rez natura. vt. j. de excep. 7. anpe. 7. ff. e. interdū. in p̄n. 7. ff. de p̄di. 7. d̄. l. j. 7. si. 7. ad qd̄ fit p̄missio cū nō incōtinēti soluit. Rñ. nō ē sic prauē intelligēdū v̄bis p̄festim vt veniat statim cū sacco pa rat. vt. ff. de soluti. q̄ dicim. 7. aliquid spatū. puta decē die rum vandū est vt. j. de inuti. si. 7. pe. 7. ff. de p̄sti. pe. pro missor sic etiā fere v̄biq̄ p̄suctudo interpretat̄. vt. j. x. dies siat p̄cepta a p̄tātib̄. q̄ est bona legū interpret. vt. ff. de le. 7. se. p̄sul. l. si de interpretatōe.

In die. f. sit stipulatio. 7. nūquid stipulatō est act̄ ciuilis Rñ. sic vt. j. de act. 7. d̄ p̄stituta. 7. nō d̄z recipe die nec etiāz p̄ditōem. vt. ff. de re iudi. act. 7. 7. die q̄ h̄ act̄ ibi nō cōpu t̄ sic in nouatōe. vt. d̄. ff. de noua. l. nouatio. 7. illa regula act̄ h̄z lo. ū in suis n̄ueratis casibus.

Primis. sup̄stue h̄ d̄z. ff. e. cū q̄ kal. in prin.

In diem. aliud si ad diem. nā tūc vsq̄ ad diem tenetur. 7. non plus. vt. ff. de act. 7. obli. l. obligatiōnū fere. 7. j. 7. die q̄ idem est dicere die q̄ in diem. vt dicta. l. in principio et hic.

Prus. nā cessit. sed nō venit dies. qd̄ dic. vt. ff. de ver. sig. l. cedere.

Potest. sic. ff. si cer. pe. certi. p̄di. in p̄n. 7. si petis repellit̄ exceptōe. vt. j. de excep. 7. p̄terea.

Nec eo qd̄ ip̄o. nisi ab initio sic dicat. hodie dare spon des q̄ casu pura est. vt. ff. e. liber hō. 7. x. 7. si est pura 7. pe ti nō pōt an̄ decē dies. ita em̄ determinat̄ v̄bū p̄festim. 7. c. 7. oēs. 7. dicta lex. ff. e. liber hō. dicit q̄ eadē die 7. male. 7. 7. ibi exp̄ssa est dies.

Est. f. vt soluat̄.

Tribu. 7. h̄ no. questionē de facto. iudex statuit̄ t̄minuz

emptoribus p[ro]p[ri]is ad audiendā suā putā in die iouis vna
p[ri]mū nō veniēte ea die, quero quō dēat ea suā ferri. an die sta
tura vel sequenti. Et videt q[ui] nō die statuta. q[ui] in p[ro]tracti
bus tota illa dies videt sua. vt hic. 7. p[ro] hoc est. vt. ff. de fer.
l. more romano. p[ro] quā etiā si media nocte venisset satis suffi
ceret. vñ patet q[ui] ea

die ferri nō debuit.
Item alia rōne. q[ui] p[ro]
emptoriū d[icit] eā p[ro]
tē absentē citare iu
dex. vt. ff. de iudi. l.
post edictū. 7. inter
vnā citationē 7. aliā
d[icit] esse spatium. x. die
rū olim. vt. ff. d[icit] iud.
l. p[ro] interualla. hō.
die. xxx. diez. vt in
aut. d[icit] iud. s. oēs col.
viij. 7. fm p[ro]suetudi
nē bon. vnus diei.
vñ patet q[ui] in die p[ro]
emptoriū nō d[icit] ferri
s[ed] in illa. l. p[ro] edictū
exponit d[icit] i. p[ro]. Itē
videt ecōtra q[ui] i die
emptoriū d[icit] beat iu
dicari. vt. C. q[ui]ndo
sp. nō est ne. l. cū nō
eo die. Itē si sit ita
p[ro]pe sero vt certum
sit eā p[ro]tē ampli[us] nō
posse venire d[icit] iu
dicare. 7. die p[ro]p[ri]o
rū. vt. ff. de h[er]ed. obl. l.
cū stipulat[ur] s[ed] mibi
vel p[ro]culo. 7. l. liber
hō in fi. Et hec ē ve
rtoz opti. s[ed] m[od]o p[ro] vesp[er]as statim vel in ipsi[s] vesp[er]is d[icit] ferri. vt
in aut. de iud. s. sedebit. col. vj. s[ed] nec in nocte d[icit] ferri suā.
7. ita paulo post excessum vesp[er]az d[icit] iudicare. 7. ita quidaz
electi ad quoddā cōsiliū defacto iudicauerunt.
S Datū. i. nō ē hoc v[er]z incōmutabiliter.
S P[ro]p[ri]usq[ue]. vt. ff. e. quicquid. s. si. 7. de pig. ac. si necessitas
s. si annua.
Item si ita annuos. aliud si d[icit] terit. singulis annis. aliud si d[icit]
terit hoc anno. nā p[ri]mo casu in initio cūscūq[ue] anni. scdo i
fine cōmittit stipulatio. q[ui] sic est in legato sicut in relicto. vt
C. q[ui] di. le. cedi. l. j. s[ed] ar. 7. ff. q[ui] di. le. ce. nec sel. vñ d[icit] sus.
Annua si d[icit] tunc respicies caput anni. Anno si d[icit] in fine
tenebis anni. vt dices. 7. de muti. s[ed] s[ed] cui hoc anno. 7. ff. e. l.
q[ui] anno. s[ed] nūq[ui]d ē vna stipulatio vel plures. Rñ. vna ē. vt
ff. e. si stichū. s[ed] j. l[ed] legata sic relicta sint plura. vt. ff. de dona.
cā mor. l. senatus. s[ed] si. s[ed] que est rō. Rñ. q[ui] semel in stipula
tione inspicit cōditio stipulantis. vt si sit filius acq[ui]rat p[ro]ri. et
vna est actio. vt. ff. e. l. si fili[us]. s[ed] in legatis plures p[ro]siderant.
l. singulis annis. cū singulis annis cedat dies legati. 7. p[ro]les
sint actōes. vt. ff. de an. le. l. cū in annos. 7. q[ui] di. leg. ce. l. cum
in annos. s[ed] 3. d[icit] dicebat hāc esse d[icit] riam. q[ui] in stipulatione
est vna verboz p[ro]ceptio. s[ed] q[ui] ad rei veritates plures sunt
sicut legata. 7. facit p[ro] eo. ff. e. plurib[us]. s[ed] j. s[ed] sibi certe p[ro] alta
vba sunt facta. s. annua bina. trina die. Vel dic q[ui] ibi quozū
dā suā rectra. nec ob. q[ui] vna ē p[ro]ceptio. nā 7. in legato vna ē
k **Q**uod viuā. i. donec viuā. **conceptio.**
a **S**acta. s. rōe p[ri]mi anni. s[ed] rōne seq[ui]tū est in die quo. ad
quid. q[ui] añ annū nō debet. 7. cōditionalis quo ad aliud. nam
als nō debet nisi viuā. ar. ff. e. hoc iure. 7. l. in illa. vel dic q[ui]
est pure labnegatiua. i. nō cōditionalis.
b **P**erpetua. i. donec viuat. sic. ff. p[ro] l. j. fm q[ui] dā. imo

arbitrio soluetis tribui d[icit]bet.
neq[ue] em certū ē eo die i que p[ro]
missuz ē datū nō eē p[ro]miss[us]
is p[ro]terierit. **E**t si ita stipu
laueris decē aureos annuos
quo ad viuā dare spōdes et
pure facta obligatio itelligit
7. p[ro]petua. q[ui] ad tps nō pōt
deberi. sed heres petendo pa
cti exceptione submouebitur
Sub conditione stipula
tio fit cum in aliquem casum
differtur obligatio. vt si ali
quid factum fuerit vel non fu
erit. commutatur stipulatio.
veluti si ticius cōsul fuerit fa
ctus quinq[ue] aureos dare spō
des. **S**i quis ita stipulatur
si in capitolium nō ascendero
dare spōdes. perinde erit ac
si stipulatus esset cū moriet[ur]
sibi dari. **E**x cōditionali sti
pulatioe tñ spes est debitum

dic p[ro] omnia secula etiā post mortē. nā tpe nō tollit obliga
tio ipso. l. iure. vt sequit. vt. ff. de act. 7. ob. l. obligationum.
s. placet. 7. ff. de serui. seruitutes. sed per exceptōez vt sequit
tur. de hered. pe. 7. e. vt. ff. de act. 7. ob. l. obligationū. s. pla
cet. 7. ff. de serui. l. seruitutes.

iri. cāq[ue] ipsaz spem in heredē
transmittim[us]. si p[ro]uisq[ue] p[ro]ditio
extat mors nobis cōt gerit.
Loca etiā inseri stipulationi
solēt. veluti carthagine dare
spōdes q[ui] stipulatio l[ed] pure fi
eri videat. tamē re ipa hēt tē
pus iniectum quo p[ro]missoz
vtatur ad pecuniaz carthagi
ne dandaz. **E**t ideo si quis ro
me ita stipulet hodie cartha
gine dare spōdes inutilis erit
stipulatio. cum impossibil sit
repromissio. **C**onditiones
que ad p[ro]sens v[el] ad p[ro]teritū
tps referunt. aut statim infir
mant obligationē aut omīno
non differunt. veluti si ticius
consul fuerit. vel si meui[us] vi
uit dare spōdes. nā si ea ita si
sunt. nihil valz stipulatio. sin
autem ita se habēt statim valet
que enim p[ro] rerum naturam

c Sub p[ro]ditioe casu
i. in aliquā fortunaz
opinata. vt possit se
habere ad esse 7. nō
esse. qd de futur[is] tā
tū est. vt. j. e. s. cōdi
tiones.

d Differt. nā ante
euentū cōditiois ob
ligatio cessat. vt. ff. si
certū pe. l. nō oēs. 7. sic ea pendente nō ē debitor. sic nec he
res sub p[ro]ditioe institut[us]. vt. ff. fam. herci. si marit[us]. ar. 7. C.
de cōstit. pe. l. ij. in eo q[ui] dicit p[ro]ditionale debitor posse cōstit
tui qd nō posset nisi esset debitor. vt. ff. de consti. pe. l. j. Sed
dic q[ui] sufficit debitor spe. Itē nec illud interim debet. vt. ff. d[icit]
p[ro]sti. pe. id quod. Itē ar. p[ro]tra. ff. ex qui. cau. in pos. ea. l. i. p[ro]s
fessione. 7. ff. de ver. sig. l. creditores. s[ed] rōne spei creditores
dicunt. vt. j. e. s. ex conditionali.

e Si ascendero. s. posuit in affirmatiua conditione. nunci
negatiua r[ati]o.
f Spondes. s. v. aureos vel aliquid aliud.
g Moriet. similes sunt iste due stipulationes in h[er]e q[ui] mor
tuo stipulante in vtruz casu cōmittit vt heredes agant. naz
pōt obligatio ab herede sic incipere. vt. C. vt ac. ab herede
cōtra herede. l. j. dissimiles in hoc. q[ui] p[ri]ma cōditionalis. scda
in die que die certū est euenire. vt. ff. de cōdi. inde. nā. si licet
nesciamus quando. vt. ff. de cōdi. 7. de. l. j. 7. in aucten. de
nup. s[ed] deinceps. colla. iij.
h Ex conditionalis. spes autem non cessit vel venit dies. s[ed]
impura statim cedit 7. venit. vt. ff. de h[er]ed. sig. si cedere. sed i
illa que est in die statim cedit dies legati. s[ed] non venit vt. s.
e. s. in diem.
i Transmittimus. sic. C. de his qui ante ap. ta. l. j.
k Contingit. sed qualiter legatarius conditionalis legati
speciem ad heredem non transmittit. vt. C. de cadu. rol. s[ed] sin
autem. Rñ. in stipulatione interuenit factum stipulantis
volentis sibi prospicere. 7. sic heredi. vt. ff. de probat. l. si
pactum. quod factum non est in legatario. cuius factū inter
uenit. Et eodem modo responderetur in heredi. conditionali.
l Loca etiā inseri non solum cōditio vel dies.
m Tps. qd bon[us] iudex arbitrabit. qd dic. vt. ff. e. p[ro]tinu[us].

§. cum ita.

n. Repromissio. rōc. n. impossibilitat[is] stipulatō virtut[is]. vt. i. d. muti. si. §. si ipof. nisi v[er]q[ue] h[ab]et ibi. pcuratorē. et egisset q[ui]lib[et] cū suo vt eadē die fieret solutō. vt. ff. e. l. si. §. si int[er] col. Accu. o. Cōsul fuerit. sic. ff. si cer. pe. itaq[ue]. z. l. cū ad p[ri]us t[em]p[or]e.

p. Naturas. §. nec futura morant[ur] obligatōez nā etiā illa p[er] rez naturā certa sūt vt. ff. de iudi. sed z si restitua[re]. §. si §. Sz dic q[ue] ali[us] ē certū p[er] rez naturā. i. p[er] naturā rāle cursuz nature p[er] quē sola p[re]terita z p[re]sentia sūt certa. z ita h[ab]et accipi[er]e. z etiā illa futura certa sūt que nō h[ab]ent se ad v[er]tūlibet. vt si moriar. nā z hic nō morant[ur] obligatōez. vt. ff. d. p[ro]di. indebi. nam z si. z. l. pe. z se. z. ff. d. nouatio. si pupilli. z. l. qui sub p[ro]ditōe. z ali[us] ē in natura rez. i. i sciētia dei in q[ui] oīa q[ui] sūt v[er]tūlibet v[er]tūlibet futu[ra] sūt teste boetio tā q[ui] p[re]terita sūt. Item z ali[us] sūt mille anni an oculos ei[us] tāq[ue] hester na dies q[ui] p[re]terit. z d[icitur] p[ri]ma natura natura ta. sz scōda natura natura. q[ui]d idē ē q[ui] ipse de[us]. b. Morat[ur]. i. nō suspendit siue differit. Accur.

c. Incerta sūt. ff. de re. iu. l. i. totū. §. So. illa loq[ui]t[ur] i his v[er]bi p[ri]us solēntas extigit. vt. v[er]y. testes i testamēto. vt. s. d. testa. §. j. v[er] loq[ui]t[ur] in ill[is] casib[us] v[er]bi certa scia z intellect[us] de p[ri]nti ex igit in p[ro]tractib[us] puris. v[er]y. C. de dona. nec inuitus. hic aut[em] in p[ro]ditionali.

d. Nō solū. §. de stipu. q[ui] in vādo p[ro]sistit hucusq[ue] diximus nūc de his que in facto p[ro]sistit.

e. Subijcere. sic. ff. de p[ro]to. si. l. si.

f. Quātitas. ff. de arbi. l. nō aut[em]. §. Sol. nō interest q[ui] ad h[ab]et vt valeat cōpromissus. Inest t[ame]n q[ui] ad vtilitatē stipulatōis.

g. Probare. sz quō interesse. p[ro]bat. Rū. p. res. vt h[ab]et inu[er]s[us]. z. C. de sen. q[ui] p[ro] eo. l. j. nisi petat ex dolo alteri[us] tūc p[ro] solum sacramētū. vt. ff. q[ui] vi aut clā. l. semp. §. in h[ab]et interdico. z. §. se. z. C. vnde vi. l. si q[ui]n.

h. Sed si q[ui]dā fieri. puta i[ur]e romā.

i. Nō fieri. puta p[ro] florentiā nō ire.

k. Clausula. i. penal[is].

l. Aduersus. hoc reddid[er]it scōdo.

m. Nō fuerit. h[ab]et refer[re] ad p[ri]mus. z si ex vno capite sit pena cōmissa. nō cōmitteret plus. vt. ff. de arbi. l. si duo. §. si. nisi actū h[ab]et sit vt plures cōmittat. vt. ff. d[icitur] trasac. q[ui] fideicōmiss.

n. De duob[us] reis sit. Et q[ui] in stipulatō. d[icitur] q[ui] dicit[ur] est. s. ti. j. plures p[ro]sone interueniunt q[ui]q[ue]. ideo dicit[ur] de duob[us] reis sit. ac promit.

o. Stipulat[ur] h[ab]et d[icitur] re[us] sit. ille q[ui] rē aliquā stipulat[ur] a re nō a reatu dicit[ur]. z ecōtra re[us] p[ro]mittēdi qui ali quā rē p[ro]mittit. vt. ff. e. l. j. al[us] re[us] t[ame]n debitor d[icitur] vt p[ro]t[us]. C. de iur. ca. l. ij. al[us] d[icitur] re[us] qui cōuenit. vt

C. d. iudi. l. p[ro]p[ri]et[ar]i[us]. §. si q[ui]dē z dic vt. ff. e. l. j. p[ro]t[us] dicit[ur] z alio respectu re[us] stipulat[ur] z p[ro]mittēdi vt d[icitur] in glo.

p. Spōdeo. h[ab]et adiecto vt sint duo rei insolidū etiā iure v[er]ter[is]. vt. ff. e. l. reos. §. si. z. §. cū tabulis.

q. Rūdeat. ex interuallo. puta si diuerterint ad alios act[us] cōncos. vt. ff. e. l. duos. §. si. al[us] si nō ē extrane[us] act[us] d[icitur] dicit[ur] dicit[ur]. l. ci. q[ui]d mō d[icitur] p[ro]rat. ibi nā si p[ri]us z q[ui]d d[icitur]. ff. e. l. ij.

omniū interrogationē p[ro]missor respōdeat spōdeo. v[er]tūlibet utp[ro]ta vt cū duob[us] sepatim stipulantibus ita p[ro]missor respōdeat v[er]tūlibet v[er]tūlibet dare spondeo. Nā si p[ri]us t[em]p[or]e sponderit deinde alio interrogante spondeat. alia atq[ue] alia erit obligatio nec credat[ur] duo rei stipulat[ur] esse. Duo plu[us] resue rei p[ro]mittēdi ita sunt. meui decē aureos dare spondes. z si eodē. x. aureos dare spōdes. si respōdeant singuli sepatim spōdeo. Ex h[ab]et obligatōib[us] z stipulatōib[us] in solidū singul[us] debet z p[ro]mittētes singuli insolidū tenent. in v[er]tūlibet t[ame]n obligatōne vna res v[er]tūlibet. z v[er]tūlibet alter debitū accipiēdo v[er]tūlibet alter soluendo oīm p[ro]mittit obligatōez z oēs liberat. Ex duob[us] reis p[ro]mittēdi ali[us] pure ali[us] i die v[er]tūlibet sub p[ro]ditōe obligari p[ro]t[us]. nec impedimento erit dies aut p[ro]ditio quomin[us]

r. Duo rei. s. vt vna sit obligatio z vnus rei. sed sunt credito-

res duo z diuersaz rez. vt. j. e. §. ex huius.

s. Spōdo. h[ab]et actor vt fiat duo rei. z insolidū. vt. ff. e. reos. §. si. t. Ex h[ab]et obligatōib[us]. h[ab]et refer[re] ad reos p[ro]mittēdi. z q[ui]d se quis solidū z sit. ad reos sit. vt. p[ro]bat. §. statim.

v. In v[er]tūlibet. i. in v[er]tūlibet obligatō. nā vna est q[ui] ad vnū effectū vt. ff. e. l. ij. in si. sz plures sūt q[ui] p[ro]s tenet vt hic.

x. Debitū alter. i. reoz stipulat[ur].

y. Alter reoz p[ro]mittēdi.

z. Obligatōne. ille q[ui] accipit.

a. Liberat. ille q[ui] soluit. simil[is] lectio seu implicatō h[ab]et v[er]tūlibet. ff. de arbi. l. si duo. Vel dic q[ui] q[ui]libet istoz refer[re] ad v[er]tūlibet supradictū. z p[ro]t[us] fieri in stipulatōne duo rei. z in q[ui]libet genere obligat[ur]. vt. ff. e. l. candē.

b. Ex duob[us]. p[ro]t[us] sz nōne est hic impitas. q[ui]d esse nō d[icitur]. vt ff. e. l. eadē. §. sed si q[ui]s. Rū. fm. d[icitur]. q[ui]d ibi regulariter dicit[ur] fallit h[ab]et. vt. ff. e. si ex duob[us]. §. si. Alij. vt. p[ro]t[us]. dicit[ur] q[ui] h[ab]et nō est impitas cū adueniēte p[ro]ditōe. vel dic ambo eq[ui]l[is]ter teneant. sed adhuc medio t[em]p[or]e remanet impitas. Quare dic q[ui] in q[ui]ntitate debita vel re que debet. nō p[ro]t[us] esse impitas. vt ibi sz in alijs p[ro]t[us] h[ab]et. z. ff. e. l. si ex duob[us]. §. si.

c. Adin[us]. sed adueniēte p[ro]ditōne. sociuz poterit p[ro]uenire mandati fm quosdā. vel v[er]tūlibet nego. ge. vt. C. e. l. j. patz §. p[ro]stitui posse pure duos reos debendi z quemlibet insolidū conueniri. C. e. l. j. hodie contra etiā si hoc actum est exp[ro]sum nisi altero absente vel inope existente. vt in aucten. de duo. re. §. j. nisi renunciatum fuerit illi constitutioni. C. de pac. vt. C. de pac. l. pe. et. ff. de mino. l. si in d[icitur]. Accur. florentinus.

De stipulatione seruo.

De stipulatione seruo.

Seruus dñi. q̄ dñs caput ē serui. vt. ff. de nora. §. ois
ex sua em̄ p̄sona nil p̄t. vt. ff. de re iud. l. fui. r. l. q̄
attinet. nisi exq̄ manumittit̄. tūc em̄ ic̄pit b̄re. caput
vt. ff. de ca. di. hodie.

In plerisq; h̄ p̄
terea dicit̄. qz heredi-
tati futū fieri nō p̄t
nisi i tribus casib; vt
ff. d. fur. hereditarie
r. l. sc. Atē pp̄t vsū-
fructū q̄ seruo here-
ditario. p̄mitti nō p̄t
vt hereditati quera-
tur. vt. ff. e. vsufru-
ctus.

Defuncti. si her-
dis. vt h̄c. r. §. d. he-
re. isti. §. seru. r. ff.
de acq. re. do. here-
ditas. Et que sit rō
q̄re p̄sonā defuncti et
nō heredis. dic vt di-
cto. §. seruus.

Hereditari. sic
ff. d. iniurys. l. j. §. q̄-
tiens autē.

Sive sibi. nisi in
casib; vt cū factū ē
in stipulatione. quo
casu nō acq̄rit. vt. ff.
pri. §. et cū opas a
libero stipulet. vt. ff.
e. l. anpe. §. si seruus
meus. r. in alijs casu

bus quos no. ff. e. l. j. r. l. se. §. n̄quid filius p̄t stipulari fra-
tri suo in cadē p̄tate existi vel seru. cōseruo suo. Dico qz sic
qz seru. p̄ seruo stipulari p̄t vt h̄c. §. si frater fratris. ar. C. de
diuer. rescrip. l. j. Itē qz vox filij vox p̄ris intelligit̄. r. vox p̄
ut vox dñi intelligit̄. vt. ff. de iuri. sti. et qui. §. post mortē. ff.
de r̄ho. ob. l. dñs. r. l. se.

Impsonaliter. nullius facta mētionē. i. v. l. p̄prio nomie
vel appellatiuo. vel facta mētionē de noie appellatiuo sed
nō p̄prio. vt. §. de exhere. li. §. j.

Acquirere. vt ex cā. p̄fecticia. r. aduēticia. isto iure quod
dic. vt. §. p̄ quas p̄so. no. acq. §. j.

Sed cū factū. Sed si stipulat̄ seru. sibi scribi libz. r. sit fa-
ctū. nōne acq̄rit dño. Rñ. sic. r. qd̄ h̄c dicit. §. cū factuz rē.
l. a seruo faciendū nō ab alio vel etiā a dño.

Omnimō. sic. ff. de vsu. r. ha. plenū. §. §. si vsufu.

Cōtinēb̄. sic. ff. de cōdi. r. dem. §. qui heredis.

Ire. hec r̄ba expone. vt. §. de serui. in prin. r. ff. de ful.
rus. p̄. l. j. Et no. qz p̄ r̄ba loquit̄. aliud si p̄ nomen. puta iter
tunc dño acq̄rit. vt. ff. e. si cōmunis.

Etia dñs. subau. phibere nō dz. q. d. dēret phiberi. §. §.
p̄tra. §. p̄ quas p̄. no. ac. §. non solū. r. §. de his q̄ sunt sui vel
ali. tu. §. j. Sed nō est p̄tra. qz r. h̄c acq̄. dño cōmodū. nam
ad sui dñi vtilitatem ibit̄ seruus.

Seru. cōis stipulādo impsonalr. vel sibi vel dñis suis
sub noie appellatiuo. ali d̄ si p̄pria noia exp̄sit. nā tūc acq̄rit
tur p̄ virili nō p̄ portioe dñi. §. §. qd̄ si p̄p̄riū nomē r. appel-
latiū. Rñ. si p̄ponat p̄p̄riū p̄ virili. si appellatiū p̄ponat
p̄ dño. vt. ff. d̄ sti. ser. l. si seruus cōis. r. ff. de sta. li. l. ita. §. j.

Noiatim. p̄prio noie. vt. ff. de exbe. li. §. j. vel appellati-
uo dñmō intelligat̄ de quo dño dicat. vt. C. de li. p̄re. l. iij. et
ff. si cer. pe. l. certuz.

Stipulat̄. hoc disiuētū. i. dñisim exaudi. Sed quid si
vñ iudic̄ seruo. r. ipse alteri stipulat̄ est noiatiū. Distingue

ab eo qui pure obligatus est
petatur.

De stipulatione seruum

Seru. ex p̄sona dñi ius
stipulādi h̄z s̄z r. here-
ditas in plerisq; p̄so/
ne defuncti vice sustinet. Itē
qz qd̄ seru. hereditari. an a-
ditā hereditatē stipulat̄ acq̄rit
hereditati. ac p̄ hoc etiā here-
di postea facto acq̄rit. Si
ue autem domino siue sibi si-
ue conseruo suo siue imperso-
naliter seruus stipulet̄ domi-
no acq̄rit. Idē iuris ē r.
in liberis qui i potestate p̄fis
sunt. ex quibus causis acq̄re-
re possunt. Sed cum factū
in stipulatione continebitur.
oimodo persona stipulantis
continebitur. veluti si seru.

De diuisione stipula.

ex cuius re. vt si ex re subentis si querat. als noiato. vt. C. p̄
quas p. no. ac. l. si. §. §. r. ff. e. p̄inde. §. si. r. l. se. l. j. antiq̄ aliter
distinguant.

Seru. vñ. nā cū sua sit ampli. queri nō p̄t. vt. §. d̄
le. §. §. si rē. r. ff. de ac. sic itaq; restat ergo vt solt alteri q̄raf.

stipuletur. vt sibi ire agere li-
ceat. ipse enim tantum probi-
berī non debet. non etiam do-
minus eius. Seruus com-
munis stipulādo vnicuiq; do-
minorum p̄ portioe domini
acq̄rit. nisi iussu vnius eoz
aut nominatim cui eozuz sti-
pulat̄ est. tunc enim solt ei
acq̄ritur. quod si seruus cō-
munis stipuletur. si alteri ex
dominis acq̄ri nō potest. so-
lidum alteri acq̄rit̄ veluti si
res quam dari stipulatus est
vnus domini sit.

De diuisione stipulationū

Stipulationū alie
sunt iudiciales alie p̄-
torie alie cōuētiona-
les alie cōmunes tam preto-
rie q̄ iudiciales. Iudiciales
sunt duntaxat. que a mero

Aliud si ex re vnus
stipulet. tūc oib; q̄
rit. s̄z cō. di. iudicio
reddetur cum agit
communē diu. pro
isto seruo. p̄t etiam
deducere q̄ soci. su-
us lucrat̄ erat et sti-
pulationē facta et re
b; suis reddidit illi ex
cui re q̄rit. vt. ff. e. §.
ex re. §. j.

De diuisione sti-
pulationū. rubrica.

Stipulationū. simile p̄ omnia. ff. de r̄ho. obli. sti-
pulationū.

Iudiciales. quando iudex cognoscit de aliq̄ cau-
sa etiam pendente causa principalis incidenti. r. fa-
cit interponere cautionē. r. dicunt iudiciales a iudicio.

Pretorie. sunt quando non audit̄ iudex aliqua d̄ causa
sed principaliter. vt talis cautio interponat̄. veluti damni ē
facti. r. cantio legatorum p̄bandoz. r. talis est differentia in-
ter ea que dicta sunt.

Conventionales. que ex cōuētioe partū sūt. r. de his
certum est r. planum.

Comunes sunt. veluti tempu. sal. fore. Sed quare d̄-
cunt aditōes. Rñ. qz principaliter p̄t adiri iudex vt̄ inter-
ponat̄ cautio. cuz pupillus h̄z tutorem qui non satisfecerit
rem pu. sal. fore. sic diceret pretoria. potest vero adiri iudex
nō p̄ncipaliter vt cautio de illa interponat̄ sine atiqua cau-
sa. veluti cum pupillus non habet tutorem potest petere co-
ram iudice. r. iudex qui dat tutorem ex officio suo facit inter-
poni cautionem tempu. sal. fore. r. ita dicit̄ iudicialis. Itē
quidā dicunt illā cautionē rem ra. ha. esse communē qz cū-
q; interponitur a procuratore actoris. q̄nc̄ a procura. rei.
vt. ff. de procura. l. pomp. §. sed r. is qui. vel alta ratione di-
cit̄ cōmunis. veluti cū p̄curatorio noie p̄uenit iudex. ex offi-
suo dz facere vt cautio rē ra. ha. interponat̄. r. tūc ē iudicial.
p̄toria ē q̄ q̄s p̄mitit̄ mibi q̄ p̄mittere rē ra. ha. mō volo q̄
p̄mittat̄. r. sic p̄ncipalr ad istā stipulatōz vado ad p̄tores vt
ip̄a interponat̄. Hec ē cōis r. alia cā q̄ sup̄ior. nā hec p̄uenit ad
st̄. at cā iudicis ex p̄tōe. vt. ff. rē ra. ha. l. int̄dū. Itē iudici-
alis. qz interponit̄ a p̄cura. cū dubiū fuerit an h̄eat m̄datū. vt
C. de p̄cu. l. j. r. C. de satisfda. l. j. als nō possit re. exp̄iri. qz
nō admittit̄ r. de satisfda. §. pe. Alij dicūt eē cōe. qz a p̄cur.
rei q̄nc̄ interponit̄ nō solt actoris. vt. ff. de p̄cu. nō soluz. §. si
stat. r. §. rursus. r. §. si. r. l. pomp. r. l. si delinctus.

Pretorie. s. cū h ponit ptozie vt spēs opposita iudiciali. qre. ff. de pre. st. l. j. in pñ. ponit vt gen. s. ptozie. Rñ. sibi aliter accipit iudicial. s. a iudicō. h a iudice. vt. ff. mā. l. luci.

Judiciales. s. stipulatioes. **D**e dolo. vt si ago pignoratitia. caues ne fuitutes dolo paderis. vt ius rei in aliquo leseris. vt ff. d. pig. ac. creditor. **I**tem si reuēdi. agā. p re quā suscepisti iaz lit. ptes. caues d dolo ne alienaueris vt manumiseri seruuz. vt. ff. de rei vendi. si post. sic. e. ff. mā. si p curator. s. pc. z. l. sc.

iudicij officio pificiū veluti de dolo cautio vlt psequendo suo q i fuga e d fstituēdove p̄cio. **P**retorie sunt q a me ro p̄tor officio pificiū veluti dāni infecti vel legatorum **P**retorias aut stipulationes sic exaudire optet vt i his etia p̄tineant edilitie nā z he a iurisditōe p̄tor veniūt. **C**ōventionales aut sūt q ex cōuētōe vtriusq p̄t accipiūt. hoc ē neq iussu iudicij neq iussu p̄tor s̄z ex p̄uentōe p̄trahētū quarū totidē genera sūt quot p̄t ne dixerim rerū p̄trahēdaz. **C**ōmunes stipulationes sūt veluti rē saluaz fore pupillo.

De psequendo. vt si metu mihi abstulisti frū quē postea p dideris caues de eo psequendo vel eius p̄cio restituēdo. vt. ff. q me. cau. si cū ex. s. q si hō. **I**tem q redibet z nō hz seruū quē reddere d. qz aufugit. d. z cauere emp̄tor de psequendo seruū z si h̄t poterit restituat v̄ditōri. vt. ff. de edil. ed. l. redibere. s. si. sic. z. ff. de p̄di. cā da. si pecuniā. s. pe.

Ue pro vel. **P**retorie. stipulationes. **A** micro. i. puro. sic q non iudicis officio. s. tali quali z superioru casu.

Dāni. vt. ff. de dā. infec. l. p̄tor at. s. cū q. **D**icit z alio respectu p̄toria illa q ab initio exigit. siue sit p̄toria inuentōne siue ciuili. siue q̄cūq mō inuēta. ex eo. s. q p̄tor eā approbat vt. ff. de d. sig. l. lege. z h̄ sensu cōprehēdit p̄orias z iudiciales z cōes. z oēs p̄ter p̄ventionales z ita accipit. ff. de p̄to. st. l. j. sic est de adop. vt. ff. de adop. l. ij.

Ed legator. vt. ff. vt leg. vt fideicō. no. ca. l. j. j. rñ. **E**dilitie stipulationes. edilitie vt si aial tibi v̄do. d v̄tūz et cauere debeo. vt. ff. de edil. edic. l. itaq. z. l. si v̄dit.

Ueniūt cū ediles erāt ex p̄torib. vt. s. de iur. na. s. p̄ponebat. s. q̄ erit intelligibil d̄z in p̄torias z iudiciales. cū h̄ ti. accipit p̄toria z iudicial. Rñ. qz p̄toria a p̄toze mortuo inducta est. s. iudicial a iure p̄sult alijs. **I**tem in p̄toria inuentas iudicē ob h̄ ipm p̄ncipaliter adiri. sed in iudiciali p̄ conseq̄tia. vt p̄z ex sup̄dictis creplis. **I**tem iudiciales vage sūt p̄ totū corp̄ iuris. s. p̄toze s̄z z ipe sūt vage. cōprehēse tñ sūt s̄l in vno ti. vt. ff. de p̄to. st. l. j. **I**tem potes notare q̄rtā d̄ram vt no. ff. de d. ob. l. v. s. ij. s. z d̄ns **I**o. addit aliā d̄z d̄ d̄cēs qz p̄toze sūt q̄ p̄ solū ordinē imponūt. z iudiciales q̄ p̄ quēlibet aliū iudicē.

Cōuētōnales pene. id dicit pene. qz i q̄busdā valz ali p̄t. vt v̄ditio in libero hoīe z s̄lib. vt. ff. de p̄. emp. l. z liber. i. z. de p̄. emp. s. si. in q̄busdā nō valet stipula. vt. j. ti. j. j. rñ. in h. s. j.

Quaz. i. cōuētionalitū. **C**ōtrahēdaz. s. cō genera. i. q̄t possum d̄cere eē genera p̄ctū. tot sūt genera stipulatiōnū. i. v̄bicūq̄ p̄ p̄bi tibi p̄t sit pulatio inuenire. nā stipulatio ē p̄ct. vt. ff. de d. sig. l. labeo

Cōes. abnegatiue lege. i. nō p̄toze tñ. vt iudiciales tñ. vt p̄uētōnales tñ. s. p̄rim ex vno p̄tim ex altero naturā accipit. nā si nō canerit tutor pupillo h̄ ipm peti p̄t. z q̄ ad hoc h̄z naturā p̄toze si pet̄t tutor. z p̄ p̄c̄q̄s p̄stā satisfatio. z in h̄z naturā iudicial. vt. s. d̄ satisfda. tu. s. j. s. z h̄ hodie plenius. vt. ff. de d. ob. l. v. s. p̄toze. vbi est h̄ ti. de verbo ad v̄bū. **I**tem si petatur hec satisfatio ab alite o nitor vel curatoz ex p̄c̄q̄tia peti tur z nō p̄c̄se. vñ. z. l. h̄z naturā iudicial vt. ff. d̄ adm̄. tu. l. ij. j. rñ. z. s. de satisfda. tu. vt. cu. s. j. z. s. ij. **U**ic cōes alio mō vt. j. e. s. s. s. fm hoc ois p̄toza potest eē cōmuns.

Nā z p̄toze iubet rē saluā fore pupillo caueri z interdum iudex si aliter expedire res nō potest vel de rata stipulatio agitur. **D**e inutilibus stipulatiōib.

Omnia res q̄ d̄nio n̄ro subijct. i. stipulatiōez deducta p̄t siue mobili. s. si siue immobili. **I**tem si q̄s rem q̄ in rerū natura nō est aut esse nō p̄t dari stipulatio fuerit veluti stichū qui mortuū sit quem viuere credebat aut hippocēthaurū q̄ esse nō possit iutilis erit stipulatio. **I**dem iuris est si rem sacram aut religio

Et pretor. scilicet mortuus. cuius verba non habemus

sed sententiam. vt. s. de satisfda. tu. in prin. s. j. **I**udex. i. v̄tūz.

Nō p̄t. qz sp̄ote nō vult satisfdare ex p̄cepto mortui p̄tozis. vñ inustus cōpellit a iudice viuo.

De raro. hec est cōf. z alta cā q̄ sup̄ior. nā hec est p̄uētōnalis q̄nq. vt si fiat extra iudicij ex p̄uētōne. vt. ff. r̄. ra. ha. in erdū. **I**tem iudicial q̄n̄ interponit a p̄curatore actoris cuz dubiū est an sit p̄curator. vt. C. de p̄cu. l. j. z de satisfda. l. j. als nō potest res expediri. cū nō admittat. vt. j. de satisfda. s. pe. **I**lij dicit cā cōem. s. d̄ raro. qz z a p̄curatore rei p̄statur q̄nq̄ nō solū actor. vt. ff. d̄ p̄cu. l. nō solum. s. si stat. z. s. si casus. z. s. vlti. z. l. pomp. s. ij. z. l. si defunct. s. vlti.

De inutilibus stipulatiōib. **R**u.

Omnia res subijct. i. subijcti p̄t. Sūt cūi quēdā res q̄ nō p̄t esse in n̄ro d̄nio. vt qz nec sūt nec fuerūt. i. in rez natura. vt. j. p̄ri. s. v̄l si sūt est impossibile d̄ natura. vt i sole z luna z similib. vt. j. e. s. s. z impossibil. vt de facto vt aureū montē. vt. ff. de test. li. cū heres. s. j. v̄l hoim dispositōe. vt res sacre z religiose z sancte z publice z in vsu publico p̄sistētes. z alie siles. vt liber hō ex sui natura. vt. j. p̄ri. s. z. s. de rez d̄ni. j. rñ. z. s. nulli. z. ff. de d̄. ob. l. inter stipulantē. s. sacram.

Mobil. cui appellatiōe z p̄ se mouētia vt equi p̄tinent vt. ff. d̄. sig. l. mouentiū.

Rerū natura. i. apud aliquos hoīes. sic. s. d̄. ob. s. cō d̄tōnes.

Credebat. maxie subaudi naz idē si sciret moeruum. nisi mora debitoris p̄cessisset mortem. vt. ff. d̄ p̄si. pe. l. p̄missor z. ff. de d̄. ob. inē st. s. si stichū. que est p̄tra.

Hippocēthaur. aial forte natū ex cō z thaurō qd̄ nūq̄ fuit visus. vñ orati. humano capiti zc.

Inutilis. i. vitiosa. qz p̄ ius est. **I**dē iur. s. vt sit inutilis. **S**acram. licet nō valet stipulatio. vt h̄c valet tñ venditio inter ignorantes vt actio d̄tur. vt. j. de contrahē. emp. s. si. z. ff. de contra. emp. l. et liberti. z. l. sed cessus. Sed que

est rō. Rñ. qz in venditōne nō ē necesse trāfferri dominium in stipulatōe sic. vt. ff. de cōtra. emp. 7 ven. l. si ita. 7. §. si. 7 est filia qre qd pōt rem alienā vendere. vt. ff. de pben. emp. l. rē hz nō obligare. vt. C. que res pig. ob. pos. l. q. liberos. qz i pig noze d3 ius constitui creditori vt sibi det hypothecariā acti. i venditōe sola traditio cū obligatōe cui cōtis sufficit. vt. ff. d pig. l. q. nōduz. §. qd dicit. 7 d act. emp. l. ex empto.

Religiosa. hec vba expōe. vt. s. de re. di. §. nullius. 7. §. religiosum.

faz quā humani iuris eē cre/ debat. vel rēpublicā qvlib^o populi ppetuo exposita sit vt forz vel theatz vel libez ho/ minē quē seruū eē credebat^r vel cui^o cōmerciū nō habue/ rit. vel rē suā dari quis stipu/ letur. Nec impendēti erit sti/ pulatio ob id q publica res i priuatū deduci potest. 7 ex li/ bero seruus fieri potest et cō/ merciū adipisci stipulator po/ test. 7 res sua stipulatoris de/ sinere esse pōt. s3 ptnus in/ utilis est. Item contra licz in initio vtiliter res in stipula/ tū deducta sit. si postea in ea rū causaz. de quib^o supra di/ ctū est. sine facto^o promissoris

Ulib^o. al si non est in vsu pōt aliena ri. vt. ff. d pbe. ep. s3

cellus. j. rñ. 7. l. pacta. §. si. 7 sic. ff. de via pu. l. viam. 7. l. ubi reddi ius. vt. ff. de iusti. 7 iure. l. pe. l. p. rēru ve naliū. sed foris est bursa. f. Theatrū. expone. vt. s. de re. di. §. vniuersitatis. §. Credebat. idē si seiebat. vt. j. p. §. 7. ff. d. ob. inē sti. §. sacram ibi casum em. 7c.

Cōmerciū. gñale nomē est ad oēs pōt. vñ dicit aliq̄s ha bere cōmerciū rei qñ p emp. vel alio mō p̄t eā hēre. qre iude^o nō hz cōmerciū xp̄iani mācipij. vt. C. ne xp̄iani mā. iij. 7c. vñ si iude^o iudeo p̄mittit tale mācipiū nō valz. vel xp̄ianus iu deo vt hic. si aut xp̄iano p̄mittat iude^o valet. vt. ff. de vbo. ob. multū interest. 7 de le. f. apud iul. §. si. Accur.

Suā. nā cū sua sit plus sua fieri nō p̄t. vt. s. de le. §. sed si rē. 7. §. d ac. §. sic itaq. nisi rōe possessionis apud aliū p̄sture vt. ff. d pbe. ep. l. si in ep. §. iij. vel nisi sub p̄ditōe. dū tñ veniē te p̄ditōe stipulator res eē desierit. vt. ff. d. ob. si rē meam. h. p̄ totū. i. stat. qz pura stiplo suspēdi nō pōt. vt. ff. d sti. ser. l. vsufu. sec^o i alijs acub^o viuoq. vt. ff. cōia. p. l. si in si.

Ite §. i. ep̄rio. nā. s. dixit qñ ab initio res erat sacra vel si mltis. s3 p̄ ea desijt. nūc ep̄ qñ pu^o nō sacra s3 p̄ ea fit.

In eaz. i. sacra vel religiosa vel filis. vt. s. pri. §. n.

Sacro. qd est cū erat res aliena. al s si sua sp suo facto. fa ctū videt. etiā si alienauerit post tēp^o stipulatoris. idē si erat aliena dūmō post mortē. vt. ff. de vbo. ob. l. si seruū. §. j. 7. ij.

Extinguit. ar. §. s. de le. §. q si vno.

Similia. puta rē sacā cū erat pphana. 7 sic de singulis l. sacra. vel religiosa. §. s. pri. §. q.

Obligatōz. l. istā. B ē r.

Si quis aliū. p̄sus extraneū. stipulationē.

Obligat. 7 ē rō. qz nemo alienū factuz p̄mittere pōt. vt hic. 7. ff. de vbo. obliga. stipulatio ista. in prin. nisi pena pro mitta. vt. j. e. §. d. a vice. nisi in quinqz casib^o in qb^o p̄sumit lex interesse. p̄mitti nisi fiat vt in cautōe iudicio sisti. vt. ff. de vbo. ob. quotiens qd. itē in stipulatōe ista hēre licere. vt. ff. d vbo. ob. stipulatio ista. j. rñ. itē in stipulatione de rato. vt. ff. rez ra. ha. l. in stipulatione. itē in stipulationib^o edictijs vt sanū esse seruū venditū vel nō furē 7 filia. vt. ff. de cui. l. si itaqz qd. itē in stipulatione rēpu. sal. fo. nā cū sit p̄tōia exigit fide

iussor. vt. ff. de p̄to. sti. p. o. re. stipulat ergo pupillus hīs v/ bis a f. demissor. p̄mittis rē meā sal. fo. p tuto. vel curatorē. nā 7 his verbis ab eis stipulat. vt. ff. rēpu. sal. fo. l. j. 7. l. cuz pupillus. p̄tērea nōne qd semp p̄mittit p se 7 suos heredes ea facta que p aliuz p̄t explicari. vt. C. de pben. sti. l. si.

l3 p̄tra sit si nō p̄t p aliū fieri. vt. ff. e. cen t estm^o. §. id qd. 7. C. de ca. tol. l. j. §. vt ar Rñ. nō ē ali^o heres qz testator. imo idēz p̄sumit. vt in auct. d iurciurū. a mo. p. §. j. colla. vj.

deuenerit extinguit^o stipula/ tio. Et nec statū ab initio talis stipulatio valebit. lucū ticiū cū seru^o dare spōdes. 7 filia^o q natura em sui domino nō exempta sunt in obligatōez deduci nullo modo possunt.

Si quis alium daturum facturum ve quid p̄mittit non obligabitur. veluti si spōde at ticiū quinqz aureos da/ turum. Quod si effecturum se vt ticius daret spōderit obligat. **S**i quis aliq̄ ei cuius iuri subiectus sit stipu/ letur nihil agit. **P**lane so lutio etiā in extran eā psonaz cōferri pōt. veluti si quis ita stipuletur mihi aut seyo dare

Effecturus. tunc em suuz factū man

scite promittit. idem si dixit se curaturus vt fiat. vt. ff. si cer. pe. l. si. §. si.

Si quis aliū iuri id est dominio vt seruus domino cui ac qrit. vt. s. p quas p̄lo. no. ac. §. itē q seruū. itē ruerit tūa pater na vt filius patri. vt. s. p quas p̄lo. no. ac. §. j. itē obedientia vt monachus monasterio cui querit 7 se 7 alia. vt in auct. de mona. §. illud. coll. j. idē dicas de seruo fructuario. idē d vlturario. idem de seruo bona fide possesso. 7 libero bona fi de possesso. qui ex duab^o causis querit. vt. s. p. qd p̄lo. no. ac. §. de his. 7. §. idem placet.

Nihil agit. 7 est ratō quia inuente sunt 7c. vt. j. e. §. alte ri. 7. ff. de vbo. ob. stipulatio ista. §. alteri. fallit tamen in casib^o sedecim. In primis vt si stipulāris. interfit. quia sit tutor ei^o cui stipulatur tempu. sal. fo. Secundo quia procurator stipulatur dominus. Tertio si stipulēt creditori. vt. j. e. §. sed si quis. 7. ff. de verbo. ob. stipulatio ista. §. si stipuler. 7. §. si qd insulam. Quarto fallit in omnibus p̄torijs stipulationib^o. vt. ff. de p̄cto. sti. in oibus. vt est damni infecū. vt. ff. de dā. infec. damni. §. si. item iudicatum solui 7 similes. vt. ff. de p̄ cu. in cāe. §. si. item fallit in pcuratore p̄ntis. vt. ff. de vbo. obl. si pcuratori. et. ff. de pecu. l. pcurator. itē fallit in actore mu nicipuz ex cuius pacto queritur municipibus. itē in curato re furiosi 7 cōsimiliū psonarum et tutorum. vt. ff. de consti. pe. eū qui. §. si actori. itez fallit i iustitōre. nā sibi actio ex pa cto iustitū querit. vt. ff. de iustit. l. j. in fi. 7. l. ij. item fallit in iudice vel in notario vel in simili persona publica. ex quozū pactis et stipulationib^o alteri querit. vt. ff. rēpu. sal. fo. l. ij. 7. ij. 7. iij. j. iij. 7 in auct. de execu. 7 his qui cum. §. j. colla. tio. v. ij. et in aucten de heredi. ab intesta. §. ex his. collatio. itē fallit in creditore ex cuius pacto querit actio debito ri. ff. de pigno. ac. l. si cū venderet. j. rñ. item fallit si auns pa ciscatur dotem reddi nepu quam etiam in potestate non ha bet. vt. ff. solu. matr. causi seyus. item fallit in procuratore vendentis. vt. ff. de act. emp. in §. si pcurator. item fallit in deponēte si paciscat aliq̄ rē restitui. item fallit in cōmodante faciente simile pactum. vt. ff. de positi. publi. 7. C. ad x. h. ff.

res. Item fallit in donatō simile pactū faciēte in euentū alii-
cui⁹ deditōis. vt. C. de dona. q̄ sub mō. quortēs. Item fallit si
pater stipulet filio vel alij posito sub sua prāte post mortem
suā. s. patris. nā z filio q̄rit. l. z beres non sit. vt. ff. de h. ob. l.
q̄d cūq; s. si quis ita. si vero pure z nō post mortē. ip̄i stipu-
lāt querit. vt. ff. de
ver. obli. l. dñs suo
Dñs. n. casib⁹ ex pa-
cto vel stipulatione
alteri⁹ alteri querit
nō als vt hic. z. C. p
quas p. no. acqui. l.
f. cum em̄ sint specta-
les nō sunt trahendī
ad p̄sequētiā. vt. ff. d
le. z se. cō. l. q̄d vero
Sed. M. dicebat
hos casus facere re-
gulam. z si q̄s casus
esset illud spectale
est. z q̄d hic regula-
riter dicit. z. f. s. alteri
z. C. p. q̄s p. no. acq̄.
l. j. dicebat iure di-
recto nō valere. sed
vtiliter acq̄. pōt. et
sic fm̄ eum semp ex
pacto alterius q̄rit
q̄d falsum est cū pa-
trū intēsser directo v̄l
vtiliter q̄rere. vt. ff
d nego. ge. actō.

- a Acquirat. s. tantum.
- b Seyo. nō tñ heredi eius. vt. ff. de h. ob. cū quis. Item
hoc intellige statu hui⁹ adiecti nō mutato. als s. vt. ff. d so-
lu. cū quis. Item hoc intellige cū sit. p̄ref a stipulāte. als s. vt
ff. de solu. si quis stipulat⁹ fuerit. x. s. j. Item l. z solui possit ad-
iecto. nō tñ agere potest adiect⁹. vt. ff. de p̄sti. pc. sed z si filie
in fi. z. l. si vero.
- c Eo inuito qui stipulatur.
- d Possit. s. stipulatur.
- e Contingat nisi in casu. vt. ff. d eo q̄ certo loco. l. iij. s. idē
sul. sed ibi facta fuit solutio alibi q̄ fieri debuit vñ venit in-
teresse. vt. ff. de actio. s. loco in quo nō potuit dño p̄iudicare
accipiēdo forte adiectus. vt. ff. de regu. iu. nō debet. l. z ipe
dominus possit. vt. ff. de eo quod certo loco. l. certū in fi. et
l. si. in fi.
- f Ille. s. stipulatur.
- g Mandati. nūquid adiect⁹ mādanti semp tenet. M. dicit
q̄ lic. vt hic. z. ff. de ver. ob. iul. s. si. nam semp tacitū mādā-
tum z si nō exp̄ssum interuenire dicebat. z in absentia z sine
nūcio vel eplā q̄d est s. ff. d pecu. l. j. s. j. quare dicem⁹ q̄ mā-
danti agitur si intercessit mandatum. vt quia p̄ntē adiecto fu-
it stipulat⁹. vt hic. z. ff. de ver. ob. l. iul. s. si. z. ff. man. qui si
dem. als agit nego. ge. cum non sit procurator. vt ff. d solu.
l. vero p̄curator. s. interdum. z. ff. de ob. q̄ ex quasi cōtrac. in
p̄xi.
- h Quod si quis. valebit. s. p parte dimidia. vt subijct. vt
ff. de eo quod certo loco. l. iij. s. si quis. Et collige q̄ non vi-
tiatur vtile per inutile. sic. ff. de ver. obli. l. j. s. sed z si mibi.
argu. contra. ff. de arbi. l. parui. als p̄ditus. s. j. z dic vt ibi.
Recurtus.
- i Nō pl⁹. vt. ff. de ver. ob. si mibi. s. s. ff. de p̄. emp. l. fun-
di. s. z dic vt ibi. Recur.
- k Et vero qui acquiris. sic. ff. de ver. obli. l. dñs seruum.
z. ff. de contrahen. et cōmit. stipu. l. ij. z. ff. de pact. z herede.
s. non.
- l Sūq. cum vna p̄sona censent pater z filius. vt. C. de im

pu. z alii sub. l. si. sic z in seruo z in dño nō est eadē vox. vt. f.
e. post mortem.
m Acquiri. vt in p̄fectio peculio z aduēctio q̄ ad vsum
fructum. vt. s. p quas p. no. acq̄. s. j.
n Preterea inutilis. interdū in totū interdū p parte.

gar⁹ fuerit. nō respōdeat ve/
luti si q̄s decē aureos a te da-
ri stipulet tu q̄nq; p̄mittas. v̄l
cōtra aut si ille pure stipulet
tu sub deditōe p̄mittas. v̄l cō-
tra. si mō. s. id exprimas idēz
si cui sub deditōe v̄l i die stipu-
lāt tu r̄ideas p̄fitti die spōdeo
nā si hoc solū r̄ideas p̄mitto
breuiter videri i eandē diē v̄l
deditōez spōdiffe. neq; em̄
necesse est in r̄idendo eadē m
oia repeti que stipulatoz exp̄s-
serit. Item inutilis est stipula-
tio si v̄l ab eo stipuleris. q̄ tuo
iuri subiect⁹ est. v̄l si is a te sti-
pulet. S; seru⁹ quidez nō
solum dño suo obligari non
pōt s; nec quidē vlli alij. filij

- o R̄ideat. s. con-
grue. Diligenter tñ
at̄ede. q̄ v̄bi cūq; est
diuersitas. si inconti-
nenti placet diuersi-
tas stipulatoz vale-
at stipulatio. vt. ff. d
h. ob. l. j. s. cū adicē.
si aut nō placeat aut
est in q̄litate aut i q̄n-
titate aut in spē di-
uersitas in p̄mo ca-
su n̄lō mō valet. vt
hic ibi aut si ille zc.
z. ff. e. l. j. s. cū adicē.
z. s. i. q̄s i p̄licitier
si vero i q̄ntitate in
eo q̄d p̄sonat valet.
siue d̄trahat siue ad-
q̄ctat. vt. ff. d h. ob.
l. j. s. si stipulāte. q̄ ē
p̄. in alio nō. vt h. ibi
veluti zc. Si aut in
specie. aut p̄mittit
vna spēs p̄ altera et
tūc non valet. vt. f. e.
s. si de alia aut alia
adiecta. z ita copulatiue z tūc valet in alia nō in adiecta. vt
ff. de h. ob. l. j. s. sed si. Si aut plures stipulēt tūc aut copu-
latiue sūt facta interrogatio. z valet in eo q̄d responsus est
aut distiūctiue vt illam aut illam p̄mittis. quo casu valet si-
ue vtrunq; siue simpliciter respondeat z in vtraq;. Si vero
in vna nō valet etiā in ea licet in sūmis non vitietur alterna-
tiua. si respondeat ad vnam tñ. vt. ff. de ver. ob. l. j. s. si q̄s.
z. l. inter stipulantes.
- p Exp̄resserit. que enim in p̄fationibus dicuntur. in con-
tractibus repetita dicuntur. vt. ff. de ver. ob. l. titia. s. idem
respon.
- q Item inutilis. q̄ntū ad cūse vinculū. sed naturale p̄tra-
bitur. vt. ff. de condi. inde. si id quod. z. l. frater a fratre. s. j.
vnde fideiussor accedit. vt. ff. d fideiuss. in p̄xi. z bec vera sūt
nisi in castren. peculio vel quasi. nam tunc est loco patris. vt.
ff. ad maē. l. ij. z. ff. de col. bo. l. j. s. nec castrense. tūc enim
z cum patre obligatur z agit cum effectu. vt. ff. de iudi. l. līs
nulla.
- r Sed seru⁹. filij vero obligari ex omni causa. vt. ff. de iu-
di. tam ex contractibus z conueniri in solidum durante pa-
po. auctoritate tamen patris interueniente ad quod pat̄ cō-
pellitur officio iudicis. vt. C. de bo. li. quod non solum. s. j.
z postea nisi in sex casibus qui sunt. ff. quod cum eo. l. ij. ex-
cipe duos casus. vt in mutua pecunia ex qua non tenetur
cū effectu p̄pter exceptionem macedonia. neq; pater vt. C.
ne filius pro patre. l. j. Item in voto vel deo vel reipublice
facto. vt. ff. de pollici. si quis rem. s. voto. naz l. s. l. ex cō-
tractu vel quasi conueniat a p̄lato loci illius. hic tñ nō p̄ue-
nitur. vt. C. de epi. z cle. l. nulli et in aucten. d ec. ti. s. si quis.
coll. ix.
- s Stipuletur. vt. C. de pact. con. l. pactum do. contra.
Solu. maxime ibi positum abundat. sic. C. de test. manu. l.
fi. s. j.
- t Furiosus. negotium. s. obligatorum. idem in prodigo
cui bonis interdicitur est. ff. e. is cui. quia furio o similis est
vt. C. de cura furio. l. j. r̄. z. ff. de re. iu. l. furiosi. Item in
ii iij

mente capto. vt. s. de curā. §. f.
v **D**ōr. l. similiter. Accur.
x **D**upillus. l. pubertati. p̄xim^o vt sequit. 7 est rō. qz intel
lectum h3. vt. ff. de re. iu. in negocijs. Accu.
y **O**bligetur. l. alij. Acc.
z **A**uctate. sic. s. d
ayc. tu. i prim. sic. ff.
d pac. l. ius ciuile
a **I**nfant. i. vsqz ad
vii. añ. vt. C. d iur.
d libe. l. si infāti. j. rñ.
b **P**roxim^o. i. vsqz
ad. x. añ. 7 dimidiuz
7 sic proxim^o respi
cit. §. 3. cū dico pub
tati. p̄ximū. x. añ. et
dimidio. s. intellige
nā sic in masculis d3
fieri dimidiatio. i fe
minis in nono 7 di
midio. vt. §. q̄ ma. n̄
pos. §. fi. 7. s. q̄ mo.
tu. fi. j. rñ. so.

c **M**ultuz. nā dī
stat aliq̄tūlū vt i be
f̄ditate quā trāsmi
tūt infans. vt. C. d iu
re deli. si infāti. §. j.
sec^o in furioso. vt. C
de cur. fur. l. si. §. sin aut. 7 h3. §. 30. S3 certe sic poss3 dixit
se. qz vn^o pu^o alter magn^o alter p̄ximū tps h3 alter h3 inter
ualla dilucida. Dic ergo distat in stipulando in h. qz infans
sine intellectu stipulat s3 furiosus nūq̄. vt. ff. rempu. fal. for.
l. seruū pupilli. Itē dicit nō multū p̄pter p̄xim infantie q̄m
tellectū h3. 7 ideo corrigē staxi qd h dicit ibi. s3 in p̄ximis.
d **B**enignior. q̄. s. dicit ē. **e** **P**roximi. vt alios sibi
obligent. alijs vero nō obligent sine tutore. vt. s. p̄xi. §.
f **I**mpubes. aliud si pubes. nā obligat ac si eēt sui iur. vt
ff. c. l. si. §. nisi in duob^o casib^o. vt. s. e. §. itē inutil^o diximus.
g **P**re. s3 q̄ est rō de h ad pupillū cuz tutore auctore obli
get. Rñ. qdā q̄ ob h ipm dat tutor. s3 pa. po. est ad corrigē
dū. 7 est p̄eis. C. de bo. q̄ li. l. si. §. sin aut. Vel dic q̄ tutorem
h3 obligatū si male auctorat p̄ez nō. vt. C. de bonis que li.
cū oportet. §. sub hac m̄. h. si nō aut hypotheca.

b **S**i impossibilis. obligatōib^o q̄buscūq̄. vt. ff. d ac. 7 ob.
nō solū. sec^o est in vltimis voluntatib^o. qz tūc p̄ nō apposita
h̄. vt. s. de here. insti. §. penul.
i **C**ui natura. nō ita si h3oz p̄plexio sit. vt. ff. de p̄di. insti.
si n̄caus. Jo. §. tūc eū q̄m n̄ dicret impossibil. s3 n̄ possit

existere. vt. ff. de h. ob. l. si r̄ci^o. fm 230. 7 facit ad h̄ic. §. ff.
de re. iu. l. impossibilis. §. f.
k **P**ure. i. sine cōditōe. citā si d̄ses esset apposita. vt. c. l. in
stipulatione. §. fi.

l **S**tatim. cū spatio cuz quo solui possit. vt. §. e. §. fi. 7. ff. e.

auctore quidē patre^o obliga
tur. **S**i impossibilis cōdi
tio obligationibus adijciat.
nihil valet stipulatio. Impos
sibilis autem cōditio habet
cui natura impēdimento est
quominus existat. veluti si q̄s
ita dixerit. si digito celum at
tigero dare spōdes. At si ita
stipuletur si digito celuz non
attigero dare spondes pure^o
facta obligatō intelligitur. id
q̄s statiz petere potest. Item^o
verboruz obligatio inter ab
sentes^o concepta inutilis ē. s3
cum hoc materiam litium cō
tentiosis hominibus p̄stabat^o
forte post^o tempus tales alle
gatōes opponentibus 7 nō
p̄sentes eē. vel se vel aduersa
rios suos contendentib^o. idō
nostra constitutio p̄pter cele
ritatem dirimendarum lituz
introducata est. quā ad cēsari
enses aduocatos scripsimus
p̄ quā disposuim^o tales scri
pturas que p̄sto esse p̄tes
iudicant omnimodo esse cre
dendas nisi ip̄e qui talib^o vti
tur improbis allegatōib^o ma
nifestimis^o probatōib^o vel
per scripturam^o vel per testes

etū qui kalēdis. 7 d
Dōri. s. de h. ob. §.
§. ois stipulatio.
m **I**tes h3oz sic p̄
d̄ntēz impossibilē
ita p̄ ab̄ntiaz sit iur
lis stipulatio.

n **A**bsentes. ita l
telligē absētē vt au
dire n̄ possit vñ si ē i
turri vel a remotis
7 clamer valz stipu
latio si se audiat. ar.
ff. ad fil. l. j. §. ea. als
accipit multis mōis
vt. ff. de h. sig. l. absē
tē. 7 nō. in au. d̄ si d̄
tus. §. j. S3 p̄ ē. ff. de
dona. int. vi. 7. vxo.
l. ea q̄. S3 ibi inter
cesserat stipulatio an
absentiā cui^o verba

etiā int̄ absentes nūc reperit. Itē p̄. ff. de pact. l. labeo. i. p̄n.
S3 aliud in pacto q̄libz alio qd sine hmōi solēnitare fieri p̄t
s3 stipulatio nō. vt. ff. de pact. l. j. in fi. 7. §. de act. §. de p̄stitu
ta. Itē p̄. ff. de spō. l. iij. 7. l. v. S3 p̄t dici ibi spēale vt vale
at int̄ absentes. vel dic q̄ 7 p̄ stipulatōez fieri p̄nt spōsalia.
7 tūc inter p̄sentes vt h. Itē p̄sensu. l. solo fieri p̄nt spōsalia.
et tūc etiā inter absentes vt dicta. l. iij.
o **P**restabat. antiq̄tas. **p** **P**ost tps. id dicit. qz q̄n ēō
ueniunt post tps p̄tus talia opponunt.
q **T**ales. quales subijcit statim 7 nō rē.
r **E**t non. ecce allegationes.
s **C**onstō. vt. C. de p̄. 7 cōmit. st. optimā.
t **D**isposuim^o. loquitur iustianus auctor illius constitu
tionis.
v **S**cripturas. s3 qd si vn^o p̄ferat instim in quo cōtineat
cōtrahentes eē p̄ntes rome tali die alter bonū. dicit qdā q̄
neurri credif. alij q̄ bon^o iudex d3 aiaaduertere cui pot^o cre
dendū sit vt stipulator ip̄o tpe tenebat scholas bonū. stabif
illi insti quo p̄tinet ip̄m fuisse bonū.
x **P**resto. i. p̄sentes. **y** **D**imodo. no. standum
scripture nisi p̄tra p̄bef. sic. C. de p̄ba. cum p̄cibus. 7. §. eo.

§. si scriptura. et si. §. si. et si quoniam forma huius publicae. alio si putat si per scribente non valet. si scribente valet si est cum causa. ut in auct. de iureiur. a mo. §. f. r. C. de non numero. per generaliter.

3. Improb. s. prima facie que forte. pbe apparebit tandem. sic C. de epi. et de l. ois que circa p. n. fm Jo. a Manifestissimis. qz scriptura. b. Scriptura. s. alia qd est meli. c. Idoneos. omni exceptioe maiores. i. q nulla exceptio poterit eis opponi. ut C. de pben. et comit. sti. optima.

d. Toto die. no. q dies d3 inseri i instru mento et alia sunt neces saria ut dixi in auct. ut pponat nome im pa. et fae. C. de diuer. re. si q. S3 quod h p babif cu dies instru menti no debeat exhi beri. ut ff. de ede. l. j. §. editioes. Rn. tri b' modis petif instru mentu edi. Primo ut fundet intentionez ex instrumto rei actor. vel re' instrumto actoris fundet exce ptione. cu neutro ca su aduersari' vteref qd no debeat esse. et

tuc nulla ps instrumeti debet exhiberi. ut C. de eden. l. si. in fi. r. C. de testa. l. min. Scdo. s. qn aduersari' vtit. nam tuc edit vt videat an aliqd ei possit opponi. et tuc exhibet. s3 si ne die et psule ne materia det falsuz fabricandi. ut dicta. l. ff. de eden. l. j. §. editioes. r. ff. que ad modu ref. ape. l. j. §. j. Ter tio vt de falso accuset. et tuc etia cu die et psule exhibedu. ut hic. r. C. de ptra. et comit. sti. optima. r. C. de fide instru. l. fi. Alijs aut modis petif instrumeta edi vt tradi p varia gene ra actionu. ut ff. de eden. qda plone fut sed dicitis trib' mo dis petif edi. i. dc monstrari. Tte quod h est q hic pbat re' co tra iuris ordinem. ut C. de eden. l. q accu. Rn. h. ppter psum ptione q est h cu ppter scriptura. ut ff. de pac. iurege. §. qd sere. Tte nunqd duo testes hec pbates. s. altez pbeniu ab fuisse sufficiunt. Rn. sic. ut ff. d. testi. l. vbi. S3 none instrum tu vice duoz tenet. ut C. de fide instru. in exercendis. quare vide q in dubio p instrumto stare. S3 certe no directe co tradit instrumto. s3 p obliquu. s. se fuisse i scriptura quon dam facta rome. vt vt testis. vt vt ptrahes. si ho p euz dire cto dr ples q duo exigunt vt vincant scriptura. ut ff. de te sti. l. iij. C. de ptra. et comit. sti. l. optima. sibi alius numer' r. e. Vel dicas etia hic exigi tres. S3 nuqd si aliq testes dicat p instrumto. vel in eo scripti vel no. tot vel ples erunt necessa ri circa instrumtu. Rn. sic qz instrumtu p se vicem duoz te net vt di tu est. Item pter ipm sunt pbationes vt pontis. ut ff. de pig. ptrahat. Tte qd dicit eo die idez dicas si alio tali. qd hic esse no potuit. ut ar. ptra. de h. ob. §. loca.

e. Duo vt etia alio. vsmodo sit tui remor' loc' in q dr fu ille tpe q dr instrumentu esse factu. Rn. no potuit esse. ut ff. de h. ob. l. v. §. si. r. s. de h. obli. §. loca. Vel dic esse. i. fuisse sic. s. de his q fut sui vt alieni iur. §. in potestate. f. Post mortem. s. iure verustissimo qd hodie corrigat. ut in fi. huius. §. g. Eius. s. patris vel domini.

idoneos approbauerit i ipso toto die quo pficiebat instru mentu sese vt aduersariu suu i alijs loc' ee. Post mortem su am dari sibi nemo stipulari po terat no mag' qz p' a' mortem a quo stipulabat. Nec necis q i aliena ptate est p' mortez ei' stipulari poterat. qz p' is vt dñi voce loq videt. S3 r' si qs ita stiplet p' die qz moriar vt p' die qz morier' dari sp' des iutil erit stipulatio. S3 cu ia vt dictu' est ex p' sensu p' tra h' etiu stipulatoes valent. pla cuit' etia nobis i huc iur' arti culu necessariu iducere emen datioez. vt siue p' mortez siue p' die qz moriat stipulatoz si ue p' missor stipulatio pcepta est stipulatio valeat. S3 r' si qs ita stiplat' erat. si nauif ex

b. Uidet. vñ sicut ipse pater vt dñs sic stipulatio erat sti pulatio inutilis. ita et seruo talia vba dñre. vel filio. ut hic r. s. e. ci qui. et facit. C. de impu. et ali. substi. l. si. i. S3 cu ia. s. nunc corrigat. k. P' die. i. die pcedenti. mortem vt. ff. de fer. p' die.

l. Erat. s. olim. II. Dictum. sic. s. s. h. ob. §. sed hic.

asia venerit hodie dare spon des iutil' erat stipulatio. qz ppo stere' pcepta e. S3 cu leo icli/ te recordatois i dotib' eadez stipulatoez q p' postera nucupa tur n' ee reijcienda estiauit no/ bis placuit et huic pfectu ro/ bur accomodare. vt n' solu in dotib' s3 etia i oib' valeat hu ius in o' pceptio stipulatois. Ita aut stipulato pcepta ve luti si tui' dicat cu moriar da re sp' des vt cu morier' r' apd veteres vtil' erat. et nuc valet. Tte p' mortem alteri' recte sti pulamur. Si scriptu' in in/ strumto fuit pmississe aliqne p inde' h' atqz si interrogatone pcedete rñsum sit. Quoti/ ens plures res vna stipulato ne coprehendit si qd' pmissor simplicit' rñdeat. dare sp' deo

m. Placuit. ut. C. d. §. r. comit. sti. l. scrupulosam. n. Valcat. s. statz.

efficax aut erit post mortem. vñ ab herede et p herede incipiet actioe hodie qd olim no erat. ut C. vt act. ab here. r. §. l. j. o. Cenerit. post hoc verbu venerit est punctu. et subau. qn cumqz vel vsqz ad annu. si aut esset p' illa dictoem hodie no esset stipulatio inutil' etia iure veteri. s3 vtil' et pditional. ut s. de h. ob. §. sub pditione.

p. Propostere. pmo em d3 venire nauis fm natura pditio nalis stipulatois vt pditiois qz dari hodie.

q. Existimant. s. cu ita stipulabat mlter si sine liber' decet feris. pmitt' mibi dotem reddere vt de ea possim testari cum pus testari pponerbat. et ea mortua dotem reddi. ut C. de iu. do. si mlter. Ul' dic. fm Jo. cu stipulat' marit' sic si dabis mi hi. x. pmittis te mibi nuptura. pmo em nubere et postea da re debebat.

r. Placuit. C. de tes. l. p' posteri.

s. In omnib' s. obligatoib'.

s. Exceptio. exactio. als coceptio. n' fit post conditionem existentem. ut C. de testa. p' posteri. in fi. et facit ad hunc. §. f. q non sit curandus ordo scripture. ff. de pecu. le. l. quidam. r. s. de le. §. ante. r. ff. de solu. non entz. ar. §. ff. de usufruc. l. quotiens. ff. de fideicom. li. l. generaliter. §. q quis ergo cu3 similibus. Sol. aut queris de prelacione plone. et hic tunc seruat' ordo scripture. et est ratio quia platio ex ordine co sideratur. aut queris an valeat scriptura vel testamentu. vt inquantu debeat accepto ferri. et tunc no seruat' ordo. s3 ius solum seruat'. als vt soluitur dictum. quia aut pstat de sen tentia legum tradi voluntate testatoz. et hoc cum ordo non spectatur. et est ratio. quia sensu et no verba spectamus. ff. d. adimen. le. l. iij. aut dubitat. et tunc spectat' ordo scripture. et est ratio quia in dubijs.

t. Ita autem erat vt. ff. de bo. auc. su. pos. l. hereditari um. v. Scriptum. nunquid idem sit si testes dicunt aliquem promississe vt etiam tunc

intelligat interrogatio. videt q sic. C. de fi. instru. in exercē
dis. **S** in p̄dico. vt. C. de vsur. l. j. z ē rō fm 30. qz testes n̄
sic in iure instructi sunt. vt in ista que a iurepiti sunt.

a **P**erinde. nisi cōtra. p̄bet. vt. ff. de pac. iuregē. §. q. de.
b **S**ponderit. als r̄ndeat. **A**ccur.

c **C**ontrahit. imo
videt nō valere cuz
sit diuersitas in r̄n-
dendo. vt. §. e. §. p̄te
rea. **S**ed distingue
vt ibi dixim⁹.

d **E**x plurib⁹. r̄n.
si volum⁹ in oibus
teneri. als tenemur
t̄m in his in quibus
r̄ndem⁹. vt. hic. itez
z sufficit simplex r̄n
sio vt dixim⁹. cū eq̄-
p̄t ei q̄n ad oē r̄n-
det. sic. ff. de x. obl.
l. r̄cia. §. idē r̄ndit. z
§. e. §. p̄terea.

e **A**lteri. sic. ff. de
x. obl. stipulatio ista
§. alteri.

f **S**updictū ē. vt
§. e. §. si q̄s alij. **H** in
fallit in multis casu-
bus vt ibi diximus
Et nō. h. q. trib⁹ mo-
dis alij stipulamur
nā interdū directaz
acquirim⁹ actiōem.
subaudi alteri stipu-
lādo. vt filius patri

seruus dño. z cōtra. vt. §. e. §. si q̄s alteri. z. §. ei q̄. q̄nqz vt
lē. vt tutor pupillo. z i filib⁹ rōe officij. vt seruus public⁹. vt
ff. de p̄sti. pe. l. eū q̄. §. pe. z. ff. r̄p̄u. sal. fo. l. itij. interdū nullā
z tūc necessaria ē pena vt hic dicit. **I**tem nō. q. hoc vltio casu
verba stipulationis z sortis z pene p̄n: formz r̄i trib⁹ mōis
aut em sic dico. p̄mittis mihi q. dabis illi z eodē mō penaz
aut sic promittis illi q. dabis ei z eodem modo penam.

Et in his duobus casib⁹ nō valet neqz sortis neqz pene pro-
missio. s. alind q̄n deberet vtilis vel directa acquiri vt in p̄-
mis duob⁹ casib⁹. vt. ff. de p̄sti. pe. l. eū. §. si actori. z. §. iul. et
hic. **A**ut sic. p̄mittis mihi q. dabis illi. aut penā mihi n̄n sti-
tuloz. qz z tūc hz locū qd̄ h dicit. aut quarto mō dico p̄mit-
tis q. dabis mihi recipiēti noie eius quo casu valet vtrunqz
z ego illi cedā cui⁹ noie stipulat⁹ sū. vt. ff. mā. si p̄curatores

g **E**tia ei. s. stipulat⁹. cui⁹ in iteris dari ei cui fuit sti-
pulat⁹. nec miz qz ibi fuit stipulat⁹ penā vt mō dixim⁹. z fa-
cit. ff. de arbi. l. cū pena. **S**z p̄. ff. de ar. l. aduersus. §. s. si euz
sz ibi nō directo p̄tra arbitriū itur. z ideo inspicit an interfit
etiā in pena cū ad ea que frequēter accidunt iura se referūt.
vt. ff. de le. l. nā ad ea. **I**tem p̄ira. ff. si q̄s in ius vo. l. ij. §. fi. **S**z
ibi in pena p̄p̄ria hic astitin cōuentionali dicit. **U**el ideo ibi
n̄ cōmittit qz nō debuit venire. qz aduersarij nō intererat. et
ita p̄ obitquū illa rō reddif.

h **P**ena stipulat⁹. nō. q. caute ponit stipulat⁹. nā sec⁹ est cū
pactis t̄m cū pena ex nudo pacto etiā incōtinēti apposita
licet vsura nō possit peti. vt. ff. de ser. expoz. l. seruus. z. C. d̄

vsur. l. ij.

i **Q**ue sit. l. que sit quantitas z que sit cōditio inspicit p̄ditio
vtrū sit possibilis vel pbabilis vel nō. vt. §. e. §. si impos-
sibilis. z. §. e. §. q. turpi. **Q**uāntitas x̄o que sic inspicit vt quā-
tacūqz sit petat certi cōditōe si ē certa. als si stipulatio est in

penam nisi dederit tot aure/
os dare sp̄des tūc cōmittit
stipulatio. **S**z etiā si quis sti-
pulet alij. cū ei⁹ interestz pla-
cuit stipulationem valere.

Aam si is qui pupilli tute-
lam administrare ceperat ces-
sit administrationem contu-
tori suo. et stipulatus est rem
pupilli saluā fore. quoniam
interest stipulatoris fieri qd̄
stipulatus est cum obligatus
futurus esset pupillo. si male
res gesserit tenet obligatio

Ergo et si quis procu-
ratori suo dari stipulatus sit.
vires habebit stipulatio.

Et si creditori suo quis stipu-
latus sit quod sua interest ne
forte vel pena committat vel
predia distrabantur. que pig-
norū data erant. valet stipula-
tio.

Verfa vice qui a/
lium facturum promisit. vi/
detur in ea causa esse vt non
teneatur nisi ipse penam pro-
miserit. **I**tem nemo rem
suam futuram. in eo casu.

penali stipulatione que est condicionalis. scilicet si nō perer
p̄missor principali p̄missioni.

l **T**itio dari. vt. p̄mittis ticio vel mihi q. dabis ticio.

m **S**ed si adiecerit. stipulatio. s. pene eo nō dante. non au-
tem illa inutilis efficitur sed pene metu z illi stat. vt. z al. C.
de ar. l. j.

n **S**pondes. s. mihi als nō valet vt mō diximus.

o **S**ed z si quis eius. s. stipulantis.

p **C**essit. sic. §. de satif. ru. z. cu. §. ij. als. ij.

q **O**bligatio. nā vtilis actio pupillo datur. ff. de ma. p̄ue.
l. j. §. penul. **I**tem si stipulanti directa acquiritur. vt hic dicitur.

r **C**ires. interest enim mea procuratori meo solui que in
rem meam expendit. vt. j. mandari. §. tua gratia z mandā-
tis.

s **E**t si data. ab isto qui nunc stipulat.

s **Q**uod id est quia.

t **S**tipulatio. non vt procuratori vel creditori actio com-
petat. sed qui stipulatus est ager actione ex stipulato ad in-
teresse quanti sua interest creditori vel p̄curatori fuisse solu-
tum. vt. C. de inuti. stipulatio. l. final. z. ff. de verbo. obliga.
l. liber homo. §. finali. z. C. de donat. cum res. vel fm nos
ager certi condi. ad interesse quod probauim⁹. §. de x̄bo.
ob. in prin.

v **V**erfa vlc. ad sup̄orē. §. alteri. **P**ena. sed z tunc
ad penā n̄n tenet. z facit. §. e. §. si quis. **Y** **I**tem nō. futu-

ra. vt pti ancille v' feru aialiu suoz q' sua futura snt. vt. s. d. re. di. s. ite ca. Itē mltomag' si stipulet rē q' nūc ē. vt. s. e. s. j. x. Quo sua sit. h' ideo qz in eo casu quo sua futura nō ē. valet stipulatio. vt. ff. de x. ob. l. si rē meā.

¶ Stipular' est. l. dari. z est rō. qz qd' suū est ampli' summi fieri non pōt. vt. j. d. act. s. sic itaqz restitui tñ pnt stipulari. vt. ff. d. x. ob. nemo j. rñ. z. ff. v' usufr. quē admodū ca. l. j. s. qd' dixim'.

¶ Si de alia credi veris. hoc est veruz quando certū ē eos dissensisse. vt. ff. d. x. ob. cōtinu'. s. j. als' aut si pōt fm vtriusqz intellectū valere. valet fm intellectu z pmissoris. vt. ff. de x. ob. l. qui ex pluri b'. z. l. stipulatio ista s. cū qui nec obstat qd' d' minorē p'stari debere. vt. ff. de le. j. ap' d' iul. s. scio. quia minor ē q' dare vult pmissor. vt. j. d. act. s. p'reca. Si ar' fm vni' intellectū valere pōt. fm ei' intellectum valet. vt ho die dare mibi bonū. x. pmiss' si. n. d' hac bononia in q' sumus intelligat valet. als' nō. vt. ff. de x. ob. l. quotiens in stipulatioib'. z de reb' du- b'is. l. quotiens. ij.

¶ Promissus. sine dicā pmissis homicidiū facere. siue dicam pmitto. x. qz pmissis facere homicidium. vt. ff. de ver. ob. generaliter.

¶ Nō valz. h'mōi eñ p'ditōes turpes ipossibiles p'sumuntur a iur'. vt. ff. de p'di. insti. l. si fil'. vñ nō valet stipulatio. vt s. e. s. si impossibil' circa qd' tñ d' e. q' aut ipm qd' pmissū est turpe vt facere homicidiū. z tūc nō valeret etiā pena appo- sita. vt. ff. d. x. ob. l. generalit'. z. l. veluti. z. l. si plagū. idē d' co z si sub p'ditōe turpi. vt hic. aut si honestū pmissat sed tñ turpiter. vt dare. x. s. p' metū v' doli. z tūc valet pmissio fa- ctā. s. exceptōe elidit'. vt. C. de inuti. sti. dolo in si. nisi in casu vbi ipō iure nō valet pmissio facta p metū. vt. ff. q' met' cā. l. si mulier. s. q' si dos. fm Jo.

¶ Cū q's agere. h' i' p'ctib'. vt h. z. s. de x. ob. s. ex p'ditōna li. aliud in relictis. vt. C. de ca. tol. s. sinat' aliq's. z. ff. de ma. re. l. si ita scriptū su. in si. z facit ad hūc. s. ff. de piculo z com. rei ven. l. q' si pendēte. j. rñ.

¶ Qui h' anno. i. q' stipular' est bis v' bis. pmiss' h' āno v' hoc mense

¶ Preteritis. i. elapsis. sed secus est in relictis fauore v' tri- me volūtat'. nā i caput āni p'statio fit. vt. C. qñ di. le. ce. l. j. vel distingue. aut pmissit p' hec v'ba h' āno v' quolibet āno z tūc in fine āni fit solutio. vt hic. z. ff. de x. ob. q' h' anno. z. l. est q' certaz. aut annuū. z tūc in capite āni fit solutio. siue le- gatū sit siue in p'ctu fiat pmissio fm Jo. z B. vt. ff. d' condi. z de. l. si in ānos. z. ff. qñ di. le. ce. nec semel. vñ v' l'us. Annuā si d'ebes tūc inspicies caput āni. Anno si debes in fine tēne- bus āni. de h' dixi. s. de x. ob. in pñ. s. qd' si vsqz ad forū rē pmissit. videt' q' stat' incepto foro possit agi. vt. ff. ad treb.

l. qui filius. s. sabinnus. ce. Si fundū. possit cōmodo pmissoris. vt. ff. d. x. sig. l. ne pos. pculo. nec tñ nimitū expectat. l. z tñ prius nō possit sol- uere. vt. ff. de ver. ob. p' tūm'. s. illud. Itē z si incōtinēti pōt nō tñ ideo statim exigat. vt. ff. d' so. q' dicim'. qd' dā g' tps me- dtū exigim'. s. x. die- rū fm q' dā. vt. ff. de cōsti. pe. l. pmissor. v' d'ic arbitrio iudic- cis cū. l. nō sit deter- minatū. vt. ff. de iur' deli. l. ij. i. si. q' iudex statuet t'pus qd'dam nec nimitū nec modū cū. vt. ff. de so. l. ratū z rē ra. h. a. l. q' em' s. j. z. j. d' cf. iudic. j. rñ. Itē nūqd' idē in q'nti- tatib' qd' in specie- b' h' d'z. Rñ. nō im- mo tpe rāto q'ntū tu dicat' dā' expectat' vt. ff. de iudic. l. si de bitoz. s. q'ntuor men- suz. vt. C. de vsur. rei iud. l. ij. fm quos- dam. vel veri' dic. vt no. s. de x. ob. s. omnis in glo. ibi sta- tim zē.

puleris vel hominem non po- teris continuo agere. nisi tñ spatium preterierit quo tradi- tio fieri possit.

De fideiussoribus.
Pro eo qui p'mittit solent alij obligari qui fideiussores ap- pellantur. quos ho- mines accipere solent dum curant vt diligentius sibi cau- tum sit. in omnibus autez ob- ligationib' assumi possunt id est siue re siue verbis siue lris siue consensu' p' tracte fuerint. Ac nec illud quidē interest vtz ciuilis an naturalis sit obli- gatō cui' d'iciatur fideiussor adeo' quidem vt p' seruo quo q' obliget' siue extrane' sit q' fideiussorem a seruo accipiat siue ipse dominus sit in id qd' sibi naturaliter debetur. ¶ Si

De fideiussori- bus. Rub.

Pro eo p'mittit. s. p'ncipaliter p' stipulatioē. z idē si quocunqz alio mō q's obliget'. vt. j. e. s. j. z. ff. e. l. j. Nunqd' accessorie obligatōi accedere fidelit' soz potest. Rñ. sic. vt. ff. e. grece. z. s. fi. z de pig. act. si rem. s. j.

f' omnes. i. fideiussores.

g' solēt. i. creditores.

h' cautū. z ē cautū sine dubio. vt. j. de replica. s. fi.

i' in omnib'. i. in omni specie obligationū dū mono nō sit p'ra legē. vt. ff. e. l. cū lex. s. z p'ra. C. de fideiuf. do. dan. l. j. So. illud speciale est. Itē in p'sentib' z futuris negocijs po- rest accedere fideiussor. vt. ff. de iudicjs. l. quē admodū. j. e. s. fideiussorem.

k' consensu. siue etis ex maleficio vel quasi. vt. ff. e. l. grece s. sed si ex delicto.

l' nec. i. non.

m' ciuilis. i. tñ. vt p' eo qui fuit p'fessus spe future mune- ratōis. vt. j. ti. pxi. hz tñ eandē exceptōne quā reus. vt. C. d' nō. nu. pe. l. pe. in si. z. l. tam mādatoz. z sic nota ciuilis tantū obligatōni accedere fideiussorem. vt hic z dicta. l. d'z. z. ff. e. l. f. de iur. s. ij.

n' naturalis. i. vt p' seruo. vt subijcit. z. ff. e. l. fideiuf. s. fi- deiussoz accipi. q'ntū ergo ad datōem fideiussoris nō interest. sed quo ad alia multa interest. i. inter ciuilē z naturalē obli- gationem. vt. ff. de p'sti. pe. l. j. s. debitū. z. l. q' si marit'. s. si quis autem.

o' qui. i. obligatōni.

p' adeo. i. in tantum.

q' p' seruo. qui seruus de iure naturali tenet tñ. non ci- uili. vt. ff. de p'di. inde. si id qd'. z. s. de libertino. s. j. z. s. de inuti. l. s. itē inutilis. z hūc naturali accedit hic fideiussor

at ipse seruo fideiubere non potest. vt. ff. e. seruo inscio. 7. l. se.
r Obliget. fideiussor qui pro eo intercedit.
s Hinc non idem contra. vt dñs seruus possit fideiussore dare
7 est rō qz talis fideiussor obligando se seruo p pñs dño ob
ligat. Itē p eodē. s. dño obligat qd esse nō pōt. vt idē p eod
7 apd eūdē possit ob
ligari. vt. ff. eo. si qf
p. e. s. j. 7. l. vñant.
7. ff. ad vel. tutor.

fideiussor nō tātm ipse obligat
sz et heredē relinqt obligatū

Fideiussor 7 precedere ob
ligatōz 7 seq pt. **S**i plures
sunt fideiussores quotquot e
rūt nūero singli isolidū tenē
tur. Ita qz libez ē creditor a
quo velit solidū petere. sz ex
eplā diui adriani cōpellit cre
ditor a singulis q mō soluēdi
sūt litis 7 testate tempore ptē
petere. Itē qz si quis ex fidei
uissoribus eo tempore soluen
do nō sit hoc ceteros onerat
sed si ab vno fideiussore cre
ditor totum cōsecutus fuerit
huius solius detrimentum e
rit. si is 7 pro quo fideiussit sol
uendo non sit 7 sibi imputa
re debet. cum potuerit iuari
ex epistola diui adriani 7 de
siderare vt p pte i se def actō

Fideiussores ita obligari

a Reliqt. siue d of
ctū sit siue nō. 7 idēz
in oī obligā. ex seruo
vel quasi in ipio reo
pūcipali. vt hic. et
ff. de ac. 7 ob. l. ex s.
cub. Sed qd si ad
penā futū obligat
est vl' in alia act. vl'
obli. q nō transit ad
heredes. Rñ n pu
toteneri ex hoc cāu
heredē qī naturam
muret h casu stipu
latio. vt argu. s. ff. si
qz cau. l. si cū s q in
furtarū. 7. s. d act. s.

fuerat aut. 7 facit ad hūc. s. ff. e. l. iij. s. fi.

b Fideiussor. pcedere. puta fideiubeo id qd sibi credes
credidisti vel credis. nā his trib' ipib' p accipi. vt b. 7. ff. d
vl' iur. e. re. que vl' iud. l. quonā. s. fi.

c Si plures. tenent. idē in plurib' mādarib' vel iub' trib'
vt. ff. q iussu. l. si. s. fi. Sz vidz iure nouo q p pte sua tātm q
libet teneat ipso iure. vt tā nō sit necessaria eplā d qua subij
ctū hic nisi expisse insolidū pmittat. 7 sic vid. f. corrigi quod
h dicit vt in aut. de duo. re. s. j. coll. vij. Ut veni' vt puta dī
tra aut. loquit in plibus re. s. debendū in quib' enā iure ve
teri videt fuisse cautū vt p pnb' teneat. vt. ff. de duo. re. l.
reos. at sec' sit in fideiussorib' quoz quilibet teneat insolidū
vt ipse reus p quo intercedit. 7 ita habebit locū epistola bo
die vt olim.

d Epistola. sz vbi ē hec epistola. Rñ n habem' eā scriptā
multotiens nō de ea mētiōē facit lex. vt hic. 7. C. d. p. l. pe.
l. si. 7. ff. e. l. inter fideiussores. 7. l. se.

e Partes. hec in eplā fallit in. v. casib'. vt in fideiussorib'
tutor. qñ nō implozāt bñficiū. sz tutores implozēt. vt. ff. re.
pu. fal. fo. l. si. 7. ff. de tu. 7 ra. di. l. j. s. nūc tractem'. Itēz fal
lit in fideiussore fideiussoris. vt. ff. e. si plures. s. fi. Itēz fallit
qñ alij fideiussores soluendo nō sūt tempe litis pte. vt. j. sub
iicit statim. Itē fall' t qñ eiusdē sūme sūt fideiussores. sz nō p
eodē debitore. vt. ff. e. si a ticio. Itē 7 qñ iusficiat. vt. ff. e. si du
biter. s. ita. Sz nunqd hec exceptō eplē est pemptoria. vl' di
latoria videt pemptoria. qz pñs pimit id in quo opponit
Itē 7 econtra videt dilatoria. qz an lit. pte. opponit d. 7. vt h
qre videt dilatoria. vt. C. d. pba. l. excc. Sz dico eā qñ anoz
malā. cū nec pemptoriā pñs imitef que vsqz ad sniam ope
pouit. nec dilatorias q tātm differūt. vt. j. de excep. s. b. ex. 7
C. sen. reletū. nō poss. l. pemptorias. Sz qd si soluit nunqd

repetit qñ sit fauorabilis exceptio. videt q sic. vt inuelle. vt
ff. de p. di. inde. l. q excep. 7. ff. e. l. qui cōtēdat. Sz p dico si nō
inuenio q sit sic fauorabilis. 7 qz suti recepit. vt. ff. de p. di. in
f. dnerat. ar. s. ff. ad. l. ro. d. iac. l. ij. s. si qz. de. l. repetitō
s. si is. l. reus.

b Diui adriani. fa.
ff. e. l. vt fideiussor.

f Fideiussores. ob
ligant. sz nōqd in id
ipsum in qre' teneat
saltez remanet obli
gat' qñ in plus fide
iussit. qdā dicunt q
sic p qb' est hoc ge
nerale. vñe p inui
le nō vitat. vt. ff. e.
si a reo. s. j. 7. C. de
dona. si qz. s. ar. s. i
bis oib'. nos s. sig
in nihilū teneat 7 ē
p nobis. vt. ff. e. gre
ce. s. illud.

nō pnt. vt plus debeāt dare
qz d. 7 is p quo obligat. Itēz
eoz obligatio accessio ē pnci
palis obligatōis. nec plus i
accessione esse potest qz in pzi
cipali re. Itē si ex diuerso vt
minus deant obligari possūt
Itā optz si re'. x. aureos pro
miserit fideiussor i qnqz recte
obligat. ptra vero obligari si
pōt. Itē si ille pure pmise
rit fideiussor sub cōdinōe p.
mittere pōt. contra vero nō
pōt. Itē solū aut in quātita
te. sed etiam in pte minus aut
plus intelligit. plus est enīz
statz aliqd dare. min' ē post
tēp' dare. Si qd aut fideiuf
sor p eo soluerit ei' recuperā
di cā hz cum eo mādati iudi
ciū Brece fideiussor plerun
qz ita accipitur. siue enā ver
bo. Sed rsi dixerit p' eo erūt

k Nec plus. con
tra hanc regulā est

ē. de rerū di. s. si tamen alienā. Itē. ff. de contrab. emp.
si emp. in prin. Itē. ff. de solu. q res. s. mibi. x. 7. s. q stipu
latur. 7. s. mibi rome. sed his omnibus da generalē solutiōz
vt sic exponas hanc litterā. nō plus esse pōt in accessione 7
i. in accessoria obligatōe fm Jo. Itē ptra. ff. d iud nō que
admodū. So. sibi nō est plus. qz licet fideiubeat ante reum
non nī plus teneat. Itē ptra. s. e. ac. ne. s. s. i. nō ē plus eo mō
quo dicit plus. Dicit enī plus quattuor modis quoz nul
lus est ibi. s. de act. s. plus aut. Contra. l. si reus quinqz pñt
sit fideiussor decem.

l Contra. si reus sub conditione promittat. fideiussor pu
re.

m Plus dare. facit ad h. ff. de ob. sig. is cui. s. fi. 7. j. de ac.
s. plus autem. 7. ff. de solu. l. insolidum. 7. ff. fo. ma. si pñtāre
s. quonā.

n Si quid autem soluerit siue per iudicem siue non. vt. ff.
man. idemqz. s. fideiussores. sed fallit in casibus quattuor. et
anteqz soluit agit man. vt si hoc dictum sit ad tps teneatur.
Itē si fuerit condemnatus. Itē si cepit sua bona dissipā
re reus. Itē si diu stetit fideiussor in obligatōe. vt. C. mā.
si pro ea. 7. ff. man. l. luctus. als non agit anteqz soluat. sz sol
uere debet. vt. ff. de condi. inde. l. indeditum. Sed etiam in
casibus nullo modo agit. vt si pro inuito. aut donando ani
mo aut in rem sit am fideiussit. vt. ff. mandati. si remuneran
di. s. si passus. 7. l. si presente. itē si hoc actum sit vt nō agā
vt. ff. man. si remunerandi. s. si marcellus. itē si mandatu
nō sit obligatorium. j. mā. s. illud. itē 7 si fideiussor nō op
posuit exce. quam debuit opponere. vt. ff. manda. si fideiuf
sor.

o Mandati. l. actione.

p Iud. ciū. si incesit mādatū. vl' etiā eo pñte fideiussit

vt. ff. e. l. se.
ff. de p. di. inde. l. q excep. 7. ff. e. l. qui cōtēdat. Sz p dico si nō
inuenio q sit sic fauorabilis. 7 qz suti recepit. vt. ff. de p. di. in
f. dnerat. ar. s. ff. ad. l. ro. d. iac. l. ij. s. si qz. de. l. repetitō
s. si is. l. reus.
b Diui adriani. fa.
ff. e. l. vt fideiussor.
f Fideiussores. ob
ligant. sz nōqd in id
ipsum in qre' teneat
saltez remanet obli
gat' qñ in plus fide
iussit. qdā dicunt q
sic p qb' est hoc ge
nerale. vñe p inui
le nō vitat. vt. ff. e.
si a reo. s. j. 7. C. de
dona. si qz. s. ar. s. i
bis oib'. nos s. sig
in nihilū teneat 7 ē
p nobis. vt. ff. e. gre
ce. s. illud.
k Nec plus. con
tra hanc regulā est
ē. de rerū di. s. si tamen alienā. Itē. ff. de contrab. emp.
si emp. in prin. Itē. ff. de solu. q res. s. mibi. x. 7. s. q stipu
latur. 7. s. mibi rome. sed his omnibus da generalē solutiōz
vt sic exponas hanc litterā. nō plus esse pōt in accessione 7
i. in accessoria obligatōe fm Jo. Itē ptra. ff. d iud nō que
admodū. So. sibi nō est plus. qz licet fideiubeat ante reum
non nī plus teneat. Itē ptra. s. e. ac. ne. s. s. i. nō ē plus eo mō
quo dicit plus. Dicit enī plus quattuor modis quoz nul
lus est ibi. s. de act. s. plus aut. Contra. l. si reus quinqz pñt
sit fideiussor decem.
l Contra. si reus sub conditione promittat. fideiussor pu
re.
m Plus dare. facit ad h. ff. de ob. sig. is cui. s. fi. 7. j. de ac.
s. plus autem. 7. ff. de solu. l. insolidum. 7. ff. fo. ma. si pñtāre
s. quonā.
n Si quid autem soluerit siue per iudicem siue non. vt. ff.
man. idemqz. s. fideiussores. sed fallit in casibus quattuor. et
anteqz soluit agit man. vt si hoc dictum sit ad tps teneatur.
Itē si fuerit condemnatus. Itē si cepit sua bona dissipā
re reus. Itē si diu stetit fideiussor in obligatōe. vt. C. mā.
si pro ea. 7. ff. man. l. luctus. als non agit anteqz soluat. sz sol
uere debet. vt. ff. de condi. inde. l. indeditum. Sed etiam in
casibus nullo modo agit. vt si pro inuito. aut donando ani
mo aut in rem sit am fideiussit. vt. ff. mandati. si remuneran
di. s. si passus. 7. l. si presente. itē si hoc actum sit vt nō agā
vt. ff. man. si remunerandi. s. si marcellus. itē si mandatu
nō sit obligatorium. j. mā. s. illud. itē 7 si fideiussor nō op
posuit exce. quam debuit opponere. vt. ff. manda. si fideiuf
sor.
o Mandati. l. actione.
p Iud. ciū. si incesit mādatū. vl' etiā eo pñte fideiussit

vt. ff. mā. qui fide. r. l. ex mādaro.

q) Grece. facit. ff. e. grece. j. rñ. r. j. quib⁹ mo. tol. obli. s. sed r. grece. r. s. de h. ob. sed vtrū. Accur.

q) In stipulatioib⁹ actū. q. d. ita dicit scriptura ac si vere ita fuisset factū qd forte fuit vñ nō fuit actū. certe psumit p scriptura vt sic videat actū. r. e. bec scriptu

ra puata dicit em si qd se rē. r. ex cā. vñ icō timētū p iudicat nisi p pbet vt. C. d. nō nu. pe. generaliter. r. fac ad hūc. s. ff. de ver. ob. l. sciendū. r. C. d. p. sti. l. ij. r. s. ti. j. s. si scptū in scptura aut publica pstat ei stan dū mltomagj nisi p pbet. vt. C. de pba. cū pēb. r. in auē. d. fide instrū. s. si vero mō. in pñ. s. coll. vj. Itē no. h. psumi oia solenniter acta qd p bant supradicte. l. Accur.

ac si dixerit actā. In stipulationibus fideiussorū sciendū est hoc generaliter accipi. vt qd cūq; scriptū sit quasi actū. videat etiā actū. Itē q; pstat si quis scripserit se fideiussisse videri oia solenniter acta

De litterarū obligatione.

Lim qdē litterarū scriptura fiebat obligatio. que noib⁹ fieri dicebat. q no/

b) Solenniter. i. interrogatōez factā fuisse quā necesse ē pce dere. vt. s. de h. ob. in pñ. r. C. de p. r. cō. sti. l. j.

c) Acta. s. ff. de publi. quecūq; s. si. So. ibi sūt extrinsece solennitates de tutore r iudice. qui dñt esse cū pupill⁹ ven dit. r h act⁹ pmissionis null⁹ est sine actu interrogatōis. vñ ex quo dixit fideiubeo vñ pmitto. intelligit interrogatō facta esse quasi ps pmissōis. r sic nō est extrinseca solennitas cū sit ps stipulatōis.

De lraz obligatōe. q fit scptura.

Lim scptura. i. solennitate quadā scpta. que p que dam noia specialia fiebat vt subūcit.

c) Plane. licet dicta verba in vsu esse desierint. plane rē.

f) Si quis. homo pnuatus idem est r si fiat p aliū dūmō p publicā psonā. aliud si pnuatā. vt. C. de pba instrū. r. m. p. ff. de p. g. l. si fideiussor. s. j. sed ibi in scribentis p iudiciū creditur.

g) Debere. s. ex cā mutui r sine stipulatōe. bec em hba nō sunt apta ad stipulatōez. vt. s. de h. obli. s. j. Si aut sine cā nō p iudicat. vt. ff. de pba. cū de indebito in fi. Quid si stipulatio interuenit. Rñ. r tūc hz locū effect⁹ h⁹ t. nā. excep. in factū pōt opponere. vt. C. e. l. cū vltra. r h si spe future nūerationis. als si tanq; tā esset debitū cū nō esset sciēter pitec videc donare. als. i. si nō vult donare. s. qz credit se ei debere nō valet stipulatio. qz obūcit exceptio. vt. ff. de re. iur. l. cui⁹. r. ff. de excep. do. l. ij. s. ij. Et no. caute h. q p hba pñt tps fit obligatio. vt p bec scribo me debere vel piteoz me debere. vt h. d. r sic est p opinionē nām qua dicim⁹ obligatōne lris debere fieri p hba futuri tps tñ. vt. C. de postu. l. sub spē. vt scribo me datuz tibi. x. ex cā mutui adinstar stipulatōis q p hba futuri tps tñ fit. vt. ff. de h. obli. stipulationū. s. stipulatio. s. certe nec h dico q p bec hba nascat nūc r vt nūc. sed qst etiā pñt nata sit si cōsitor p hba pñtis vel pteriti tps. r facit. C. de epi. audi. l. si pñs. r. C. e. in contractib⁹ in pñ. Vel aptius. nō faciūt bec hba vt obliger. sed vt obligat⁹ psumar. s. babeā exceptōem. vel veri⁹ s. apponam hba pñtis vel pteriti tps. tñ semp intelligunt futura. qd em pdeset dicere. piteoz me. x. accepisse. vel debere. x. ex cā mutui. r h scribā nisi intelligat. r tō reddā. Itē qd si dī cam accēpi ab illo. x. ex cā mutui. r h scribā. Rñ. quidā non tenent ppter supradictā rōem. qz p verba futuri tps debet fieri. s. certe fati puto q psumar obligat⁹. sic cū scribo me debere. vt h. nec em verbis imo reb⁹ legē imponim⁹. vt. C.

cōi. de le. l. ij. Vel dic q ibi intelligit futurū vt ibi p dicit.

b) Scripserit. i. scriptura confessus fuerit.

i) Numeratū als em si numeratū est nō litteris s; re obligatus esset. vt. s. qui. mo. re ptra. obli. j. rñ.

k) Adulium. hoc exponit. j. pxi.

mina hodie non sunt in vsu.

Plane si quis debere se scripserit qd sibi numeratum nō est de pecunia minime numerata post multū tps exceptionem opponere nō potest hoc enim sepissime cōstitutū est r sic fit vt r hodie dū queri nō potest scriptura obligetur sed ex ea nascitur conditio cessante verborum obligatōe. Abstuz aut tempus

l) Exceptioez. s. r. d. nu. pecunie q pōt p pōi siue petat actor siue nō vt. ar. C. e. l. si quasi r in scriptis

fm quosdā. vt in auē. de tps nō so. pe. sup. do. s. j. vel forte illud spale in dore. p mū tñ fm Jo. veri⁹ est.

m) Cōstitutū. s. a mlti ipatorib⁹ q fecerit leges tales. C. e. p totū vsq; ad. l. generalr. nā postea iustitiani sūt.

n) Hodie. sic loqit quasi supdicta loquāt an tpa iustitiani r tūc subūcit q hodie fit idē. Vel dic hodie. i. postq; cucurrit h tps. s. qnquēntū olim. hodie biennū. vt. j. p. r fm hoc nō debet esse. r in textu.

o) Nō pōt. i. dū qrimoniā pponere nō pōt d excep. nō nu. pe. qz currit tps. i. obligabit p scripturā ad dandā pe. nō numeratam.

p) Scriptura. i. p scpturā. s. certe videc neminē scriptura vel lris obligari. s; intellectu q. ex lris pēpīe r hōis. vt. ff. d. act. r obli. l. nō figura. qd quidā pcedūt. s; certe vtrūq; facit ad obligatōez. r ipa figura lraz r pñsus que expriment. r qd dicta. l. d. r nō figura. s. sola. Itē nunqd r p pñtā scripturā obligatio ciuil⁹ nata poterit tolli vt si creditor sic scribit. cōfiteoz me non nūerasse. vel te p fessuz nō fuisse. Rñ. sic. vt. ff. de re. iu. l. nihil tā naturale est.

q) Obligez. s. ciuiliter r naturalr p⁹ biennū qsi biennūm pariat naturalē obligatōez. nā an erat ciuil⁹ tñ nō naturalis cū nihil nūeratū fuerat Itē si ciuil⁹ nō eet frustra dicere hōe locū exceptō. Dicim⁹ s. q. sola ciuil⁹ sit an biennū. sed post biennū natural⁹ adūcit vel qd est veri⁹ nō adūcit. sed prima ciuilis incipit hōe vim natural⁹ r ciuil⁹. nā r stipulatio est de iure ciuil⁹. hz tñ effectū natural⁹ obligatōis r ciuil⁹. naz ciuile p se nō valet ad exigēdū. vt dixim⁹. s. d. ob. s. j. Itē sic ē i re iudicata. adhuc tñ dicūt qdam vt. a. r. Du. q si vult p⁹ biennū excep. opponere r pbare sibi nō nu. pe. q admittitur sed ante biennū. pbat creditor. vt. C. e. l. si ex caut. qd certe est equum. r ita biennū h solū ope q pbatōis puerat on⁹ r etiā p his facti qd als d; q nō sūt illicite exactōes. vt. ff. de offi. p. l. illicitas. Sed certe aliter de iure videc. s. vt nullo mō admittat etiā pbans. nā sacramētū nō pōt deferre qd ē spēs pbatōis. vt. C. e. l. in scrb⁹. s. illo. r. C. de iure deli. l. si. s. licētia. s; certe satis credo pñt vey r equū. nec obstat qd de iuramento dicit. qz ex pte illi⁹ legis in ptractib⁹ non hz iuramentū vim pbatōis. si nō vult aduerfari⁹. vt. C. de iur. iur. l. generaliter. s. sinatū.

r) Aditio. s. ex illa. l. C. de nō nu. pe. l. in ptractibus.

s) Obligatōe. i. stipulatōe q h fit. nā tūc ti. iste cessat r hz locū. s. d. h. ob. qñ accepit vñ hz locū exceptō i factū. vt. C. s. Aditū. qz p mltū tps exceptōez pponere. r. ti. cū vñ. nō pōt. vt. s. modo dixi. Quid si mul⁹ us exponit hōc. r nota

De obligatio. ex consensu.

multū p quinquennio ponit. s3 dñi p decēto ponit. vt. ff. q
2 a quib? si cū fide cō. s. aristo. 2c.

¶ Constitutionib? quas nō habemus.

¶ Sed ne creditores. nō solū isti s3 verū.

¶ Suis pecunijs. sub au. etiā. nā occasiōe hmoi si darem?

lōgum ips etiā veri
debitores interdus
talia opponerent. 2
tra occasiōe liciti cō
mitteret illicitus qd
eē nō d3. imo etiā li
citi coartat vt vste
tur illicitum vt h. et
in au. de ec. rit. imo
al. in prin. coll. v.

¶ Per p̄sōem. vt
C. de nō nu. pe. l. in
cōtract. bus.

3 Ultra biennij. sic
C. de oi agro d ser.
l. qui agros.

33 Extenda. 2 B
in cā mutui. si vero
alia causa p̄fiteat in
scriptis. veluti emp
tionis vel sibi incōti
nenti p̄iudicat sibi.
nec p̄t contra. pba
ri nisi p̄ alia scriptu
rā. vt. C. de nō nu.
pe. l. gñaliter. Itē h
in debitore p̄fite. se
d in creditore con
fitente sibi solum.
xxx. dies statuit nisi
si in casib? vbi incō
tinēti p̄iudicat. vt. C.
de nō nu. pe. in p̄cti
bus. s. super cert. 2
s. sed 2 quādo. 2c.

De obligationib? ex consensu Rubrica.

¶ Consensu. sic. ff. de act. 2 ob. l. consensu.

¶ In emptiōib?. vt. ff. de p̄. emp. l. j. s. fi. 2 j. ff. p̄. mo in prin.

¶ Locatiōibus. vt. j. ff. in prin.

¶ Societatib?. vt. j. p̄. soco. in prin. s3 p̄tra. ff. p̄. socio. l. iij. j. rñ. s3 certe ibi nō negat qn cōsensu p̄trabat societas. vñ non est contra.

¶ Mandatis. s3 nōne in stipulatione p̄sensu d3 interuenit re. vt. s. de ob. ob. s. s3 hic. 2. ff. de pac. l. j. s. pe. Rñ. ibi ex p̄sitis verbis d3 esse cōsensu. vt. ff. de ob. l. j. s. j. hic autē aīo sine verbis. 2 inter abñtes. vt. j. p̄xi. ibi inter p̄ntes nñ. vt. s. de inu. st. itē verboz.

¶ Scriptura. hic caute nō. dñam quā facit inter hūc tī. et supiores. nā q dicit neq scriptura in hoc discrepat ab obligatōe s3. vt. s. ti. j. Itē in eo q dicit neq p̄ntia. dicit p̄p̄ē verboz obligatōz q̄. 2 inter p̄ntes fit. vt. s. de inu. st. s. itez inu. Itē qd dicit. nō est necesse qd dari. ideo dicit vt dis crepet ab alia que fit re. vt. s. q̄. mo. re p̄. ob. p̄. to.

¶ Per eplam. vt. ff. de reuen. l. quedā mulier.

¶ Itē in his. supior: fuit dñia ad tria genera obligatiōuz. hic aut fit dñia ad stipulatiōez vel verboz obligatiōem.

¶ Contractib?. qui fiunt consensu.

¶ Op̄ret. q. d. hincm̄ p̄trabit obligatiō in his q nō sūt dicta nā veniūt vsure post morā. vt. ff. de act. emp. iul. s. ex vendi

in hac exceptōe antea quidē ex principalibus constitutio nibus vsq ad quinquenniu3 p̄cedebat. s3 ne creditores diutius possint suis pecunijs forsitan defraudari per cōsti tutionem nostram temp? co/ artatum est. vt vltra? biennij metas hmoi exceptō minime extendat³³.

De obligationibus ex con sensu.

¶ Consensu sunt ob/ ligationes in emp tiōib? venditiōib? locatiōib? p̄ductō nib? societatis? mandatis? Itō aut istis mōis dicit obli gatio p̄sensu cōtrahi. qz neq scriptura neq p̄ntia oīmodo opus ē. ac nec dari quicq̄ ne cesse est. vt substantiā capiat obligatio. sed sufficit eos qui negocia gerunt consentire.

Unde inter absentes quoq̄ talia negocia contrahunt. ve luti per epistolam vel nunciū

Item in his contractib? alter alteri obligatur in id qd

to. Idē est 2 in oib? bone fidei iudicijs. s3 nō ex p̄tractu s3 q si nascunt. vt. j. de act. s. in bene fidei.

¶ Alius stipulet. q. d. necesse est q oīa dicant in stipulatio ne. nā alis nihil venit in talē obligatiōez. ff. de ne. g. l. si pupl. li. in fi. 2. l. qz tantūde. De emptiōe 2 venditiōe.

alter alteri ex bono 2 equo p/ stare oportet. cū alioquin in verboz obligatiōib? alius stipulet alius p̄mittat. De emptiōe et venditiōe

¶ Emptio 2 venditio p̄trabit sicut atq de p̄cio cōuenit. q̄/ uis nō p̄ciū nūe/ ratū sit. ac nec qdē arra data fuerit. nā qd arre noie datur argumētū est emptiōis 2 vē/ ditiōis cōtracte. sed hoc qui dem de emptiōib? 2 vendi/ tiōibus. que sine scriptura consistunt obtinere oportet. Nam nihil a nobis in hmoi venditiōib? innouatum est In his autē que scriptura cōficiunt nō aliter perfectam esse venditiōē 2 emptiōem constituimus nisi et instru/ menta emptiōis fuerit con scripta. vel manu propria cō trahentium vel ab alio qdēz scripta. a contrahente autem subscripta. 2 si per tabellionē fiunt. nisi et complenones

¶ Emptio 2 venditio p̄trabit. s3 no. ut bus modis p̄fici em p̄tione. vno mō. s. ex quo nō p̄t discede re cōtrahētes. vt. C. de ac. 2 ob. l. sic ab inītio s3. que modū etiā cōditionalis est emptiō p̄fecta. Secō mō qn ē pura. 2 tūc incipit piculū rei ad emptorē p̄tinere. vt ff. de p̄. 2 cō. reuē. l. necessario. in prin. 2 ita p̄trabit hic sū p̄fici. Tertio mō qn res tradit dicit plus p̄fici ad huc imple ri. vt. ff. d. ac. em. si q̄s rē alienaz. m. s. l. statim. n. atq. l. postea. o. nūeratū. nec a liqd dari loco p̄ci. vt. s. ti. j. in prin.

¶ Arra. vt. ff. eo q sepe in prin. **¶** Et emptiōis cō tracte. nō aut est de substantia p̄ctus.

¶ Sine scriptura. i. sine solēnitare scripture.

¶ Venditiōib?. i. que sunt sine scriptura.

¶ Conficiunt. patet hic q alia ē emptiō siue venditio i scri ptis. alia sine scriptis. Itē in scriptis dicit qn B agnū p̄henet vt nō aliter valeat p̄ctus. nisi fiat scriptura s3 quosdaz qd nō videmus in vsu. Alj dicit vt p̄ la. q sufficit q cōtrahēs vel aliq̄s eorum dicat in prin. p̄ct? q inde scriptura fiat. s3 nō dicat q alr nō valeat nisi fiat. 2 hoc approbo. vt. C. d. si. instru. l. p̄ct? ibi. illos nñ q̄s in scriptis fieri cōuenit 2c. Si at sim pliciter fiat p̄ct? s3 p̄ ea ad p̄batōez fiat scriptura. v3 quod acum est 2 etiā valuisset sine ea. vt. ff. de p̄g. p̄hif. Et eo mō dico esse intelligendū vbiq̄z dicit lege cōtractū aliquez in scriptis fieri vel distractū. vt. C. de testa. l. testamētū. 2 in au cten. de testi. s. 2 licet. col. vj. Sed cum fiet in scriptis hmoi venditio 2 sine scriptura nō valeret. Quare nō dicit obliga tiō litterarū. Rñ. qz aliud habet nomē scz emptiō. 2 verum est hoc nomē. at in mutuo non est verum mutuaruz esse. tūc em re esset obligatiō cōtracta. vt. s. de lra. ob. s. plane.

¶ Constitutum. p̄teriti temporis est. 2 dicit vt. C. de si. in stru contractus.

¶ Contracte. nō aut est de substantia contractus.

¶ Nisi instrumenta. que vulgo rōnes dicunt s3 in Jo.

¶ Suerint. i. hec instrumenta. 2 sub au. non aliter valeant nisi 2c.

3 **A** s hente. s. vtroq. s. emptore z veditore. z talis subscri-
ptio fit als vbi pcr fit alius in scriptis. vt in auz. de fi. in. s. si
qs igit vult. z. s. si qs mutui. z. s. sc.

3 **C** opletos. i. nodu copletu.

a **A** ccepint. s. ab eode tabellone z a ptib. s. vt subicit.

b **E** t fuerit. s. q pe-
tat p interesse z pro
iuramento in lite.

c **A** bsoluta. vt qa
lecta fuerit ptib. et
laudauerit. Uel dic
absoluta. i. subscrip-
ta

accepint z fuerit ptib. abso-
luta donec em aliqd deest ex
his. z pnie loc. e pot emptor
z veditoz sine pena recedere
ab emptoe z veditoe. Ita
tm ipune eis recedere pcedim
nisi ia arraz nole aliqd fuerit
datu. hoc em subsecuto siue i
scriptis siue sine scriptis veditio
celebrata e. is q recusat adim-
plere ptractu si qde e emptor
pdat qd dederit. si vero vedito-
z duplu restituere copellit
lz sup arr. nihil expsum est.

D ecau aut pstitui optet.
na nlla emptio sine pocio ee p-
t lz certu ee pciu dz. alioqn si
int aliquos ita conuenerit vt
quati titi re estimauerit tanti

d **P** ena. Sz qmo
sine pena cu statim i
arr. cu puntar. Rn.
sine pena interesse z
iureiur. i lite. na hec
pena eet qntu ad sol-
uete lz no quatu ad

accipient. vt. ff. si qs ius di. no ob. l. j. s. si. no aut ab arr. alit
liberat. vt subicit. ita tm z. Itē iste tal no fac. l. C. de ac. z
ob. sic cu h lex sibi pmittat. Et no. q hui. l. pmissio est cum
aliq pena. ar. p in auz. pstitutio q dig. s. illd coll. vj. Sz si no
est subscptu. z tm res est tradita an valeat traslatio. Quidaz
dicut q no. vt. C. de suffragio. l. vnica. Alij p. vt. C. si qs alte-
ri vel sibi. l. mltu intell. z. l. dolo. Distingue aut p errore aut
scilenter.

e **C** oPELLIT. s. q actoe. Rn p pdict. ex. l. ista. z ex. l. illa. C.
de fide iustu. pcr. vt etia p officiu iudicj. vt. ar. C. de rescin.
ven. l. ij. Item p act. ex emp. si tm fiebat veditio sine scptis.
na si fieret in scptis nisi esset nodu copletu no ageret acti. ex
empto. cu no eet adhuc veditio. vt h dz. s. p pdict. ex. l. v. l. offi-
cio iudicj vt dictu e. Sz nuqd vlt hac publicatione arraru
tenet veditoz ad interesse si no tradat. vt. ff. de ac. emp. l. j. z. l.
ex empto. s. idē ait. M. z. Ajo. dicut q n. qz sibi p iudicat. ar. ff. de
cipiedo arras. sic z als sibi p iudicat qs sibi eligedo. vt. ff. de
tribu. act. q in heredē. s. eligere. Itē qz h vident agere p hē-
tes in se. vt amissioe z publicatōe arraz dnt esse pnti. q p
expso est hndu. vt. ff. si cer. pe. cu qd. Itē fac. ff. de le. ij. cu si
li. s. cu varijs. B. z Jo. p. dicut em adhuc posse agi ad h vt
tradat. vlt ad interesse. ita vt arre interesse coputent. z fa. p eis.
ff. de testa. mili. l. ij. z. ff. de inoffi. testa. m. z. C. de pac. do.
l. si. fac. meli. ff. de act. emp. z vedit. p dia i fi. Sz qd si dederit
p arr. z p pagam. rñ. pactu fuadu. i. n pt discedere. vt. ff.
de pacti. i traditōib. z duo opari vnt vt arre debeat dupli-
cari veditore penitete. Itē vt emptio remeat firma. z aga-
tur ad interesse. Itē emptore penitete eade duo opant.

f **E** xpsum. i. nihil dictu fuit a ptib. qd sup arris fiat alte-
ro penitente.

g **E** sse pot. vt. ff. e. l. ij. z. C. e. l. vlti.

b **S** z certu. no. duo. z q pciu dz esse. z q certu.

i **D** ecau. repetit d pocio qd dz inuenire. vt addat duo. l.
q sit certu. Itē in pecunia nuerata.

k **D** oc. i. de hoc.

l **D** ecisio. vt. C. de ptra. emp. l. si.

m **E** stimauerit. no. q caute ponit d tertia psona. naz sec. est
si in s hentis arbitrio. vt dicem. s. e. s. emptio.

n **N** oiatu est. Quid si inuominatu p tulimus vt vendo p
quanto estimabitur. Rn. non valet adinstar locationis sic
facte. vt. ff. locati. si merces in prin. nisi in vno casu qui est. ff.
de pig. l. si fundus
s. si.

empta sit. inter veteres satis
abudeqz hoc dubitabaf. siue
pset veditio siue no. Sed
nra decisio ita hic pstituit. vt
quoties sic coposita sit vendi-
tio quati ille estimauerit sub
hac pditoe stare cōtract. vt
siquidē ille qui noiat est p-
cium diffinierit tunc omni mo-
do fm ea estimatione z pciu z
psoluatur. z res tradatur vt
veditio ad effectū pducatur
emptore quidem ex empto
actione venditore ex vendito
agente. Sin autem ille qui
nominat est vel noluerit vel
non potuerit pciem diffinire.
tunc pro nibilo esse veditio/
nem quasi nullo pocio statuto

o **D** iffinit. etia
inque. quia a perso-
na certa non recedit-
tur. vt. ff. de h. ob. s.
qs arbitratu z h ve-
ru est qn id qd deest
substantie pcr. appo-

nff. sec. si piteaf quod e de accidete pcr. na tuc ad arbitriu
boni viri recurrit. ff. c. hec vedito. z. ff. p socio. si coia. z. l. si
societate. z. ff. locati. l. si in lege. in pn. q oes sit huic p trarie
z h fm. Jo. s. fm Ajo. h redigit ad arbitriu boni viri. z sic
no pdicut dicte. l. nec ob. d. l. ff. de ver. obli. si qs arbitratu.
qz ibi no fuerat arbitrat. q casu pcedo n recurrit ad boni vi-
ri arbitriu. Sz qn dz inq diffinit. Rn. forte vlt dimidia tu-
si pcy. vt. ar. C. de rescin. v. l. si voluntate. z. l. ij. Vt vt puro
iudicj officio e: pedif. etia si minor sit deceptio. dnm no m
nima. vt. ff. de in inte. resti. scio. na no tm sibi comittit in alie-
nis qntu ipis dntis liceret. vt. ff. so. ma. l. etia. s. j. z. l. si pstan-
te. s. si mar.?

p **S** oluat. ita q fiat accipientis. vt. ff. de act. emp. ex epto.
s. j. etia vsure p. mora. vt. ff. de ac. emp. l. iul. s. ex vedito.

q **T** radat. caute dic tradat. z no dic def. na no tenet face-
re accipiet. s. d euctoe se obligauit. vt. ff. de ac. emp. ex em-
pto. in pn. Sz no qd paise tenet ad re tradeda. M. dic q sic
z fac. p eo qd h dz oino tradat zc. vt h. z. ff. de reiuē. q resti-
tuere. z. s. de donati. s. alie. Sz. B. p. dic em cu liberari pre-
stado interesse. z fac. p eo. ff. de act. emp. l. j. j. rñ. z. l. ex epto. s.
idē ait. z. C. de act. emp. l. iij. Sz forte possz distingui an ve-
ditoz habeat re. z tuc snia. M. tenet p suas leges. an no ha-
beat re. z tuc aut dolo vlt culpa desijt habere ea in fraudem
puta emptoris. z tuc snia tenet. B. aut sine dolo vlt culpa. z
tuc no tenet veditoz. vt. j. e. s. cu alit. eet em valde mix quod
ait. B. vt sic copellat extimatōez p re recipere. vt. ff. si cer.
pe. l. ij. s. ij. z. C. de fideico. l. l. si. Item sic iprobe pacta rube-
re. cu ptoz dicat pacta fuabo. vt. ff. de pact. iu. gē. s. ptoz ait.
Ad effectū. s. ia dicto mo. s. p traditōez rei z pcy. vt. j. qui.
mo. tol. ob. s. si.

r **E** x empto. no. q ex empto eptoz. ex vedito veditoz agit
vt h. z. ff. de act. emp. ex empto. j. rñ. z. l. iul. s. ex vedito.

t **P** ro nibilo. vt nec ad boni viri arbitriuz recurraf. vt mo
dixim. s. legatu no so est. p nibilo sic relictu. vt. C. coia. dle.
si duob. s. si qs. s. sibi fauore vltime voluntat. ne pereat.

v **S** tauto. sine q ee no pot veditio. vt in prin. s. s.

R in locatōibus. vt. ff. locati. si merces. in prin.
Y tē p̄ciū. dicit p̄ciū debere certū eē. nūc dicit q̄ in nume-
a rā p̄ciū. si male. vt. ff. dicā. rata pecunia.
b Poeta. homero. no. ar. q̄ auctoritates auctoz̄ r̄ phōz̄
 sunt in causis allegāde. sic. ff. de solu. si p̄. r̄. ff. de iude. pro-
 ponebat. r̄. ff. d. sta.
 ho. l. septimo. sed in
 terdū redarguunt.
 vt. hic. r̄. ff. d. re. di.
 im. s. si. r̄. l. s. diut.
c Rebus. puta e-
 quis.
d his verbis. scz
 grecis que legi non
 p̄nt.
e Diuerse. s. hōle
 singularis numeri ē
 hic sic. j. mandati. s.
 is qui exequit.
f Expediri. id est
 cognos. l.

Quod ius cū in venditōib⁹ no-
 bis placuit nō est absurdū et
 in locatōib⁹ r̄ in cōductōib⁹
 trahere. **I**tem p̄ciū in nume-
 rata pecunia p̄sistere dōz. **I**ta
 r̄ i ceteris reb⁹ an p̄ciū eē pos-
 set valde querebat. veluti an
 homo aut fund⁹ aut tōga al-
 terius rei possit esse precium.
 sabinus r̄ cassius etiam in a/
 lia re putant p̄ciū posse cō-
 sistere. **U**nde illud est qd vul-
 go dicebatur. permutatōe re-
 rum emptōnem r̄ venditōez
 contrahi. eamq̄ speciem em-
 ptionis r̄ venditōis vetustis-
 simam esse. argumentoz̄ vte-
 bantur greco poeta homero
 qui aliquam partem exercit⁹
 archiuozum vinum sibi com-
 parasse ait permutatis q̄bus/
 dam rebus his verbis.
Diuerse schole auctores con-
 tra sentiebāt. aliudq̄ eē existi-
 mabant permutatōem reruz̄
 aliud emptōem r̄ venditōez
 alioquin non posse rem expe-
 diri p̄mutatis reb⁹ que vide-
 atur res venisse r̄ que p̄ciū no-
 mine data esse. **I**ta vtran-
 q̄ videri venisse r̄ vtrāq̄ pre-
 cij noie datā eē rōnē nō pati.

S p̄em. p̄tract⁹
 immōiari. nā nō habz
 nomē suū. vt. ff. de re. p̄mu. l. j. s. itē emptoz̄. **S**z quare dicit
 innominat⁹ cū ita curiale nomē hēat. **R**ū. q̄ illi p̄tract⁹ sūt
 noiati qui statim vt fiunt pariūt actiōez. ff. de pac. iure gen. i
 prin. siue fiant consensu vt venditō. vt. s. e. in prin. siue re vt
 mutū. vt. s. qui mo. re cō. ob. in pn. **S**it p̄mutatio nec ex pa-
 cto parit acti. nec re. s. parit ex vtroq̄ scz postea dudū re in-
 terueniente ex pacto primo vt subtilit colligit. C. de rez per-
 mu. ex placito. r̄ ex hoc p̄tractū oīe actio p̄scriptis verbis.
 vt. j. de act. s. actōnū. r̄ di. ob. cām. vt. ff. de prescrip. d. l. na-
 turalis. s. si.
Digestis. vt. e. l. j. s. j.
Latius. i. melius r̄ apertius q̄ bic. vt in. ff. dicit
Diximus. s. e. in prin.
Statim. s. certe imō nō statim. s. j. s. sūt necessaria. p̄mo
 q̄ venditō fiat nō in scriptis. als id ē si fiat in scriptis vendi-
 tō nō transit ad emptozē p̄ciū nisi nōdū eēt p̄pleiūt bic r̄
 C. de fide instru. s. c. r̄. C. de pi. r̄ cō. reuē. cū inter. **I**tem
 q̄ fiat pure. als nō peat emptoz. s. secus si facta sit detertō.
 vt. ff. de pi. r̄ cō. reuē. q̄ si p̄tēde. **I**tem q̄ sit facta venditō in
 specie. nā sūm genere. vt puta vendo hōiem non p̄t emptoz

an traditōez. vt. ff. de pi. r̄ cō. reuē. l. eī. r̄. l. q̄ si neq̄. itez q̄
 sit certa species. q̄ si sub incertitudine esset tradita. s. sit spe-
 cies. nō tñ spectabit sp̄ p̄ciū ad emptozē. puta. vēdo stichū
 aut pamphilū. p̄m⁹ em̄ mox p̄ciū venditōis. vt. ff. de
 p̄. emp. si in emp. s. penul. **I**tem q̄ alio mō p̄creat q̄ publicari
 one rei. nā tūc nō p̄t
 emptoz. vt. ff. loca.
 si fundus. **I**tem q̄ nul-
 lum pactū sit in stuz
 q̄ p̄ciū venditōez
 respiciat. nā tūc non
 p̄t emptoz. vt. ff. e.
 si in venditōe. r̄. j. pr.
 s. q̄ si fu. r̄. s. sū spe-
 cialiter esset de casu
 fortu. to dictum fm
 B. sū gūat. s. j. **U**
 vt dicim⁹. ff. si quis
 cau. s. j. s. si. s. quesitū
Item q̄ venditō non
 fuerit in culpa l' do-
 lo q̄re res p̄creat. vt
 j. pr. s. itē q̄ nō sit
 in mora. nā tūc q̄ vl-
 timā fecit morā sibi
 perit. vt. ff. de pi. et
 cō. reuē. illud. r̄. h. ē
 vtz hoc casu sū ref-
 p̄ta erat penes ep̄-
 tozē siue nō fm Jo.
 vt. ff. de le. l. cū res.
 s. si. s. j. **U**. disting-
 ueret. ar. l. ff. de rei-
 uen. l. itē si verbera-
 tū. s. si. **I**tem q̄ non si
 res que degustatōz
 d̄sideret v̄ vinū r̄ zi-
 ziber r̄ s. l. nā tunc
 distinguit an vēdat
 in specie. r̄ tunc post
 degustationē est pe-
 riculum emptozis.
 an in genere r̄ tunc
 sunt duo necessaria
 vt sit emptozis per-
 culo. scilicet degu-
 statio r̄ mensura si-
 ne pondus. r̄ fm Jo. r̄. B. r̄. Pla. vt. ff. d. peri. r̄ cō. reuē.
 l. j. in prin. r̄. s. j. **S**ed **A**zo dicit. q̄ in vino sit speciale q̄ sta-
 tim facta venditione etiam ante degustationem sit emptozis
 periculum si sit in specie venditō. vt. ff. e. l. q̄ sepe. s. in bis.
Sed nuuquid distinguitur periculum peremptionis a de-
 terioratione vino venditō in mensura. vt in venditione con-
 ditionali diximus modo. per. l. ff. d. peri. r̄ commodo. reuē
 di. q̄ si p̄dēre. vt sic effusōis ad v̄ditōzē acoz̄ r̄ mucoz̄ ad
 ēptozē. **B**ul. ait. q̄ sic. quia hoc sub quadam conditione fit.
 scilicet si mensuretur. **S**ed certe ipsemet mutauit consilium
 postea. r̄ merito. quia aliud est in alia conditione que non
 fit in potestate venditōis. aliud in hac que in sua potestate ē
 cum possit denunciare emptozē vt degustet et accipiat. als
 potest effundere. vt. ff. de peri. r̄ com. reuē. l. j. s. finali. r̄ sic
 indistincte periculum ante mensuram est venditōis. **A**ccur-
 sius **S**ozantinus.

Ita. nunc ponit exempla. **A**ccur.
Periculum. s. ff. de peri. r̄ cō. reuē. l. id qd. r̄ de regu.
 tu. l. fm naturam. r̄. s. de le. pa. tu. s. si.
Penit. i. venditus est.

e Neq culpa. etiam talis q̄lis in cōmodato ḡra vtriusq̄
p̄tis contracto venit. vt. ff. d̄ periculo z cōmo. rei ven. l. cu
stodiam. z. ff. cōmo. si vt certo. §. interdum.

d Animaduertendū. i. distinguendū.
e Suscepit. q̄d pactū valet. vt hic. z. ff. e. q̄ sepe. §. si res.
z. ff. de pi. et cōmo.
rei ven. l. i. §. i.

f Is casus. etiā le
uissima culpa cōtin
gens fm̄ 30. nō ve
ro fortuito. l. 3. M.
contra. vt. C. d̄ pig.
act. qua fortuitis.

g Conditōnem. s.
furtiuā. q̄. s. soli do
mino datur. vt h̄
z. ff. de p̄di. fur. l. i.

h Arbitrere. s. ce
dendo act. istas et
hoc quādo non fuit
in culpa. al non libe
ratur cedēdo. vt. ff.
p̄ socio. l. de illo. in
p̄m. que est p̄tra.

alluioez accesserit ad empto
ris cōmodū p̄tinet. Itā z cō
modū eius esse v̄z cuius peri
culuz est. Quod si fugerit
hō qui venit aut surreptus
fuerit ita vt neq̄ dolus neq̄
culpe v̄ditōris interuenerit.
animaduertēdū erit an custo
diā eius vsq̄ ad traditōez ei
venditor suscepit. sane enī
si suscepit ad ip̄ius piculū is
casus p̄tinet. si nō suscepit se
curus ē. Idē z in ceteris aīali
bus ceterisq̄ reb̄ intelligim̄

Quāz tñ v̄dicatōz rei z cō
ditōez exhibere debet em
tori. qz sane qui nondū rē em
ptori tradidit. adhuc ip̄e dñs
est. Idē etiā ē de furti z de
dāni iniurie actōe. Emptō
rā sub p̄ditōe q̄ pure p̄trahī
p̄t. Sub p̄ditione. veluti si sti
chus intra certū diē tibi placu
erit. erit tibi emptus aureis
tot. Loca^m sacra v̄ religio
sa. Itē publica veluti forū ba
silicā frustra quis sciens emit.
Que tñ si p̄ p̄phanus l̄ priua
tis^m deceptus a v̄ditore ene
rit. habebit actōem ex empto
q̄ nō habere ei liceat vt cōse
quatur q̄ sua interest eum de
ceptum nō esse. Idē iuris est

i Et dāni. puta si
fuerit res vendita
venditori subtracta
vel in ea datum sit damnum. vt in p̄mci. bulus. §. nam hec
actio damni iniurie domino datur. vt. ff. ad. l. a. quik. Item
mela. §. legis. Accursi.

k Placuerit. sed videtur q̄ in alterius contrahentis arbi
triu p̄ferat emptio. quod esse non p̄t. vt. C. e. l. in euentis
als in vendentis. z. ff. e. l. q̄ sepe. §. i. que sunt cōtrarie Sed
dic rem ip̄am hic conferri arbitrio emptoris. aliud si cōmer
tium ut sit tibi empra si vis vel p̄cium p̄ quanto voles vt
dictis legib̄ contrarijs. Itē opponit̄ hec venditio q̄ hic fit
nō videt̄ p̄ditionalis. vt. ff. e. l. iij. que est p̄tra. sed certe ibi
fuit emptus pure. s. solutō debebat sub condi. fieri. at hic
sub condi. facta fuit. vñ non p̄t impleri nisi impleta condi
tione. vt. ff. e. venditio. in p̄m.

l Aureis tot. puta. r.

m Loca sacra. que sunt ista habes. s. de rerū di. §. flumi
na. z. §. nullius z. §. religiosum.

n Priuatis. redde singula singulis. nā priuata contraria
est pulice z p̄phana sacre et religiose. z facti. ff. e. l. z. liberi
z. l. qz. z. l. liberi

o Quod nō. i. qz emerit ignorans. vt. ff. de p̄tra. emp. l. li

beri hominis. Accursius.
De locatione et conductione. Rub.

Locatio. ff. e. l. ij.
p Proxima. quo ad tractatū et quo ad sniam.
q Si precio. vt. s. t. i. §. p̄cium autē. Accursi.

si hoiez liberū p̄ suo emerit.
De locatione et conduc
tione.

Locatio z p̄ductio p̄
xima ē ēptiōi z v̄di
tōi. iisdēq̄ iuris regul
p̄sistūt. nā vt ēptio z v̄ditio
ita p̄trahī si de p̄cio p̄uene
rit. sic z locatō z p̄ductō ita cō
trahi intelligit̄ si merces p̄stitu
ta sit. z cōpetit locatori q̄dez
locati actio. p̄ductori vero cō
ducti actio. Et q̄ supra dixi
m̄ si alieno arbitrio p̄ciū pro
missū fuerit. eadē z d̄ p̄ductio
ne z locatōe dca eē intelligim̄
si in alieno arbitrio merces p̄
missa fuerit. Quā d̄ cā si ful
loni pollicenda curādaue. aut
sarcinatori sarcieda vestimenta
q̄s d̄derit nlla stati merced cō
stituta s. p̄ ea tñ datur^o quā
tū iter eos cōuenerit. n̄ pp̄rie
locatō z p̄ductō intelligit̄ s. eo
noie actō p̄scripti verb̄ dat
Adterea sicut vulgo q̄reba
tur an p̄mutat̄ reb̄ ēptō z v̄
ditō p̄trahī. ita q̄ri solebat d̄
p̄ductōe z locatōe si forte rē a
liquā vtēda siue fruēdā tibi a
liqs dederit. z inuicē a te aliā
rē vtendā siue fruendam acce
perit et placuit non esse loca/
siue tingit siue pollit. Sarcinator est qui fracta vestimenta
resartit vt dicemus. §. de mā. in fi.

r Si merces. scz
certa z i pecunia nu
merata. vt. ff. depo
siti. l. i. §. si quis ser
uum. z. ff. de p̄scri.
n. natural. §. ar cū
do. parcius colo
nus qui p̄tem dño
reddidit fructū in p̄
p̄rie dicit cōductor.
imo socius magis.
vt. ff. e. si merces. §.
vis maior.

s Quidem locati
sicut v̄ditōri ex v̄
ditō. ita emptōri ex
empto actio compe
tit. vt. s. t. i. §. scā z
certū p̄cium in fi.

t Supra dixim̄.
vt. s. e. t. i. §. item p̄e
cium.

v Arbitrio. ff. e. si
merces. l. i. n̄.

x Qua de causa.
quia dixi certuz de
bere p̄cium interue
nire.

y Si fulloni. ē au
tem fullo qui lauat

siue tingit siue pollit. Sarcinator est qui fracta vestimenta
resartit vt dicemus. §. de mā. in fi.

z Postea. nō postea. nam prius re non secuta. i. nondum
tradita reapandum actio nō daretur. vt. C. de rerum pm.
explicatio.

a Nomine. quasi ex nouo contractu inominato. vt. ff. d̄
pres. ver. l. i.

b Verbis. i. mā. §. si. §. Sed distingue an certa merces in
ternenerit. et tunc agitur locati. vt. s. e. in p̄m. aut incerta.
z tūc p̄scri. ver. agit vt h̄. aut nulla. z tūc est mandatū. vt. ff.
de pres. ver. si tibi pollicenda. z in contrario.

c Vulgo. querebat. vt. s. t. i. §. item p̄cium.

d Boues. cōmodarent̄ improprie ponitur vt sequit̄.

e Hos perit. sua culpa. als non tenet cū vtriusq̄ ḡra con
tractum sit. vt hic. z. ff. de p̄scrip. ver. si ḡuitam. §. si mar
garitas. z. ff. cō. si vt certo. §. nūc videndum.

f Non fuit. bona rō. vt. s. qui mo. re. cō. ob. §. cōmodati.
g Prescriptis verbis. que competit ex cōtractibus trib̄
inominatis. do vt des. facio vt facias. do vt facias. vt. ff.
de p̄scrip. ver. naturalis. §. i. ij. z. iij. alias datur pactis in
k k

continenti oppositis. vt. C. de re. p. m. rebus. alias dat qñ
dubiu est de noie ptractus. ff. de pscript. ver. l. i. §. si. et. l. ij.
et. ij. r. iij.

h **A**deo autē. hisdem regulis et questionib⁹ p̄sunt. mul
ta ergo habent inter se cōmunia.

l **A**liquaz. al non
est in lfa aliquam.

k **C**lenditō. scz ex
vna parte.

l **E**t cōductio. scz
ex alia.

m **U**trū emptio.

qđ videbat cū talis
datio alienatio sit.

vt in auc. d. nō alte.

§. alienatiōis. coll.

ij. qđ locatio non fa
cit. vt. ff. e. l. n. soler.

n **E**t p̄ductio. qđ
videbat cū merce

dē soluere teneret.

o **P**erpetuo. aliē
accipit. vt. ff. p. so.

p **P**ensio. in pecu
nia.

q **R**edit⁹. in spe
cie.

r **A**lienauerit. cū
multi sūt modi alie
nandi. vt. ff. de pub

li. l. ij. r. iij. et. v. et
vi.

s **A**fferre. liceat i
terdum alit dat ad
certum tēpus. inter
eum in tertiā psonā

vt generationē. cūz
oia pacta super hoc

ptractu habita va
leant. vt. §. p. i. §. s. s.

ecclia dat i emphi.

vsqz ad tertiā gene
rationē tñ. vt i aut.

de. non ali. col. ij. §.
emphi. velut puto

etiam in perpetuo
dabit. vt quilibet p̄uatus. vt hic. r. in auc. de non ali. em
phi. §. licentiam. col. ix.

s **Z**enoniana. vt. C. de iure emphi. l. i. Accursi.

t **E**mphiteosus. emphi grece latine dicit̄ melioratio. hoc
ideo. qz olim tñ sterilia dabant̄ vt meliorarent̄. s. z hodie nō
tñ sterilia dant̄ sed etiā fertilia nisi in ecclia que sola dat ea
que p̄grua vident̄ iconomo r alijs gubernatoribus ecclie.

fic. C. de sa. sanc. ec. auctē. perpetuo quoqz

v **P**ropriam agitur ergo p̄dictiōe ex. l. ad oia obseruan
da q̄ pueniūt. Sed nunqd̄ emphi. potest alij dare i emphi.

rñ. sic. vt in hoc. §. et in auctē. d. nō alte. aut p̄mu. §. aliena

tōis. col. ij. Itēz nunqd̄ illd̄ vtile dñum qđ solū habet trās

fertur in eum. Rñ. sic cum rei ven. vtilis sibi datur. vt. ff. si

ag. vec. l. i. r. ij. Sed qualiter ager primus emphi. p̄ scdm

vt eū expellat. Rñ. rei ven. que licet de iure sibi non cōpe

rat exceptio tñ opponi nō potest. qz replicaret̄ et sic non do

minus dñm vincit. vt. C. de transac. vbi de facto tñ agitur

r vincit. vt. ff. de excep. rei iud. si quis rem. Vel veri⁹ agat

p̄scrip. d. vel dic ex lege zenonis ad mercedē.

x **A**d locatiōē. imo differt in. vij. nam hic etiāz in specie
p̄stat̄ pensio. sed ibi in pecunia tñ vt hic scripsimus. Itē

tionem r p̄ductionem. sed p/
prium gen⁹ esse cōtractus: ve
luti si cum vnum quis bouem
haberet: r vicinus eius vnuz
placuerit iter eos vt p̄ denos
dies inuicem boues commo
darent vt opus facerent. et a/
pud alterz bos perijt. neqz lo
cati neqz conducti neqz cōmo
dati compeut actō. quia non
fuit cōmodatum gratuitū ve
ram p̄scriptis verbis agēdū
est. **A**deo autē aliquā fami
liaritatē inter se vident̄ ha
bere emptio r vēditio. itē lo
catio et p̄ductio vt in quibus
dā causis queri solet. vtrū
emptio et venditio p̄trahitur
an locatio r p̄ductio vt ecce d
predijs que p̄petuo quibus
dam fruenda traduntur. vt q̄
diu pensio siue redditus pre
stetur p̄ his dñis. neqz ipi con
ductor heresve eius id p̄cū
vendiderit aut donauerit aut
doti noie dederit. aliove quo
cūqz mō alienauerit auferre
liceat (s. talis p̄tract⁹ quia in
ter veteres dubitabatur a q̄bus
dā locatio r a q̄busdā venditio
estimabatur. lex zenoniana lata

hic possidet naturaliter sicut fructuarus. vt. ff. de acq. po.
naturaliter. sed cōductor non. vt. C. communia de vsu. l. i.
Item hic habet dñum vtile. sed p̄ductor non. vt. ff. ea. l. nō
soler. Item hic p̄ctus fit in immobilibus tñ. ille etiā in mo
bilibus vt in auctē. de ali. et emp. §. iniam. colla. ix. Itē hic

est q̄ emphiteosus cōtractus
ppriaz statuit naturam. neqz
ad locatiōē neqz venditio
nem inclinātem: sed suis pa
ctiōibus fulciendam. r si qui
dem aliquid pactus fuerit hic
ita obtinere ac si naturalis es
set cōtractus. Sin autem ni
hil d̄ periculo rei fuerit pactū
tūc siquidem totius rei interi
tus accessit ad dñz super hoc
redundare periculuz. Sin au
tem p̄ticularis ad emphiteo
tecarium hmoi damnū veni
re quo iure vtimur. **I**tem
querit̄ si cū aurifice ticius con
uenerit: vt is ex auro suo certi
ponderis certeqz forme anu
los faceret r acciperet verbi gra
tia. x. aureos. vtrum emptio r
vēditio an locatio et p̄ductio
p̄trahi videat̄. Cassius ait ma
terie quidez emptionem et vē
ditionem contrahi. opere autē
locatiōem et conductionem.
Sed placuit tantū emptionē
et venditiōē contrahi q̄ si ti
cius suū auz dederit mercede
p̄ opera constituta: dubiū nō
est quin locatio et p̄ductio sit.
Conductor autē oia fm legē
conductiōis facere debet: et si

agitur cōditē. ex. l.
ibi. ex cōducto. Itē
est hic p̄ctus iuris
ctus ille naturalis
vt hic d̄. Itē hic in
scriptura ille etiam
sine ea vt. C. de iure
c̄phi. l. i. r. s. de ob.
ex cōsensu. r. s. e. in
p̄m.

v **A**d venditiōē.
qz hic pensio presta
tur sibi res libere tra
sit. Itēz ob hoc res
renocet̄ sed ab em
ptore n̄ p̄ venditorē
vt. C. de rei ven. l. i.
ciuile. Item hic vti
le transit dominus
ibi directum. vt. s.
de re. di. §. p̄ tradi
tionem.

s **N**aturalis. i. iure gen. qđ naturali ratione est inductus
vt. s. de iure natu. §. qđ vero. hic enī est de iure ciuili. et vt
alias §. de act. §. de constituta.

a **A**d dñm. vt pensionem non habeat.

b **P**articularis. id est medietatis vel minus fm. **M. et**
Ju. ar. ff. de vsu. etiam. de verbo. sig. nomen filiarum. §.
portionis. r. ff. de dam. insec. inter quos. §. damni. et de cō
trahen. empl. domum. Nos dicimus si aliquid etiam partū
remansit damnū emphiteote esse. ar. huius. §. r. C. e. l. i.

c **U**timur. sunt et alia duo naturalia siue tacita pacta in
hoc tractatu vt de reijciendo emphiteoram si non soluerit
pensionem per triennium. vt. C. e. l. ij. §. i. et in auctē. de nō
alienan. §. scire. colla. ij. in emphiteora autem ecclia sine co
lono p̄uati dic vt sibi no. scz per biennium. Item et si velit
emphiteora vendere q̄ domino primo denunciare debet.
vt. C. e. l. si. §. i.

d **Q**ueritur. suo scz artificis.

e **F**orme. scz demonstrate. s. qđ si certa nō est materia de
monstrata. Rñ. nō interest. vt. ff. de p̄ben. emp. puenit. r. l.
fabius vel factas punctū in dictione suo.

ee **C**onductor. legem. id est pacta lucrum. Sed contra. ff

*no de gharitib⁹
emp̄phiteotib⁹*

vt. ff. de acq. po. naturaliter. sed cōductor non. vt. C. communia de vsu. l. i. Item hic habet dñum vtile. sed p̄ductor non. vt. ff. ea. l. nō soler. Item hic p̄ctus fit in immobilibus tñ. ille etiā in mobilibus vt in auctē. de ali. et emp. §. iniam. colla. ix. Itē hic agit̄ cōditē. ex. l. ibi. ex cōducto. Itē est hic p̄ctus iuris ctus ille naturalis vt hic d̄. Itē hic in scriptura ille etiam sine ea vt. C. de iure c̄phi. l. i. r. s. de ob. ex cōsensu. r. s. e. in p̄m.

vt. ff. de depositis. l. i. §. si conuenerit.
f Equo. vt. ff. de usuris post mortem. vt. C. de p̄sens. l. de econtra
 nam conductor agit vt domus et hostia sibi reparentur. vt
 ff. e. ex conducto.

g Qui p̄ vsu. diligentissimus. i. diligēs sic exponitur. vt
 ff. e. si merces. §. qui
 colūnam. nam cum
 vtriusq; gratia fiat
 locatio. nō venit ex
 actissima. vt. ff. cō-
 mo. si vt certo. §.
 nunc videnduz. aiij
 pprie ponunt. et di-
 cunt sp̄ale in his re-
 bus que facile pos-
 sunt frangi.

h Amiserit. vt. dā-
 num daturz sit quod
 preiudici non pote-
 rat. vt. ff. eo. sed de
 damno.

i Conductore. p̄
 p̄teritis sec̄ in vsu
 fruct. vt. C. de vsu-
 fru. si dñā. v. dicit vt
 ibi. et de iur. do. si
 focus in fi.

k Succedit vt. C.
 e. viā. sed an morie-
 te scholari vel dece-
 dēte substituere po-
 test. Rñ. sic de iure
 conditionis. s̄z ratō
 societatis. phibet q̄
 p̄uaret vbi certa
 p̄sona eligitur. vt. §.
 si. i. §. soluitur.

l De societate. est
 autē societas. vt ait
 Marcus Tullius du-
 orum plurisue con-
 uentio honeste con-
 tracta ad vberiores
 questus et commodi-
 orem vsum.

m Societatem.
 totorum. i.
 omnium et
 expresse. vt. ff. e. l. i.
 §. i. z. l. ij. §. i. nam
 hoc nomen. s̄z tot-
 ra tū. totitatem ad
 vnam rem signat.

n Emendi. Item
 alijs duobus scilicet
 omnium bonoz simpliciter. vt. ff. e. l. coiri. z. l. nec adijcit. Item
 vnius rei. vt. ff. e. l. v. z. l. societas.

o Equales. sic. ff. de here. insti. l. quotiens. §. heredes. et
 s̄. de here. insti. §. ita demum. et. ff. eo. si. non fuerit. z. dicit e-
 le fuisse capitale.

p Expresse. etiam in solo lucro. vt. §. e. §. illud.
q Conuentio. s̄z talis vt sequitur.

r Tertia. i. pars lucri et damni.

ss De illa. ad ticiū. cōputatio hic expedita fiat. vt si lu-
 crum in vna re in alia uero damnum contigerit. vt si dedu-
 cto omni damno lucroz superest. vnius in duas partes. alius
 in tertiā p̄tem admittat eius lucri. si vero tñ damnum sup-
 est. is qui in duas partes damni ferre debet in reb̄ que su-

quid in lege pretermisus fue-
 rit. id ex equo et bono p̄tare
 debet. Qui p̄ vsu aut vestim-
 torum aut argenti aut iumen-
 ti mercedem aut dedit aut p̄-
 misit. ab eo custodia talis de-
 siderat qualē diligentissimus
 paterfamilias suis reb̄ adhi-
 bet. quā si prestiterit z aliquo
 casu fortuito eā rem amiserit
 de restituenda ea non tenebit.
Portuo cōductore intra
 tempora conductionis heres
 eius eodem iure in conductione
 ne succedit.

De societate.

Societatem coire so-
 lemus aut totorum bo-
 norū quā greci

specialiter appellant. aut vni-
 us alicuius negociationis. ve-
 luti mācipiorum vendendorū
 emendorūq; aut olei aut vini
 aut frumētū emendi venden-
 diq; Et q̄dem si nihil de p̄ti-

bus lucri z dāni nominatim cō-
 uenerint equales s̄z p̄tes. et
 in lucro et in dāno spectantur

Qd si exp̄sse fuerint p̄tes he-
 seruare debent. Nec enī vnq̄
 dubium fuit quin valeat p̄ue-
 tio si duo iter se pacti sint. vt

ad vnum q̄dem due p̄tes z lu-
 cri z dāni p̄tineant ad aliā p̄ti-
 neat tertia.

Be illa sane
 p̄uentione questitū est. si ticius
 et sepius inte se pacti sūt vt ad
 ticiū lucri due partes pertine-
 ant. dāni tertia. ad sepium due

partes damni. vt. ff. e. mutius.

Seruius. hic seruius sibi met cōtradidit vt. ff.
 e. l. mutius. sed non est verū. nam ibi dicit de facto hoc esse
 non posse. i. vt damni et lucroz sit in eadem societate. cū dā-

num lucro et econ-
 tra lucroz damno de-
 ducto intelligatur.
 vt ibi dicitur. et. §. e.
 §. adeo.

Quintus mutius cōtra na-
 turam societatis talē pactō ez
 esse existimauit. z ob id nō es-
 se ratā habendā. P̄uins sulpi-
 tius cuius sentētia p̄ualuit cō-
 tra sentit. qz sepe quozūdā ita
 p̄tiosa est opera i societate. vt

eos iustū sit conditione melio-
 ri in societate admitti. Naz z
 ita coire posse societatem non
 dubitatur. vt alter pecuniā cō-
 ferat. alter non cōferat. z tamē

lucrum inter eos cōmune sit.
 qz sepe opera alicuius p̄ pecu-
 nia valet. Et adeo contra
 quinti mutij sententiā obti-
 nuit. vt illud quoq; constite-
 rit posse conuenire vt quis lu-
 cri partez ferat de damno nō

teneat quod z ipsum seruius
 conuenienter sibi estimauit.
 quod tamen ita intelligi opoz-
 tet. vt si in aliqua re lucroz in
 aliqua damnum illatū sit. con-
 pensatione facta solum quod
 superest intelligatur lucri esse

Illud expeditum est si in
 vna causa pars fuerit exp̄ssa
 veluti in solo lucro vel in solo
 damno. in altera vero omissa.
 in eo quoq; in quo pretermis-
 sum est eandē partem suari

Manet autem societas eo-
 usq; donec in eodē consensu p̄-
 seuerauerint at cū aliquis nū-
 ciauerit societati soluit socie-
 tas s̄z plane si q̄s callide i

partē. nō totū
 als esset leonina. vt
 dicit in fabula au-
 ani. z. ff. si nō fuerit

§. si. z. l. si vnus. §. et si precium in fi.
 v. Quod et ipm. i. dicitur est hoc primo casu.
 r. Conuenienter. id est conueniens esse sue sententiē quā
 dixit. §. e. §. de illa. Accursius.

y. Illud seruari. nō eandē rationē p̄riorum. sic. ff. de le. iij.
 l. si. §. si. ff. fami. herē. si filia. §. item pap. ar. §. ff. de li. et po-
 sibu. l. p̄modissime. et. ff. loca. l. ca. i. rñ. z. ff. de nego. ges. si
 quis negocia.

z. Manet autem. si renūciauerit p̄senti socio non absenti.
 vt. ff. e. sed et socius. §. si absenti.

z. Callide. idem est et si intempēstine renūciat. Item et si
 expedit non renūciari. vt. ff. e. actio. §. labeo. z. l. sed z
 si socius. §. si.

num lucro et econ-
 tra lucroz damno de-
 ducto intelligatur.
 vt ibi dicitur. et. §. e.
 §. adeo.

Et adeo. hec pa-
 cta in equalia tūc de-
 mum locum habēt.
 qñ alter plus contu-
 lit ope vel industrie
 q̄ alter. vt. ff. e. si nō
 fuerit. §. si vero pla-
 cuerit fm. 230. cuz

societas sit frastra
 tis ius. vt. ff. e. si ve-
 rum. 30. contra. et
 subaudit in. l. illa. si
 non fuerit. maxime
 alij idem quod 30.
 s̄z tali ratione quia
 iure p̄uentionis va-
 lent. non societatis.
 vt. ff. de depositis. l. i. §.
 si conuenerit.

num lucro et econ-
 tra lucroz damno de-
 ducto intelligatur.
 vt ibi dicitur. et. §. e.
 §. adeo.

Et adeo. hec pa-
 cta in equalia tūc de-
 mum locum habēt.
 qñ alter plus contu-
 lit ope vel industrie
 q̄ alter. vt. ff. e. si nō
 fuerit. §. si vero pla-
 cuerit fm. 230. cuz

societas sit frastra
 tis ius. vt. ff. e. si ve-
 rum. 30. contra. et
 subaudit in. l. illa. si
 non fuerit. maxime
 alij idem quod 30.
 s̄z tali ratione quia
 iure p̄uentionis va-
 lent. non societatis.
 vt. ff. de depositis. l. i. §.
 si conuenerit.

num lucro et econ-
 tra lucroz damno de-
 ducto intelligatur.
 vt ibi dicitur. et. §. e.
 §. adeo.

Et adeo. hec pa-
 cta in equalia tūc de-
 mum locum habēt.
 qñ alter plus contu-
 lit ope vel industrie
 q̄ alter. vt. ff. e. si nō
 fuerit. §. si vero pla-
 cuerit fm. 230. cuz

societas sit frastra
 tis ius. vt. ff. e. si ve-
 rum. 30. contra. et
 subaudit in. l. illa. si
 non fuerit. maxime
 alij idem quod 30.
 s̄z tali ratione quia
 iure p̄uentionis va-
 lent. non societatis.
 vt. ff. de depositis. l. i. §.
 si conuenerit.

num lucro et econ-
 tra lucroz damno de-
 ducto intelligatur.
 vt ibi dicitur. et. §. e.
 §. adeo.

Et adeo. hec pa-
 cta in equalia tūc de-
 mum locum habēt.
 qñ alter plus contu-
 lit ope vel industrie
 q̄ alter. vt. ff. e. si nō
 fuerit. §. si vero pla-
 cuerit fm. 230. cuz

societas sit frastra
 tis ius. vt. ff. e. si ve-
 rum. 30. contra. et
 subaudit in. l. illa. si
 non fuerit. maxime
 alij idem quod 30.
 s̄z tali ratione quia
 iure p̄uentionis va-
 lent. non societatis.
 vt. ff. de depositis. l. i. §.
 si conuenerit.

num lucro et econ-
 tra lucroz damno de-
 ducto intelligatur.
 vt ibi dicitur. et. §. e.
 §. adeo.

Et adeo. hec pa-
 cta in equalia tūc de-
 mum locum habēt.
 qñ alter plus contu-
 lit ope vel industrie
 q̄ alter. vt. ff. e. si nō
 fuerit. §. si vero pla-
 cuerit fm. 230. cuz

societas sit frastra
 tis ius. vt. ff. e. si ve-
 rum. 30. contra. et
 subaudit in. l. illa. si
 non fuerit. maxime
 alij idem quod 30.
 s̄z tali ratione quia
 iure p̄uentionis va-
 lent. non societatis.
 vt. ff. de depositis. l. i. §.
 si conuenerit.

§ Totorum. i. omnium. et hoc expresso. vt. ff. e. l. iij. §. i. ar. 5 vt. ff. eo. nec adiecit.

§ Si quid vero. alio siquidē. sic. ff. ex. qui. cau. in. pos. ea. l. fulcinus. §. q. si aduersus. sic. ff. e. actione. §. diximus.

a Caprauerit. i. non cogitauerit.

b Conceditur. nō

v. modos soluende societatis hic et sequentibus quattuor. §. sunt et alia duo. vt interpretatio rerū naturalium vel ciuiliū. vt. ff. eo. veruz. §. pe. Item cum ab alio stipulator alio nouando. vel iudicium cum aliquo dicto animo nouandi vt. ff. eo. act. i. respō. fo.

c Soluitur. morte idem in tutela secus in deposito et mandato. vt. ff. de his q. no. in fa. fur. ti. §. illud.

d Et si. i. quis.

e Conuenerint. s. vt daret inter stipulantes. et ita vno moriente. non antea ad heredes transit etiam ex pacto. vt. ff. e. l. adeo. et. l. nemo nisi in societate vectigalium. vt. ff. e. l. verum. §. in heredem. et. l. adeo. i. rñ. et nisi denuo psciunt. vt. ff. e. l. plane.

f Item. si alicuius rei vt duo tabernarū defendendo vnum in foro.

g Publicatio. q. publicatio sit ppter delicta vt. ff. de bo. dam. l. i. rñ.

b Alii. scz fiscus.

i Pro mortuo. sic ff. e. actione. §. publicatione.

k Habet. Sed qd si hic socius cui bona publica sunt rōne operis socius erat non reruz. qd esse potest. vt. s. c. §. nam et ita. Rñ. idem cū libertatē vel vitā vel ciuitatē amittat. vt. ff. de bo. dam. l. i. rñ. §. pxi. §. inuif. in fi.

l Item si quis cesserit. qd facere pot ne in carcerē deturdat. vt. ff. de ac. §. fi. r. C. de cessi. bo. l. i.

m Debita. qz fisco vel priuatis. debeat. vt. ff. e. actioe. §. i.

n Ueneat. i. vendatur.

o Sed hoc casu. q. d. nō sicut superiori pxi. s. qñ bona fuerunt publica. naz viuens r in ciuitate exis sibi postea acquirere pot. vt. ff. de ces. bo. l. v.

p Socius. actioe q est directa ab vtraq. pte. §. de pe. te. li. §. ex quibus. r finita societate nascitur. vt. C. e. rādū. nisi in casu. vt. ff. e. actioe. §. nonnunq.

q Passus. q de solo dolo tenet r lata culpa q doli repñtat. vt. ff. de positi. l. q. nerua. r. ff. si qd te. li. cē. ius. l. i. §. n. ās

hoc renūciauerit societati. vt obueniēs aliqd lucrū sol^o habeat. veluti si totorum bonoz socius cū ab aliquo heres eēt relictus in hoc renūciauerit societati. vt hereditatez solus lucrifaceret. cogitur hoc lucz communicare. si quid vero aliud lucrifaciat quod non captauerit ad ipsum solum pertinet. Et vero cui renūciatum est quicquid omnino post renūciatam societatem acquiri tur soli conceditur. Soluitur adhuc societas etiā morte socii. qz qui societatem contrahit certam psonam sibi eligit. Sed r si p sensu plurium societas ptracta sit morte vni us soluitur. r si plures super sunt nisi in coeūda societate aliter conuenerint. Item si alicuius rei contracta sit societas et finis negocij impositus est finis societas Publicatione quoqz distrabi societate manifestū est. s. si vniuersa bona socij publicent. Nam cū in eius locum ali^o succedit pro mortuo habet. Item si qd ex socijs mole debiti pgrauatus bonis suis cesserit. r ideo ppter bōa publica aut priuata debita substantia ei^o ueneat soluit societas. sed hoc casu si adhuc consentiant in soci

r Tenet. nisi alter tantam culpā prestiterit quāta et iste et a ferret par damni quo casu ppenat culpa. Item dolo cū dolo. vt. ff. de ppen. si ambo. et de dolo si duo.

s Soler. ante ptractam societate. r in hoc discrepat a de politario q vt in pñti tenet. sic. ff. de positi. l. qd nerua. sic ē

etatem noua videtur incipere societas. Socius socio vtrūq. eo nomine tantum teneatur p socio actione. siquid dolo commiserit sicut is q deponi apd se passus est. an etiam culpe: id est. desidia atqz negligentie nomine quesitum est pualu. it tamen et culpe noie teneri eum. Culpa autē non ad exactissimam diligentiam dirigenda est. Sufficit enim talem diligentiam p mumb^o rebus adhibere sociū qualem in suis rebus adhibere solet. Nam q parum diligentē sociū sibi assumit de se queri debet: hoc ē sibi imputare debet.

De mandato

Mandatum contrahitur quinqz modis. siue sua tantū gratia aliqd tibi mādēt. siue sua r tua. siue aliena tm siue sua r aliena. si ue tua et aliena. Et si tua tantū gratia mandatum sit supua cuius est mandatum. r ob id nulla ex eo obligatio nec mandati inter vos nascit actio. Mandans tm gra iteruenit mādātū. veluti si qd tibi mādēt vt negocia ei^o gereres vt fūdūz ei emerēs vt p eo spōderēs Tua gra r mādātū veluti si mādātū tibi vt pecuniā sub vsur

carū puenit. vt. ff. e. §. fi. et fit p vbum volo rogo mado sup plico et similia. vt. ff. e. l. i. §. fi.

r Quinqz. imo vñ q vt vt sequit. s. dicit. v. s. obligatio: is vltim cui non est obligatorium. vltim cui est qñ tm tua gratia non est obligatorium. vt. ff. e. t. l. i. §. fi. Item fm Jo. est quoddā aliud. vt. obligatorium. vt cū sua gratia et tua r aliena aliquis tibi mādāt vt emas fundum p me r te r ticio. Itē vltim pot dicit. vñ modis. Et exemplica. vt. ff. e. si pcurator. §. si tutores. vbi tutor mādāt pcuratori suo vt seruū necessarium emat pupillo. et sic gratia mandantis et mandatarij et pupilli contrahit mandatum.

y Obligatio. nisi dolus et calliditas intercedant. vt. ff. de regu. iu. consilij.

§ Mandantis gereres. r tūc qz suscipit mandatum non qz gessit tenet. vt. ff. e. si remunerandi. §. i.

z Tua gra. sub vsur. i hoc ē vtilitas mutuātis. ppe vsuraz

in eo casu cum quo habeo rem cōem sine societate. vt. ff. fam. her. l. heredes. §. non tantū. Qui parum. sic s. qui mod. re. com. ob. §. pterea. De mādato. Obligationū alie re cōtrahunt. alie verbis alie lris. alie consensu. vt. s. de ob. Itē earū que ex consensu. alie per venditōnem. alie per locatōnem et pductionem alie per societatem. alie per mandatum vt. s. de obli. et consensu. in pñti. de tribus primis dixit. nunc. de quarto. scz de mandato.

Mandatum. est officium gratuito ab eo q susceperit exhibēdūz nisi eni fiat gratis i cū sit esse locatio si erat facturus. al tale factum ideoqz lo

lucroz. Sed ff. de v. fur. cū quidā. §. si pupillo in fi. Sed ibi
debet subaudiri tñ. Uel dic. n̄ sunt. ppter lucrū inducte scz
principaliter vt ibi. secundario tamen sic vt hic dicit.

a **Et** puta pcuratori mandanti. Accurfi.
b **Ipsius**. i. mandant. et in h̄ est vtilitas mandātis.

c **Mandati**. i. fide
iussor. et hoc casu a
getur ptra fideiussor
rē mandantē actōez
mōdati. nō ex stipu
latione p̄ma si nouā
dī aīo hoc mandatū
intercessit. vt. ff. e. si
mādato meo in fi. l.
si aut non inouandi
aīo agi ex p̄ma cā
vt. ff. de pcur. l. 3. §.
ea obligatio in fi.

d **Sua** et aliena.
mandat. hic agi pōt
duab' ac. mādati. i.
ptra mandantem. et
neg. ges. ptra ticiū q̄
datur et mandātū. vt
C. de neg. ges. si mā
datū. Accurfi.

e **Crederes**. si mā
dauit.

f **Tua** gr̄a. hic at
addit doctores vi.
mōs qd̄ dic. vt. §. e.
in p̄m. in glo. immo
videt' rē. in fi glo.

g **Ex** consilio. no.
bonā regulā quē de
psilio non tenet. sal
lit tñ in casib' q̄ his
legib' dicunt. vt. ff.
de dolo q̄ si cum sci
res. et. ff. de psene.
l. ij. sed certe ibi fuit
fraudentū psiliuz
vt. ff. de re. iur. l. cō
silij. Itē fallit. vt. ff.
ad. l. acquil. l. liber
homo. j. rñ. et. ff. de
iutu. l. non solum. in
p̄m. et l. pculus. et
ff. q̄ vi aut clā. sp. §. j. et. ff. de fur. si quis vroz. §. cū ticio. et
ff. de ser. cor. l. j. rñ. et. §. psuadere. l. 3. hoc in maleficijs. Ideo
non dat' man. tenet' tñ vel de dolo vel alijs actōibus. Itē
alias facturus n̄ erat in predictis casibus. alias obrinet hec
regula. vt hic. et. ff. e. l. si remunerādi. §. plene. Sed certe nec
his casibus. videtur tenet'. vt. j. p̄ri. §. 3. dic nō tenetur il
li cui tale psiliuz prestat. vt ibi. sed illi in cuius lesionem psu
luit. vt hic dicitur. Unde dici pōt q̄ nec his casibus fallit
dicta regula. cum dicat nō tenet' illi scz cui consiliū p̄stitū
est nisi in casu illius legis. ff. de dolo. q̄ si cum scires. et illius
legis. ff. de psene. l. ij.

h **Mandati**. scz actione.

i **Liberū**. scz suscepto consilio. sed suscepto mandato necesse
est psumari fm̄ Jo. nisi congruo tempore renūciatur. vt
j. e. §. mandatū. et. ff. e. mandauero. §. si. et. ff. cōmo. l. in cō
modatum. §. sicut.

k **Itaqz** ociosam. non aliter hoc esse videt'. p op̄. pla. qui
dixit duo. i. vbi cōsulo certe persone mutuari. teneor ita de
mum si alias facturus nō eras vbi aut non est designata p̄o

na nō tenor etiam si al's facturus n̄ eras. Sed Jo. in vtroqz
casu dicit ptra. nam p̄mo indistincte teneor. siue alias eras
mutuaturus siue nō. sc̄do aut cum distinctiōe. non al's et fa
cit. p. eo. ff. e. si remunerādi. §. plane. §. e. §. tua et aliena. in fi.
et. ff. de neg. ge. l. ij. in fi. et l. iij. nec ob. qd̄ hic dicit. qz et si al's

at psiliū. **Itaqz** si ociosam
pecuniā domi te h̄ntē hortat'
fuerit aliq's vt rem emerēs ali
quā vl' eā crederēs q̄uis si ex
pediat eā tibi emisse l' credidit
se. nō tñ tibi mandati tenet

Et adeo hec ita sunt vt quest/
tū sit an mandati teneat q̄ mā
dauit tibi vt pecuniam ticio fe
nerares. sed obtinuit sabinū sē
tentia obligatoriuū esse in hoc
casu mādatū. qz nō aliter tico
credidisses q̄ si tibi mandatū
eēt. **Illud** quoqz mādatū n̄
est obligatoriuū qd̄ ptra bonos
mores ē. veluti si tici' de fur/
to aut de dāno faciēdo aut de
iniuria faciēda mandet tibi. l. 3.
eni penā iusti' facti noīe p̄stite/
ri' nō tñ vllā habes aduersus
ticiū actōez. **Itē** q̄ exequit'
mādatū nō d̄z excedere fines
mādati'. vt ecce si q̄s vsqz ad
cētū aureos mādauerit tibi vt
fundū emerēs l' vt p ticio spō
derēs neqz plur' emere debes
neqz in ampliorē pecuniā fide
iubere. alioquin nō hēbis cuz
eo mādati actōem. **Adeo** qd̄
vt sabinū et cassio placuerit eti
am si vsqz ad cētū aureos cū
eo agere volueris inutiliter te
acturuz. sed diuerse schole au
ctores recte vsqz ad centum

n **Prestiteris**. i. ei cui pmissum est maleficium. vt penā du
pli. et ita licet intersit mandatarij n̄ non agit. qz nec interesse
fingitur. vt. ff. de condi. insti. filius. et melius. ff. de reg. iur.
l. quod quis culpa. in fi.

o **Ticiū**. i. mandantem.

p **Itē** qui mandatū. scilicet certe forme. nā quandoqz ha
bet certam formam. et tunc habet locum quod hic dicitur.
et. ff. e. diligenter. quandoqz non. et tūc bona fide facere de
bet. vt. ff. e. l. ij. et probatur etiam hec distinctiō. vt. ff. eo. si
quis pro eo.

q **Mandati**. actionem. Sed certe nec nego. ges. fm̄ Der.
et Jo. et est pro eis. C. de nego. ges. l. vlti. et. ff. de nego. ges. q̄
aliena. §. libertis. et. ff. de pecu. sic creditor. §. j. Sed. **Q.** da
bat vtilem nego. ges. actionem. et n̄debat illi. l. fi. de nego.
ges. qz specialis ibi fuit p̄hibitio. Sed certe miror de hac o
pi. cum videatur lex repetita. que etiam vtilem denegat ex
presse. vt. ff. e. si p te. et. ff. de eden. l. j. §. causa.

a **Sum** eo. actionem pro precio dato. vt. ff. de in rem ver.
si fundum.

etiaz facturus erat.
tenet qui mādauit.
vt dictū est. vnde p̄t
subaudiri maxime.
qz non aliter rē.
l. **Illud** qz. obliga
toriuū. etiā si iuramē
tū intercederet. vt i
auren. vt sentias nō
solū. §. j. coll. ij. et fa.
ad hūc. §. ff. eo. si re
munerādi. §. rei tur
pis. et l. si mandauero.
§. qui edē. et. ff. d
arbi. l. si cū dices. §.
in cōpromisso. et. §.
de iuti. si. §. q tur
pi. et. ff. de ver. ob. l.
generaliter. et. l. se.
et. ff. de condi. insti.
conditiōes.

m **Mores**. Dic
queritur qd̄ si man
dauit tibi vt illi noīe
meo iniuriam infe
res. an teneor. **Rñ.**
vtiqz. ar. ff. de dam.
insec. l. dāni. §. si mā
dato.

b Emeretur. est aut illa ratio. qz maior summe minor in-
est. vt. ff. de. h. ob. l. j. §. ij. l. inter si. §. ij. z. ff. de arb. diem
c Recte. nam si non recte est necesse re- §. si plures.
uocari. vt. §. eo. §. illud.

d Euanescit. spale est in mādato. vt sic facile reuocet p vo-
luntate vnus parti-
tm in alijs eni ptra-
ctib⁹ nō sic. vt. C. de
ac. et obl. sicut. q̄ est
p. huic. z. est ratio. qz
hic n̄ statim interest
z ideo n̄ statim hinc
hinc nascit obligatō
q̄ ex. interesse datur
vt. ff. eo. si pcurato-
rē. §. mandati actio.
et fa. ad huc. §. ff. de
iurisd. i. o. iu. quia. et
ff. de mino. si minor
§. seuola. et. C. de
repudi. bere. l. ff. et
ff. d. ri. nup. l. pleriqz

e Et si adhuc in-
tegro. S3 vsqz quo
d̄z integro. Rñ. si
fuit mandati actio
donec arras dede-
rit vel alias se emp-
tori obligauerit. et
idē in similibus z vt
breuius accipias. si
tam cepit interesse
mādatarij nō est res
integra. als sic. ar. ff.
eo. si pcuratores. §.
mādati. si vero non
est res integra nō fi-
nit mandatus nisi in
iudicō. vt. ff. de iud.
tam ex ptractib⁹. §.
fi. Sed qd̄ pdest si
non finit mandatus
re nō integra. Rñ.
qz per heredē cepta
negocia debent con-

summarī. vt. ff. pro suo. l. si. licet noua ichoare necesse non
sit. vt. ff. de ne. ge. nam et seruus. §. si vino. et. ff. pro socio. l.
heres socij. qd̄ non est re integra cū ceptum non sit.

f Alioquin. i. si non possz agere.
g Probabilis. que est in facto alieno vt h. z. ff. e. idē. §. p.
pe. alias nō est pbabilis. vt. ff. ad vell. q̄. C. de rescin. vē.
quisquis. et. ff. de edif. edic. l. j. §. causa.

h Afferre. qd̄ esse non dz.
i Et huic. i. primo casu.

k Liberto. primo dispensatori et seruo.
l Et huic. liberari eos fa. ff. si cer. pe. eius qui. et. C. de sol.
si cum seruus. cemus.

m Liberari. nisi in casibus. vt. j. qui. mo. tol. ob. in prin. di-
n. Mandatum. primum potest fieri.

o Iusta cā. puta casus fortuitus. naz de dolo tenet et lata
culpa et leui et leuissima fm. B. et Jo. vt. C. e. l. in re manda-
ta. et. l. a. pcuratore. Alij dicūt de leuissima mandatariz nō
teneri sed de dolo n̄m qn̄ gfa n̄m mandatis sit. vel de leui cul-
pa qn̄ vtriusqz gfa adinstar aliorum p̄ctuum. vt de reg. iur.
p̄ctus. Sed primum videtur verius cum hic contractus in
multis discrepet ab alijs ptractibus.

p In summa. i. breuiter ammodo hunc ti. expeditamus.

q Negocij. id est contractus.

r Mercede. scz vt mercede vt quia alias non erat paritu-
rus mandato. si autem alias pariturus erat et constituatur
aliquod solarium gratia remunerandi. non ideo minus erat

Mandatum non suscipe-
re cuiuslibet liberum est. suscep-
tum autem consummandum
est aut q̄ primum renuncian-
dum est vt per semetipsum aut
per alium eandem rem manda-
tor exequatur. Naz nisi ita re-
nunciatur vt integra causa mā-
dato referuetur eandem rem
explicandi nihilominus man-
dati actio locum habet nisi iu-
sta causa intercesserit aut non
renunciandi aut intempestiue
renunciandi. Mandatus
etiam in diem differri potest z
sub conditione fieri. In sū-
ma sciendum est mandatus ni-
si gratuitum sit in aliam for-
mā negocij cadere. Naz mer-
cede constituta incipit locatō
et conductio esse. et vt genera-
liter diximus quibus casibus
sine mercede suscepto officio
mandati aut depositi contra-
bitur negocijz his casibus in-
terueniente mercede: locatio
et conductio intelligitur con-
trahi. et ideo si fulloni polliē-
da curā daue quis dederit ve-
stimenta aut sarcinatori sarcie-
da nlla mercede p̄stituta neg-
pmissa mādati p̄petat actio.

mandatum. vt. ff. e.
si remuneradi. j. rñ.
et ad eius rei euidē-
tiaz distinguetur qz
aut est incertum re
et genere. puta si di-
cam tibi. bene retri-
buam tibi hoc scrip-
tuz vel recognoscā
et tunc nō potest pe-
ti queqz. vt. C. eo. l.
salarium. z. ff. e. qui
mutuam. §. salariuz
aut certum genere
licet incertuz specie
vt dabo tibi equum
vel par vestimento-
rum et tūc potest di-
ci q̄ valeat conuen-
tio salarij. cum non
sit proptus incertuz
vt. ff. e. si pro fideiuf-
sore. secus i his que
pondere et numero
consistunt. vt. ff. de
le. j. l. si hominem. si
autem certum omni-
no tunc aut stipula-
tione promittitur. z
tunc certi p̄ditio pe-
titur. si autē sine sti-
pulatione et inconti-
tenti ante mandatus
vel post petitur act.
ex eo contractu. sci-
licet contraria man-
dati isomata. si au-
tez ex intervallo sci-
licet postqz contra-
hētes ad alia diuer-
tissent negocia peti-
tur officio iudicis.

vt. C. ea. l. j. et. ff. e. salarium. et. C. de pactis. petens. et. ff. d̄
de duobus reis. l. duos. in fi.

s Interueniente. mercede. scz in pecunia numerata. vt di-
ximus. §. loca. in prin. Item bec regula generalis vera
est nisi sit talis persona que non consueuerat locare operas
suas. vel res talis que non consueuerat locari. tunc enim nō
locati. sed prescrip. ver. agitur. vt. ff. de prescrip. h. si tibi. et
l. natural. §. at cum do.

s Fulloni. fullo est qui lauat et tingit pannos et etiam pol-
lit eleuando superflua. sed sarcinator econtra qui sarcit ad-
dit vbi est scissum vestimentum vel pannus et consuit. vn-
de et dicitur iste habet sarta tecta. quia cum essent fracta sūt
reparata ex quibusdaz adiunctionibus. vt. ff. de usufru. hac-
tenus.

t Actio. immo videtur prescriptis verbis cōpetere. vt. §.
loc. §. j. Solutio. vt ibi. Accur. Floren.

v De obligationibus q̄ ex contractu nascuntur.

Post genera. i. manerēs vel diuersitates contractus
vt. §. de ob. §. fi. vsqz buc.

a Ex maleficio subaudi vel quasi. vt sit bona argumenta ratio. sic. j. de ob. que ex quasi male. in prin.

b Sigitur. qz de his ob. q ex quasi ptractu snt dicere debemus incipiam? de hac que ex sola puenit amicitia. vt. e. s. c.

c Vltro citroq. i. hinc inde possibile eas nasci. nam ex vna parte tm quandoq agit vt si alterius n intersit. sed sua tm.

d Negociorū gestorum. lz etiā vnuz negocium sit gestuz vt. ff. de nego. gef. l. ij. s. negocia sic. j. vt bo. rap. in prin. z. ff. vt bo. rap. l. ij. s. qd ait pteroz.

e Mandato. f. ei? cuius negocia gesserit. et sic soluitur. C de neg. ge. si mandatum que est ptra.

De obligationib? q ex qua/ si contractu nascuntur.

Est genera ptractus enumerata dispicia/ mus de ipsis obliga/ tionib?. q quide non pprie na sci ex ptractu intelligunt. sz tm qz nō ex maleficio substantiam capiūt. quasi ex ptractu nasci vident. Sigit? cum qs nego cia absent? gesserit vltro citro qz inter eos nascunt actiōes. q appellant negociorum gesto rū. sed dno quide rei geste ad uersus eum qui gessit directa cōpetit actio. negociorū autez gestoz contraria. quas ex nul lo contractu pprie nasci mani festū est. Quippe ita nascū tur iste actiones si sine manda to quisq alienis negocijs ge rendis se obtulerit. ex qua cau sa hi quorum negocia gesta fu erint etiam ignorantes obligā tur. Idqz vtilitatis causa re/ ceptum est. ne absentū qui su bita festinatōe coacti nulli de/ mādata negociorū suoz admi nistratōe peregre pfecti essent desererent? negocia. que sane nemo curaturus esset si de eo qd quis impendisset nullam? habiturus esset actionem.

Sicut autē is qui vtiliter ges serit negocia dnm habet obli/ gatū negociorū gestorū ita z contra iste quoqz tenet vt ad/ ministratōis reddat rationē quo casu ad exactissimā qsqz diligentiam compellitur red/

f Vtilitatis. f. vt reperat qd impedit nisi denunciatio in/ hibeat. vt. C. ea. l. fi. vel paterna affe/ ctio. vt. C. e. si pater no. z. l. q in vxorem et. ff. e. is q. vel obse quiū qd est si libert? patroni gerit nego/ cia. vt. C. eo. officio. his enim casibus nil

reperitur alioquin qnqz repetitur inquantū locupletior est. vt dicemus. j. s. pri. Accur.

g Desererent. negocia. qd in multis noceret. vt. ff. e. l. j.

h Nullam. cū nemine sit verisimile suam pecuniam tacta/ re vel effundare. vt. ff. de pba. cū de indebito. s. j.

i Sicut aut. obligatū. scz insolidū dūmodo sit vtiliter cep tum negociū. lz diuersus exitus sit secutus. vt. ff. e. s. an vl/ tro. s. j. In casibus tm non tenet insolidum. vt si pupillus est cuius negocia sunt gesta. Itē si aio depredādi gessit. vt. ff. e. si pupilli. rñ. z. s. si quis negocia mea. Itē z si ad noua nego cia gerenda accessit. vt. ff. eo. si qs negocia. Itē si pacto hoc actum est. vt. C. e. negociū. Item z si fuit in culpa gerens. vt

ff. e. l. sine hereditaria. Itē si fuit in mora. vt. ff. de le. j. si res s. fi. Accursus.

k Exactissimā. no. gestorē interdū de dolo solo et lata cul pa teneri. vt si ad deferta negocia accessit. vt. ff. de neg. gef. l. ij. s. interdū. qnqz de dolo lata culpa et leui. et hoc regula

dere rationem. Nec sufficit ta lem diligentiaz adhibere qua lem suis rebus adhibere solet si modo alius diligētior eo cō modius administraturus essz negocia. Tutores? quoqz qui tutele iudicio tenentur. nō proprie ex contractu obligati esse intelliguntur. Nullum enim negocium inter tutorem et pupillum contrahitur: sed quia sane non ex maleficio te nentur quasi ex contractu tene ri videntur. hoc autem casu mutue sunt actiones non tan/ tum enim pupillus cum tuto/ re habet tutele actionem. sed ex contrario tutor cum pupil/ lo habet contrariam? tutele. si vel impenderit aliquid in rem pupilli vel pro eo fuit obliga/ tus. aut rem suam creditori/ bus eius obligauerit. Itē si inter aliquos cōmunis res sit sine societate. veluti q pari ter eis legata donataue essent et alter eorum alteri ideo tene atur communi diuidundo iu/ dicio q solus fructus ex ea re perceperit. aut q socius eius? solus in eam rem necessarias impensas fecerit. non intelli gi tur ex contractu pprie obli/ gatus esse. quippe nihil inter se contraxerunt. Sed quia ex maleficio non tenent. qua si ex contractu teneri vident. Idem iuris est de eo qui co/ heredi familie heriscunde iu dicio ex his causis obligatus

riter. vt. C. e. l. tutor qnqz d lenissima. vt qn alius diligentius volebat administra re. vt hic dicit. z. ff. eo. si pupilli. s. vide amus. qnqz de casu vt in his casib? vbi agitur inquantū do minus locupletior est. vt modo. s. dixi mus in eo. s.

l Et. s. gestor. Ac. m. Tutores. lz quō dā. nam qdū est tu. nō oritur obliga tio. vt. ff. d tu. z. ra. dis. si tutor. s. fi. z. l. s. nō datur. 230.

n Ex maleficio. subaudi vl? quasi. vt bona sit illatio.

o Actionem. f. di/ rectam tenet etiā a/ lijs actionib? tutor. vt diximus. s. de at

till. tu. s. fi. et ita habes hoc. s. actionem tutele directā et cō trariā esse ex quasi pctu. Quid de actione p tutele. Rñ. idē cū ad instar actionis tutele sit inducta. vt. ff. de eo qui p tu. neg. gef. l. j. s. p tutore.

p Contraria. quā finita tutela demū intendit. vt modo di/ ximus de directa. vt. ff. de ptra. act. tu. l. j. s. finito.

q Obligatus. vñ abfuture est. qd pinde est ac si iam abes/ sz. vt. ff. de neg. gef. l. ij. in fi. z. si quis mādaro. in fi.

r Itē si inter. societate. tūc enī ageret p socio si esset socie/ tas. videē tm q hic. s. sibūpsi p dicit nā nunc dicit q nō est so/ cietas. z postea dicit soci? eius ē. Sz dic q nō est societas ha/ sz quedā incidēs. nā ha pbitur p sensu. vt. s. de ob. ex p sensu

kk iij

in prin. hic aut preter spē. vt in hoc §. dicitur.

s **Etus.** s. p. sors ei. iproprie eni ponit vt mo diximus.
t **Ex maleficio.** subaudi vel quasi vt sit bona illatio. vt. §. c. i. pn. 7 fa. ad huc §. ff. fami. her. heredes. §. n. n. i. fi. §. 7. ff. cōi. di. l. ij. in fi. j. rñ. 7. ff. p. socio. vt si p. socio. et. l. actione §. si post distractum.

Accursius.

v **Idē turis.** nō p oia. qz supior. §. scz cōi. di. p. rebus singularib. cōpēt. h. at ad vniuersitatē vt s. px. 7. ff. p. soco. l. p. soco arbit. Itē suprius plures intē di pōt. hoc at semel nñ. vt. ff. fami. her. l. si filia. §. familie. et C. fami. her. l. i.

r **Ex his causis.** quas superior. §. diximus.

y **Herēs.** obligatus. vel maleficio. subaudi vel quasi.

z **Intelligitur.** s. a ctione ex testō. vt. §. de le. §. nra rei. ven dicatio aut q datur vt in. e. §. dicit nūquid est ex quasi cōtractu. Rñ. nō pu to. qz non est obligatio vnde si debet dici ex ptra. vel quasi

vt. §. de act. §. j. Idē scz qd in rei ven. d hypothecaria dico. q similiter legatarijs dat. vt. C. communia de le. l. j. et in dicta l. s. de le. j. §. j. Sed vñ nascit hic quasi contra. vt vñ nascit actio ex testamento. Rñ. ad eundo hereditatē hñs qñs contrahere videt. vt. ff. qui. ex cā i. pos. ea. apud iul. §. fi. et. l. se. Itē qd de pe. here. Rñ. et hec est ex quasi ptractu. cum is nō ptraerit qui possidet p herede vel p possessore. nec etiā deliquit vel quasi vñ sequit ex argumentis que sūt in B ti. q sit ex quasi contractu. Itē quid de actione finium regū. Rñ. idē qz et illa habet similitudines multas cū act. fa. her. et cōi. di. et cū pet. here. vt. §. de act. §. quedā. et. ff. de pe. here. sine bone fidei. §. petitio hereditatis.

a **Ex contractu.** quia nullus ex hereditaria. accepit. vel solus fecit impensas.

b **Itē is cui.** nā eo ipso q soluit aliquid negociū cōtrahere videtur. vt. ff. de condi. inde. si in area. cū ergo sit ex quasi cōtractu ad qd ponitur hec pditio idēbiti inter actionē siue obligationem ex ptra. §. qui. mo. re cōtra. ob. §. j. q est huc cōtra. Rñ. vt ibi in fi. §. diximus.

c **Diximus.** vt. §. qui. mo. re p. ob. §. is quoqz.

d **Sed tñ.** scz benignitate inspecta que preualet. vt. C. de iud. placuit. nā nemo debet locupletari cū aliena iactura. vt ff. de condi. l. nam vera.

e **Conditione.** s. indebiti. et ita transit dñiuz in accipientē talis eni pditio nō daret nisi ptra furē. vt. vsufu. quēadmo dū ca. l. fi. §. 3. ff. de acqui. rerū do. si. pecu. So. multū inter est. an error in obligatione sit an in re. pmo casu transit dñiuz vt hic dicitur. et conditio oritur. secūdo nō nec trāsit dñiuz nec orit actio. vñ agens excep. repellit. vt. ff. m. i. suum ticij.

f **Ex quibusdā.** iste §. nō facit ad hunc ti. sed ponit hic grā vberioris doctrine ad primā materiā de indebitō.

g **Ad p. errore.** lz ponat vñ casum tñ in quo solutū p errore indebitū nō pōt repeti. tñ et aliq. vi. sunt si scienter soluit

indebitū. nam nō hz locū repetitio. vt. ff. de pdi. inde. l. j. Itē ppter suam solutū etiā indebitū nō repetit. vt. C. de cōdi. in de. l. j. Itē ppter trāfactionē. vt. ff. de pdi. inde. in summa §. et quidē. et. C. e. l. ij. Itē si iuravit qz sibi deberi et indebitū deserente aduersario. et fuerit solutū nō repetit. vt. ff. de iureiur. nam postea

§. j. Itē qñ soluit in causa q per inficiationē accrescit. vt. ff. e. l. 7. eleganter §. fi. 7. C. e. ea q et hic dicitur Itē cā pietatis solutū indebitū nō repetit. vt de pdi. inde. euz his §. si mulier. Itē si est ab alio debitū lz sit indebituz ab eo q cedit. vt. C. de pe. here. de here ditate.

indebiti tenet. **Ex** quibusdā tñ cāis repeti nō pōt qd p erro re nō debitū solutū sit. **Sic** nāqz diffiniēt veteres ex qb cāis inficiādo lis crescit. ex his causis si debitū solutū repeti nō posse. veluti ex lege aquia.

Itē ex legato qd veteres q de in his legatis locū hñe voluerūt. q certa pstituta p dāna tōez cuiqz legata fuerāt.

Mostra aut psto cū vnā natura oibus legatis et fideicomis sis indulsit. huiusmōi augmētum in omnibus legatis et si deicommissis extendi voluit sed non omnibus legatarijs hoc prebuit. sed tantummodo in his legatis et fideicommissis. que sacrosanctis ecclesijs et ceteris venerabilib. locis q religiois pietatis ituitu bo

h **Ex lege aquilia.** vt soluēdo dam nū ab alio datū qua

si ego dedissem. videor eni consiteri me dammū dedisse qd ab alio datū est nam si a nullo datū non impediatur repetere. sicut nec mihi preiudicat confessio mea si a nullo datū esset dammuz. vt. ff. ad. l. aquil. inde ncracius §. fi. et. l. se. 7. ff. de inter. act. qui fuit §. j. 7. §. ij. in fi. Sed nunquid hec sunt dā siue in iure siue i facto erret is q soluit. Rñ. cum. l. illa. C. e. ti. l. ea q nō distinguit. nec ego distingnā. 7. est ar. ff. vt i pos. le. l. j. Sed quidā dixerunt vt si errauit in iure nō repetat. si i facto repetat. prime tñ sine sto. vt. ff. e. l. 7. 7. si me putē. Sed p hunc §. est. ff. de condi. inde. et eleganter §. fi. So. illa erit penalit a prin. hec autem ex inficiatione. vt hic dicitur. 7. §. de act. §. si furtum. Itē ex legato. qz et ipsum per inficiationem arefcit. vt. §. de act. §. item mixta.

i **In his legatis.** s. indebite solutis quantū ad soluentē. debitū tñ quantuz ab alio vt et modo diximus. in. l. aq. et hoc pñ quosdā. Sed. B. contra. dicit eni d indebite a quolibet et sic differt a superiori primo casu. et est speciale in hoc legato de quo hic dicitur. alias aut. i. in alio legato distingo. aut soluit scienter indebitū legatū quocūqz modo. et tunc nō repetit. vt. ff. de con. inde. fideicom. Si autem per errorem iuris idem est vt non repetatur si est debitum naturaliter. lz ciuiliter indebituz. vt ad. l. fal. l. error nisi sit minor qui repetit vtrog casu per restitutionē in iure. vt. C. si aduersus sol. l. ij. si vero per errorem facti. repetitur. vt. C. condi. in fideicommissa.

k **Cuiqz.** al. cuiqz vt per hec dā damnas esto heres illum ere alieno liberare. vt. §. de le. §. sed et tale.

l **Constitutio.** vt. C. cōia. de le. l. ij.

m **Omnibus.** i. omnibus generibus legatorū quozuz. itq. erant genera. vt. §. de le. §. j.

n **Legatarijs.** vt eis solutū indebitum non repetatur.

o **Religionis.** vt monasterijs.

p **Pietatis.** vt hospitalia et similia que nominant in auē.

de no alie .s. nos igit. Accur.

q Per quas psonas nobis acquiritur obligatio. Rub. Expositio. q. s. obligatio. s. qd differt hic ti. a supe rioris. s. p. quas psonas no. acqui. Rñ. ille dicit de rebus acquirēdis. hic aut de ob. ut ibi dixi mus.

Item qd differt iste ab illo. s. d. stip. ser. cū ibi de ob. dicat. Rñ. ille spēialis ē in obligatōib⁹ q̄sitis p stipulatōem. h. ar. in oī genere obligatōis loq̄r acq̄redo p filiu vī suū pter q̄s si sūt ex castrensi pe cul. vī q̄s. q̄b⁹ cast. b⁹ nil ad pprietatē nec ad vsūfruc. p̄ri acq̄rit. vt. C. de bo. q̄ li. cū oportet. §. ij.

a Actū. als est vt tñ q̄ per seruos zc. als ē vt tñ. z b sūb subaudit tñ. b Acq̄rit nisi ab alio possideat seru⁹ q̄ possessor nec dñi um nec possessiones q̄rit. si nō ex re eius cōparuit vī ex opa sua nec dñō si ex re bonafidei possesso ris vī opa acq̄siuit qz cū nō possidet. vt ff. d. acq. re. do. si ser uos. j. rñ. z. l. liber bō. §. fi. 230.

c Scdm imaginē q. d. fiat hec diuisio imaginariē z intel le ctualiter. nā visibilis fieri non p̄t cum sint incorpalia q̄ nō diuidunt. ff. de ac qui. re. do. seruos. §. incorpales. z. s. de rebus cor. z in. c. j. rñ. z. s. de vsūfruc. in prin.

d Constitutio. vt. C. de bo. que li. l. fi. §. vbi autem. e Actionē. pprietas nō ē filij ipi⁹ actōis. vt h. dr. z obti net hoc hodie in oib⁹ aduenticijs s. olim tñ. v. actiones fi liofa. cōpetebāt rōe pprietatis. vt iniuriar. q. vi aut clam depositi cōmodati z actiones in factū. vt. ff. de ac. z ob. si liuisa. z. l. in factū. has tñ p̄t exercebat vel suus pcurator nō fili⁹. vt. ff. de iniur. sed si vn⁹. §. ait p̄tor. z. §. filio. z. l. p̄t in fi. nisi p̄t abesset. vt. ff. de iudi. si longius. §. j. qd etiā i mu tuo erat. vt. ff. si cer. pe. cū filius. s. z hodie ex oī cā aduēticia acquirē ipi filio pprietatē. vt hic dicit.

f Diuisiōne. quā diuisiōne longū eēt hic dicere. s. dr ple ne p ordinē in dicta. l. C. de bo. q̄ li. l. fi.

g Item p liberos. no. q̄ liber hō q̄nqz bona fide possidetur vt q̄n possessor credit eum seruū esse. z suū q̄nqz mala fide vt q̄n credo eū seruū eē scio z meū nō eē. vt. ff. de acq. pos. l. j. §. s. p. eū. q̄nqz nullo mō possidet l. z detineat. vt q̄n scit li berū eē. vt. ff. d. acq. pos. q̄ vniuersas. §. j. z. ff. d. pba. si q̄s li berū. h Per eū q̄ vsūfruc. in q̄busdā libris est in lra vsūfruc. vel vsūm. z fm h videt q̄ p euz seruū in quo hz vsuz ex duab⁹ causis acq̄rat. s. z. ff. de vsu. z ha. p. seruū. in prin. Solu. dicit quidā illud corrigi. Vel dic fm 30. illd verbū ex duab⁹ referat ad solū vsūfruc. alterū vero si ex re ad vsurariū et sic erit in lra p̄fusio. sicut. C. de col. illā. z. s.

nozant derelicta sunt. que si in debita soluant non repetunt.

Per quas personas nobis acquiritur.

Expositio generib⁹ obligationum que ex contractu vel q̄si nascuntur admonē di sumus acquiri vobis non solum per vosmetipfos sed eti am per eas quoqz personas q̄ in vestra ptate sunt veluti per seruos vestros et filios. vt tñ quod p seruos vestros vobis acquirē totum vestrum fiat. Quod aut p liberos quos in potestate habetis ex obliga tione fuerit acquisitū. hoc di uidatur fm imaginem rerum proprietatis z vsūfruc⁹. quā nostra decreuit constitutio vt quod ab actōe cōmodū pue niat hmōi vsūfructū quidem hēat p̄t. pprietatē aut filio ser uet. s. patre actōem mouente fm nolle nostre constitutionis diuisiōnem. Item per libe

q da. tur. pos. §. si q̄s. s. z in alijs libris nō ē. vel vsūm. z tūc planū ē z nullū est p̄tra. i Cōmunē p dñica. nisi cū pro pria noia eoz stipulatōni inseruit vbi p virilib⁹ portōibus acq̄rit. vt. ff. de sti. ser. si cōis seruus. k Stipulat⁹. scz alteri simplr vel sibi dñō vt statim seq̄tur als nullū eēt du

ros homines z alienos seruos quos bona fide possidens acquiritur vobis. sed tantum ex duabus causis. id est si qd ex operib⁹ suis vel ex re vīa acq̄ rāt. Item cum quoqz seruū in quo vsūfructū habetis sicuter ex duabus istis causis acquirē vobis. Eōdem seruū pro dñica pte dñis acquirere cer tum est. excepto eo qd noia tum vni stipulando aut p tra ditōnem accipiendo. illi soli acq̄rit. veluti cū ita stipulet titio dñō meo dare spondes. sed si dñi vnius iussu seru⁹ fu erit stipulatus licet antea du bitabatur. tamen post nostrā decisionē res expedita est vt illi tātū acq̄rat q̄ hec ei facere iussit vt supra dictum est.

Quib⁹ modis tollit obligatō

Tollitur aut oīs ob ligatio solutione ei⁹ quod debetur velu ti si quas consentiē te⁹ creditore aliō p alio solue

clo sunt vel quasi. rñ. sic. Itē hec sunt vera siue ciuils z na turalis fuerit obligatō simul. siue naturalis tñ. vt hic. z. ff. ad. l. fal. si pupillus. in prin. Sed nunquid ciuils tñ tollit solutione eius q̄ debet. videt qd nō. vt. ff. de solu. q̄ hoiez. §. fi. z b quidā dicit. Sed p̄tradico. si em sciens me debe re ciuilitr tñ soluā sicut ecōtra. si nudo pacto tibi decē de beā et soluā cā mee fidei implende. q̄re nō liberoz. vt. ff. de p̄di. inde. l. fideico. Quod aut in dicta. l. q̄ hoiem dī ideo est qz aliud opabat solutio q̄ crederet soluēs. s. repetitōne cū errabat credens se teneri naturaliter. non ergo mirū si non facit quod credebatur soluens. s. liberatōnem. Item est cōtra ad. j. rñ. in aut. vt hi qui ob. p res. §. q̄ nō tacuit. col. ij. So. illud spectale ē. Itē. §. ff. de solu. l. si rem meā. Itē. §. ff. d. ob. iul. §. qui fundū. Itē. §. ff. cōmo. l. ij. §. si reddita. s. z his legibus l. z fuerit facta solo. nō tñ facta sicut debuit fieri vñ p nō facta q̄tū ad h. habet. Itē. §. ad id qd subicit q̄ de mū sciēte creditore soluit aliud p alio. ff. de le. j. nō ampl⁹. §. fi. z. l. si domus. §. ij. z. ij. z. ff. de au. z ar. le. l. j. §. fi. z. C. de dona. l. si quis. ar. ff. de solu. qui hoiem. z. ff. de d. ob. in ter stipu. §. pe. z. l. si seruus. in quibus legibus dicit q̄ libe ratur quis soluendo aliud pro alio. Sed hec specialia sūt hoc autem regulare.

o Consentēte. interdū tñ etiā aliud p alio soluit credito ri etiam inuito vt diximus in aut. de fideius. §. pe. z quos dam ex his notauimus. s. pxi.

biuz. vt. s. de stipu. ser. §. pe. ll Su pradictū est. s. d. sti. ser. §. preterea. Quibus modis tollit obligatio. q̄ nō renascit de cetero. vt. ff. d. solu. qui res. §. areā. z de noxa. l. si alienos. z. C. d. re miss. pig. cū ex cā. et C. de sen. pas. si de bitor vbi magis su scitat solo ei⁹ qd de bet q̄ tollat. vt. ff. d. noxa. l. electio. §. fi. s. z ibi eq̄ratis rōne nec sublata dicit ur.

Tollit als tollit als soluit. Obligatio. siue re siue verbis. siue lris siue p̄sensu. naz de his. s. dicitū ē a ti. de obli. vsqz buc. Sed nūquid ē idem in his que ex malefi

Solutio fiat. patet hic qd bñficiū inferē in inuitū. **Sz** ff. de re. iur. l. inuito. **So.** illa regula in pñlegijs loquit bñ alijs. **Uel** dic qd nō p̄t directo p̄t in p̄ mediū. p̄ma verior ē. **Sz** nūqd ecōtra p̄t fieri alijs solutō iusto creditore. **Rñ.** non vt. ff. d. noua. l. si itichū. **Sz** si. nisi creditori creditore soluat.

vt. ff. de neg. ges. si li
berto. vl. pcuratori
creditoris vl. ci cui
extiterit heres cre
ditor vel futuro de
bitori vl. si lib. p̄so
nis q̄ numerant. ff.
de solu. solutū. z. ff.
de pig. act. solutū. S.
solutā. a. Item
si reus. interuenerit
vt fideiussores mā
datores z sponsores
vt. ff. de excep. l. oēs
z. C. d. n. nu. pe. l. iij.

b. Item liberat. scz
fideiussores. z si q̄dem
soluat noie suo. libe
rat ip̄o iure. reū aut
liberat p̄ exceptōne
vt. ff. man. si q̄s. z. l.
pa. z. ff. de peti. he
re. l. si q̄s possessor.

Si vero noie rei li
berat ip̄o iure reum
vt. ff. de neg. ges. sol
uōdo. z. ff. d. noua. l.
si itichū. i. si. Sz si b
verū ē qd liberat re
soluente fideiussores.
quō cederet actio
creditor fideiussores
qd̄ facere debet. vt
ff. de solu. modesti
nus. z. ff. de fideius
l. si fideiussores. q̄
sūt p̄ hāc. l. Rñ. illd
p̄t fieri an solutōne
scz cessio vel etiā po
stea h̄ acto prius. qz
videf̄ iesse. vt pbat
hec solutio. ff. de fi

deius. cū his. Itē no. hic vnā solutōne p̄re
plures liberatō
nes. z. facit. s. de duob. reis. S. ex pluribus. z. ff. de arbi. si
duo. c. Item p̄ acceptilatōne. imaginaria. i. ficta. sic. ff. d.
reg. iur. l. imaginaria. als dr̄ imaginaria. i. p̄ momentū du
ratura. sic in aut. quō opoz. c. S. j. z in psalmo. In imagine
p̄transibit homo zc. d. Ut patiat. z etiā rñdeat ei vt se
quis. j. e. S. nō ē aut. in fi. S. nā sola patiētia nō p̄dest Accur.
e. Sz etiā grece. nō solū latinis sed etiā grecis v̄bis dum
tñ aptis ad hoc vt sequit. z. facit. s. de ver. ob. l. j. S. fi.

f. Quo genere dixim. vt. s. S. e. ibi. qd̄ em̄ ex v̄boz zc
g. Cetera. f. que sunt de iure gen. cū acceptil. que est ciuil
actus. vt. ff. de re. iur. act. nō possit iura gē. tollere. vt. s. de
le. ag. tu. S. si. q̄ sunt vetustiora z firmiora. vt. s. de re. di. S.
singuloz. Sz nūqd als obligatōnes iuris ciuilis tollet ac
ceptil. vt l. i. ap. z emphi. z siles vt dixim. s. de iure na. gen.
et ciui. S. ius aut. Rñ. nō solā obligatōem v̄bis indictā tol
lat. vt h̄ dr. Sz certe lz nō possent tolli iure acceptil. f. obli
gatio iure gen. z alle ciuiles. tñ p̄nt iure pacti etiā acceptila
tione facta h̄m̄o. vt. ff. de rescin. ven. z emp. l. cū emptor.
qd̄ generaliter etiā dicebat. Ad. qd̄ vbi cūq̄ fieret acceptila
tio inutilis qd̄ habeat vim pacti. z. facit. p̄ co. ff. de pac. sed

rit nec tamē interest quis soluat vtz ip̄e qui debeat an ali⁹ p̄ eo. liberat enim z alio solvente siue sciente siue ignorāte debitore. vel inuito eo solutio fiat. Item si reus soluit etiā hi qui pro eo interuenerunt liberantur. Idem econtrario cōtingit si fideiussores soluerit. non enim ip̄e solus liberatur sed etiam reus. Itē p̄ acceptilatōem tollitur obligatio. Est autē acceptilatō imaginaria solutio. quod enī ex verborū obligatione titio debet. id si velit titius remittere possit sic fieri vt patiat hec verba debitorū dicere quod ego p̄misi tibi habes ne acceptum. et titius respondeat habeo. Sz etiā grece acceptilatō pōt fieri dūmō sic fiat vt latinis verbis solet exigi grecum. Quo genere vt ita diximus tantum he solutōnes obligatōnes que ex verbis cōstitunt non etiam cetera. Consentaneum enim visum ē verbis factam obligatōnez alijs posse verbis dissolui. Sz z id quod ex alia causa debet pōt in stipulatōez deduci. z pac

si vnus. S. pe. At bul. totū p̄riū. z erat p̄ eo. ff. de acceptil. que inutilis. j. rñ. z. ff. de p̄sti. pecu. l. j. S. cū qui. Sz nos dicimus idem qd̄ Mar. vbi fit inutilis rōe rei. ve dictuz est. Item idem quod. S. vbi est inutilis rōe cōceptōnis. z fac p̄ nobis. ff. de acceptil. si accepti.

b. Consentaneū. fac
ad h̄. e. S. fi. z. ff. de
re. iur. nihil est tā. z
C. q̄n li. ab emp. dif.
l. ij. z. ff. de pac. ab
emptione.
i. Sed z id qd̄ ex
alia. f. q̄s verbis.

ceptilatōnez dissolui. **Si** cut autem quod debetur pro parte recte soluitur ita in parte debiti acceptilatō fieri pōt. Est autem p̄dita stipulatō que vulgo aquiliana appellatur p̄ quam contingit stipulatōem vt oīm rerum obligatio in stipulatū deducat. et ea per acceptilatōnez tollatur. Stipulatio enim aquiliana renouat omnes obligatōnes. z a gallo aquilio ita composita est. Quicquid te mihi ex quacūq̄ causa dare fa cere oportet vel oportebit p̄sens in diem ve aut sub cōditiōne quarūcūq̄ rez mihi tecum actio est. queq̄ abs te petito vl̄ aduersus te prosecutio est vl̄ erit. quodq̄ tu mecum haberes. tenes. possides possideresue. doloue malo fecisti. quo min⁹ possideas quāticūq̄ earum rerum res erit tantam pecuniaz dari stipulatus ē aul⁹ augerius spopodit numerius nigidius.

Idem ex diuerso numeri
us negidius interrogauit au
lum augerium. quicquid ti
bi hodierno die per aquili

k. Dissolui. f. ip̄m
debitū. Et no. mira
bilē p̄batem. nam
cū nō pateret f̄tus
actū. f. p̄ acceptilatō
nē decipit z deduci
tur i quēdā nō p̄f
p̄riū actū vt i stipu
latōe qd̄ ē obligato
riū. z sic fit nouatio
indistincte iure isto.
vt. j. e. S. p̄terea. z. ff.
de ac. z obli. obliga
tionuz fere. S. fi. et
ip̄a stipulatio patē
se tolli p̄ acceptilatō
nem. vt hic dr̄.

scz volente creditore. Sed nūqd̄ eo inuito debiti ps soluitur. Rñ. aut cōfiterur de toto debitor. et tñc nō pōt solueri nisi totū. vt. ff. de vsur. tutor. S. lucius. que ē huic p̄. nisi volenti creditori. vt hic dr̄. aut diffitef̄ z tñc ps p̄fessata tñ recipit ab inuito. vt. ff. si cer. pe. quidam existimauerūt. et hoc etiā casu pōt intelligi quod hic dicit.

Est aut. p̄dita. i. cōposita ē his verbis que sequuntur.
quicquid te zc. Et no. qd̄ nō pōt sic legi quin aliq̄ verba sint h̄
superflua. Itē nūquid vnū solū ex his duob. f. dare vl̄ fa
cere sufficit scz dare cū solū qd̄ erat dandū i hac stipulatōe
deducit. vt. j. ibi tātā pecuniā zc. Rñ. sic ar. s. de v̄. ob. sed
hec solēnia. z. C. de dona. l. si. n. Dare vbi dz dñiū trās
ferre. vt. j. d. accu. S. sic itaq̄. z. s. de v̄. ob. nō apparet. S. fi.
o. Actio in p̄sonā. ac petitiō in rē p̄secutio vtrūq̄ cōtinet
vt. ff. de act. z ob. in p̄sonā.

p. Petitiō in rem. q. Cie pro vel.
r. Res id est estimatio.
s. Stipulatus. nūc mutat p̄sonas. de sc̄da em̄ transit ad
tertiā. Et no. qd̄ etiā real̄ actio deducit in stipulatō sc̄a rei esti
matōe. z ita ip̄a pecunia siue rei estimatō deducit in stipula
tionem z acceptilatōnem. nā ip̄a res nō p̄t. cū nemo rē suā

possit stipulari sibi dari. vt. s. de iuri. sti. §. ij. S3 quod deducā est in argōne cū n̄ debeat. Rñ. uno q̄si debita ē liberat̄ cū exceptōe q̄si rei ven. si p̄stat estimatōez. vt. ff. de rei ven. ci. rei. z. l. se. si aut̄ ip̄am rē in acceptilatōem deductā valet iure paci fm̄. D. vt dixim⁹. §. e. §. q̄ genere.

a **P**reterea. n̄ solū solutōe v̄l etiā acceptilatōe v̄l dñi ē. s. **b** **N**ouatōe. si fiat p̄ stipulatōez vt sub q̄at. siue p̄ iudiciuz. vt si ali⁹ nomie meo iudiciū suscipiat aio in nouādi. vt. ff. d̄ sol. l. solutōem. z. ff. de l. rē. §. si p̄ patre. z. ff. de ver. ob. scire debem⁹. in fi. j. rñ. **c** **N**oue p̄sone. et si d̄ non agit vt fiat nouatō iure isto. hoc die. vt. §. e. §. s3 cūz

d **A** pupillo. q̄ naturalit̄ tenet. vt. ff. de noua. l. j. in fi. si ē maior̄ ifate. al̄s nec naturalit̄. vt. ff. d̄ ac. et ob. l. pupillus.

e **N**ulla ē. S3 nū q̄d restituit̄ creditor in priorē debitōem. Quidā dicit̄ q̄ sic. vt. C. de repul. l. j. in §. j. z. ff. de fideiul. l. si titius. §. huic q̄ ē p̄tra z q̄d hic d̄r res admittat̄. i. iure cōf sed nō p̄ restitutōez vt dictum ē. q̄l̄j vt Pla. dicit̄ hāc i m̄ pubere q̄si stulte accepit hic creditor tā

paulā illā in pubere loqui. Vel verius refert an minor̄ iuueſ vt non teneat̄ p̄ beneficiū restitutōis. z tūc etiā restituitur creditor in veterē debitōre vt ibi. an vero nō restituat̄ qz nō est necesse cū n̄ naturaliter sit obligatus. vt. ff. de noua. l. j. in fi. z tūc nec creditor restituit̄. vt hic nec etiā tūc q̄i dolo creditoris minor̄ fuit obligat⁹. vt. ff. de fideiul. si titius. §. si. vñ huic dolofo nō succurrit̄. qz frustra. z ē. ff. de mi no. l. auxiliū. in fi. z. l. si ex cā. §. nūc videndū. z ad vell. si de cipiendi. Quod etiā in muliere distinguit̄. nā restituit̄ in pri mū debitōre actio ea subducta p̄ vell. vt. C. ad vell. si mulier. nisi fuerit dolo inducta. vt. ff. ad vell. quidā. z dicta. l. si titius. in fi. At sec⁹ esset vbi nulla esset sc̄da obligatio. vt in seruo subijct̄ q̄ nō pōt etiā naturaliter teneri fideiubendo. vel intercedendo q̄quo mō. vt. ff. de fideiul. seruus inscio. z l. se. Idem etiā in infante dicit̄ q̄ sc̄do se obligauerit. nā cum nulla sit nō tollit̄ p̄ma. cū nō habeat in quē transeat. Quidā tū dixerūt naturaliter seruū teneri etiā fideiubendo qd̄ fal sū ē. nā nec aliter tenet̄ nisi naturaliter cuius occasione tenet̄ dñs de peculio. at hic nō tenet̄. vt. ff. de pecul. l. iij. §. si filius. et fa. ad hūc. §. ff. de fideiul. si titius. §. huic.

f **N**on idē. S3 que ē rō diuersitatis inter hūc. §. z superi us rñsum. Rñ. q̄ ibi saltem naturalis obligatio fuit hic nulla in seruo. vt diximus. Itē hic qz pupillus potuit obligari naturaliter et ciuilit̄ cū aucte tutoris. z p̄ eum. i. credito rem stetit̄ q̄re sibi imputer. vñ prior actio tollit̄ z posterior nō manet. seru⁹ aut̄ null⁹ aucte pōt obligari ciuilit̄. ideo qz nō imputat̄. s. cre ditori. z actio prior durat.

extiterit. alioquin si defecerit durat prior obligatō Sed cū hoc quidem inter veteres cōstabat tunc fieri nouationem cum nouandi animo in secundam obligationem itum fuerat. Per hoc autem dubium erat quando nouandi animo videretur hoc fieri. z quasdā de hoc p̄sumptōnes alij i alijs casibus introducebant.

Idem nra p̄cessit p̄stitutō q̄ aptissime diffiniuit. tūc solum nouatōez prioris obligatōis fieri quotiēs hoc ip̄m inter cōtrahentes expressum fuerit qz p̄pter nouatōem prioris obligatōis cōuenerūt. alioquin manere z pristinam obligatōnem et secundaz ei accedere vt maneat ex vtraqz causa obligatio fm̄ nostre constōis diffinitionem. quam l3 ex ipsius lectione apertius cognoscere

h **H**oc amplius he obligatōnes que consensu cōtrahuntur. contraria voluntate dissoluuntur. Nam si titius et sepius inter se consenserunt. vt fundum tusculanum emptum sepius haberet centū aureorum demum re non secuta. id est neqz precio so

batur hoc agt vt hic. z. ff. de noua. l. ij. Item tertia q̄i hoc expressum diceret. vt. C. de noua. l. fi. Vel dic̄ nū z verius duo esse primo fiebat si h̄ agebat̄ exp̄sse vel tacite. vt. ff. e. l. iij. z nouo iure si id exprimat̄. vt. §. j. p̄ri. z in dicta. l. obligatōis fere. nouū interueniebat. s. stipulatio penalit̄. z facit ad hoc. §. q̄. mo. ref. infir. §. j. z. ff. de re iudi. l. iij. §. si ex cōuentione. z. §. sed si pignora.

i **Q**uod aut̄ facit. ff. de noua. quotiens.

k **N**ouationem. expresse vel tacite.

l **S**3 cū h̄ introducebāt. z alij in alijs. vt qz forte aliquid noui in obligatione erat adiectū. vt. §. e. §. sed si eadem.

m **C**onstitutio. vt. C. de noua. l. fi. **n** **A**ccedere. sit tū exactio tū semel de eodē. vt. ff. de re. iur. bona fides.

o **P**oc amplius. q̄ p̄sensu. i. solo. S3 q̄ sūt he. Rñ. numerant̄. s. de ob. ex p̄sensu. Idē in q̄busdā ex mal. scio. vt nudo consensu etiā tollat̄ ip̄o iure. vt iniuriar. Item furti z similes. vt. ff. d̄ pac. si tibi. x. §. q̄dā actio. al̄s n̄ ip̄o iur̄ tollit̄

o **C**onsensu. i. pacto d̄ n̄ petēdo. s3 p̄ excep. vt. ff. d̄ pac. l. ij. vñ. §. pact⁹. **p** **P**recio soluto. S3 nūqd̄ si p̄tē p̄cij soluet. Rñ. nō ē res itegra. z tō nō rescindit̄ nudo p̄sensu s3 ita

nō manet. seru⁹ aut̄ null⁹ aucte pōt obligari ciuilit̄. ideo qz nō imputat̄. s. cre ditori. z actio prior durat.

g **N**ullus stipulatus. i. interrogatus stipulor̄ cū. i. inter rogo fm̄ p̄ris. sic accipit̄. ff. d̄ p̄di. inde. si nō forte. §. si. decē.

h **N**ouatio. sit nota hic tria iura circa nouatōem. antiquissima vbi etiā si nihil noui interueniret fieret tū nouatio. vt. ff. d̄ ac. et obl. obligatōis fere. §. si. Itēz noua vbi nouatio p̄sumptiue fiebat q̄tens noui qd̄ interueniret et semper intellige

batur hoc agt vt hic. z. ff. de noua. l. ij. Item tertia q̄i hoc expressum diceret. vt. C. de noua. l. fi. Vel dic̄ nū z verius duo esse primo fiebat si h̄ agebat̄ exp̄sse vel tacite. vt. ff. e. l. iij. z nouo iure si id exprimat̄. vt. §. j. p̄ri. z in dicta. l. obligatōis fere. nouū interueniebat. s. stipulatio penalit̄. z facit ad hoc. §. q̄. mo. ref. infir. §. j. z. ff. de re iudi. l. iij. §. si ex cōuentione. z. §. sed si pignora.

i **Q**uod aut̄ facit. ff. de noua. quotiens.

k **N**ouationem. expresse vel tacite.

l **S**3 cū h̄ introducebāt. z alij in alijs. vt qz forte aliquid noui in obligatione erat adiectū. vt. §. e. §. sed si eadem.

m **C**onstitutio. vt. C. de noua. l. fi. **n** **A**ccedere. sit tū exactio tū semel de eodē. vt. ff. de re. iur. bona fides.

o **P**oc amplius. q̄ p̄sensu. i. solo. S3 q̄ sūt he. Rñ. numerant̄. s. de ob. ex p̄sensu. Idē in q̄busdā ex mal. scio. vt nudo consensu etiā tollat̄ ip̄o iure. vt iniuriar. Item furti z similes. vt. ff. d̄ pac. si tibi. x. §. q̄dā actio. al̄s n̄ ip̄o iur̄ tollit̄

o **C**onsensu. i. pacto d̄ n̄ petēdo. s3 p̄ excep. vt. ff. d̄ pac. l. ij. vñ. §. pact⁹. **p** **P**recio soluto. S3 nūqd̄ si p̄tē p̄cij soluet. Rñ. nō ē res itegra. z tō nō rescindit̄ nudo p̄sensu s3 ita

demū si bincinde facta sit retro traditio. vt. ff. qñ liceat ab emp. dis. l. j. r. ff. de pac. ab emp. et ē rō vtrobicq. qz nihil ē tā cōueniēs naturali eq̄tati q̄ eo genere qd̄q. dissolui q̄ ligatū ē. vt. ff. de re. iur. nihil. a **I**dē ē vt. s. e. s. Et no. in fi. hui⁹ ti. xij. eē modos p̄ q̄s tollit obligatio tā ciuiliſ q̄ naturalis ip̄o iure vt nulle remaneāt reliquie p̄ solutōnē. vt s. e. in pn̄. **I**tē p̄ accēptilatōez. vt. s. e. s. itē p̄ accēptilatōnē. **I**tē p̄ noiatōnez volūtariā. vt. s. e. s. p̄ter. r. s. s. p̄ri. **I**tē p̄ nouatōem necriā vt p̄ sn̄iam r̄ p̄testatōnē litis vt si alius meo noīe subeat p̄ me iudiciū. vt. ff. de noua. l. delegare. s. j. r. l. aliā. **I**tē p̄ cōpensatōem. vt. j. de accu. s. pe. r. s. i bo. ne fidel. **I**tē p̄ delegatōnē. vt. ff. de le. l. delegare. j. rñ. **I**tē p̄ p̄fusiōnē debiti. vt. ff. de fideiul. l. si debitor creditori. **I**tē p̄ oblatōnē cōsignatōnē et depositōnē. vt. C. de sol. l. obli. gnatōnē r̄ et ip̄o iur̄ vt. ff. de positi. l. j. s. si p̄ctiā. i. si. s. itē p̄ iteritū sp̄ei. vt. ff. d. h. obl. l. si ex legari. itē maleficio suo mo. ra si p̄cedente vt p̄ p̄stitutōnē si q̄s i tā. tam. vel p̄ edictū diui. marci. vt. C. vnde vi. l. si quis in tan. tam. r. ff. qz me. cau. l. extat. r. ff. ad. l. iul. de vi. pri. l. pe. itez p̄sensu nudo qñq. vt in hoc. s. itē nudo pacto vt in maleficio. Sed r̄ alijs modis tollit non vtraq. s. ciuiliſ r̄ naturalis sed interdū ciuiliſ n̄ r̄ remanet naturalis vt p̄ sn̄iaz vt ff. de p̄di. inde. l. iul. interdū remanet ciuiliſ r̄ tollit natural. vt p̄ pactū r̄ chirographi reddatōnē r̄ iusturādū. vt. ff. de sol. l. stichū. s. naturaliter. ip̄a etiā ciuiliſ sic elidit vt nō habeat vigorē. j. de accu. s. p̄terea. **I**tē sunt r̄ alijs modi q̄b⁹ tollit obligatio p̄ excep. q̄s habem⁹. j. d. excep. p̄ totū. Acc. b. **D**e obligatōib⁹ **R**ubrica. hic cōtinua vt in prin. hui⁹ ti. continetur.

Quam sit expositum. ex p̄tractu. vt. s. de ob. ex cōtractu. **D**e quasi cōtractu. vt. s. de ob. ex quasi cōtractu. **E**x maleficio. caue tibi. q̄a licet hic p̄mittat dicere de his oib⁹. n̄ in diē i h̄ ti. de his que sunt ex q̄si maleficio. s. dic vt. j. de obl. ex q̄si maleficio. nec etiā de oib⁹ q̄ ex maleficio s. de solo furto agit in hoc ti. sicut r̄ als rub. ē generalior q̄ sit tex. vt. ff. si cer. pe. et de cōdi. inde. r. C. de reb⁹ cre. r̄ iureiur. nam nō dicit ibi de rebus creditis. sed in sequentib⁹ ti. post illum. **S**z ille. l. q̄ sunt ex p̄ctu. nō aut̄ repetit eas q̄ sūt ex q̄si p̄ctu. **D**iuisiō. s. re. h̄bis l̄tis r̄ p̄sensu. vt. s. d. obl. s. ff. b. **D**e. l. que sunt ex maleficio vel quasi. **I**n iuria. sed nōne fit iniuria h̄bis vt p̄uicio. vt. ff. de iniur. l. j. s. iniuria. **I**tē l̄tis infamatorijs. vt. ff. de iniur. l. lex cor. s. si quis liberū. r̄ j. de iniur. s. j. Sed certe r̄ tūc ex maleficio fit. r̄ sic re fit. qz maleficiū fit verbis vel l̄tis. r̄ sic h̄z

locū qd̄ hic dr. **F**urtū ē p̄tractio r̄. r̄ fac̄ c̄ de elec. e. dudū. h̄ exigif in furto r̄ sine eo nō fit furtū. s. volūtas vt̄ alia verba vel scriptura interueniat. vt. ff. si q̄s v̄p̄ri. s. ne. q̄ h̄bo. r̄ l. inficiando. in prin. r̄ l. j. s. sola. **Q**uāq. tū sine con. tractōe vt i cartba rasa. vt. ff. co. d. tabulas. s. si. r̄ l. si quis

v̄p̄ri. s. si q̄s asinū. s. certe ibi cōtracta. tio intercessit. cuz ge. neraliter p̄tractōem accipiam⁹ s. nō fue. rit ibi amotio.

Furtū enī est p̄tractio rei fraudulosa vel ip̄ius rei vel etiam vsus eius possessionis. ve quod lege naturali prohibitum est amittere. **F**urtū enim vel a furno id est nigro dictum est. eo qz clam et obscure fit. et plerunqz nocte vt a fraude vel a serēdo id ē auferēdo. v a greco sermōe quo fures appellantur

Furtozū duo sunt genera. manifestum et non manifestum. Nam conceptum r̄ oblatum species potius actōnis sunt furto coherentes q̄ genera furtozū sicut inferius apparet. **M**anifestus fur est que greci appellant nec solum is qui in ip̄o furto deprehenditur. sed etiaz is q̄ in eo loco deprehenditur quo furtum fit. veluti qui i domo furtum fecit. r̄ nonduz egres. sus ianuam deprehensus fuerit. r̄ qui in oliueto oliuarum

Ret. subau. mobilis. nā de imobilis nō p̄t fieri furtū. vt s. de vsuca. s. qd̄ ar. nisi i casu vt in creta s. certe illa tā ē mobilis. vt. ff. e. l. si cre. te. **I**tē s̄baudi corpalis. nā de incorpalib⁹ nō fit furtū. cum nec p̄tratō i his esse possit. vt. ff. de acq. re. do. l. fuis. s. in. corpalib⁹. **I**tez subaudi. aliene. quia rei mee nō facio furtū i eo qd̄ ē meū. s. sec⁹ in cōt. vt. ff. e. l. si factus. idēz r̄ si ē nulli⁹ vt hereditarie nō fit

furtum. vt. ff. e. l. hereditarie. r̄ ideo dixi subaudiri aliene. **F**raudulosa. hoc ideo dicit. quia si credat sibi licere nō facit furtum. vt. j. ti. j. s. quia tamen. **I**tem si credat dñm p̄missurum non facit furtū. vt. j. e. s. placuit. **I**n duobus tñ ca. casibus videt furtum fieri etiaz sine fraude surandi. vt i eo qui saccū pecunie surripuit. nam etiā sacci noīe furti teneat licet saccū nō p̄posuerit furari sed pecuniā. vt. ff. e. qui sac. cum. sed certe s. nō principaliter secundario tñ voluit saccū surripere. **A**lius casus ē. vt. ff. de p̄di. ob cām. l. pe. **I**tē subau. di ad diffinitōnem que fit inuito dño. nam eo volente non potest cōmitti furtum. vt. j. e. s. placuit.

Uel ip̄ius. i. p̄prietatis ip̄ius rei. **U**sus. vt habes exemplū. j. e. ti. s. furtū aut̄ fit. Sed q̄l ter q̄druplicatur hic. **R**ñ. vsus estimario tñ quadruplicatur. vt non plus extendat pena q̄ delictū. vt. C. de penis. l. sancimus. et facit. ff. e. l. vulgaris. r̄ l. si quis fur. j. rñ. r̄ s. j. r̄. ij. r̄ l. verū ē. **A**lij dicit etiā ip̄am p̄prietatē debere estimari. qz nō p̄t separi vsus a p̄prietate. vt. ff. e. l. q̄ iumēta. et. l. si vendidero. s. cum autē.

Possessionis. r̄ hoc dicit ip̄am possessionem duplicari cum aliud sit p̄cium rei. aliud possessionis. vt. ff. vti posside. tis. si duo. s. si. et subaudi qz hoc fecerit ato lucrandi. als nō est furtum. vt. ff. e. l. j. s. j.

Lege naturali. i. diuina. vñ illd̄ nō facias furtū r̄. **I**tē illud. **Q**d tibi nō vis fieri alteri ne feceris.

Auferendo. qz fur auferit. **A**ccur. **S** Furtū. q. i. qz. **S**pecies. s. casus. **A**ccur.

Apparebit. vt. j. e. s. p̄ceptū. r̄ s. oblatum.